

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0793
4	Work Number	R 2601
5	Page No (From... To)	1 to 82
6	Name of the Work	INDUMATI PARINAYAMU
7	Subject	INDUMATI

793

**TEL. R
2601**

R. 2601

R. 2601

ఇందుమతి పరిణయము.

B. 793

Indumati parinayamu.

Copied from the Library MS. D. 424
in the year 1964-65.

Copied by :-

T. Sreedhara Panty,
Telugu Pandit.

ఇందుమతే పరిణయము.

R. 2601

“ప్రథమాశ్వాసము”

- శా. శ్రీ రాధారమణే కమలమకరే రేఖాంకి తాస్యంబు నీ-
ర్వాహణం గను సత్యకునే శ్రవణ దేవ్య తులంతలఘాయ లు-
హాహంపించు దద్రు తిక్రమ మనా నా జేటజం బంచు వి-
స్మయ ప్రాణిని రుక్మిణిం గలంకు కృష్ణ స్వేమి యుచ్చున సీతురే 1.
- చం. నను మది నా వహించుల గదా నాథుడు కన్యల బార జూచునో!
నిను నను జూడగా నిటలనే శ్రమ దాకర టియు ప్రమాంకమం
దునిన చంద్రుడేమి యుదియు నృది యంచు గుంజ నీ-
సున జడియింపఁగా నుమను జూచుచు నవ్వ నెపుడు ప్రేమితన. 2
- మ. అను గుండాయ్య అ నం కమం దుని మోహంబాప్తుడై నేయున్నా-
టను కైశోర్వి త నీరజంబపుడు చూడ న్యేరజంబోట ల్లా
నను మానింపఁగల గొముదిం గనట్లే సందాన రాగజంబోట యి
ట్లనఁ బట్టంజె అ మెచ్చు వద్ద జూడు దీర్ఘాయుః ప్రదాంతయ్యెడున. 3.
- మ. తెలివింజెంది వివాహ వేళ సఖులెంత వాకిట నిల్చి మా
య అ నీలా లక వేరు చెప్ప వుగదా మా డే న! నీచేత నే
బ అ కింతున విను నట్ల జూగున నతి ప్రా గల్భనముం జూడనం
జె అ నా ల్లా నను రుక్మిణి ప్రథిత లక్ష్మీ గాత ప్రేమం గృహన. 4
- మ. సగమయ్యెం దనకై ప్రియంబుండిది సమస్త త్వంబు వర్జింపఁ జూ-

బృహద్రామ్యం దీన సంతమర్శ కృతి దాయం జెల్లునం చల్లనై
 ద్విగుణావ్రింగను వృత్తి బాష్ప దీకనన వేమారు చెన్నాదు న
 బున్గ పుత్రిన శరణుబువేదెద మదెయూళిష్ట సంసిద్ధికిన్.

5

మ. అనిశంబుం జెతు రావనాది కర సంజ్ఞా స్థాన సేమాగ్ర వ
 త్రినివై బుత్తల పాకి అన వదలకంతే నిం బ్రవత్తిం చెద
 మన ..... ఇళి వాహినీ మహిమ తేదా! యుంబు శ్రీ పాద్మతుం
 దను మెచ్చందగు నట్టి వాణి నను సంతర్పణగాఁ జేయుతన్.

6

మ. అమితానందము నకేళింతు ననిశం బాణా సతీప్ర నృపా
 నమునం జొక్కుచు బాల్చి చెట్టల దద న్నంజైన వట్టి జకుం
 ఇము నాష్టంబుడుకం దలంబి కరమా పొలాక్కు వడ్డ ప్పె అన్
 ప్రమతం బాపుచు దల్లి దుత్తుల ననిం బ స్మర్తు హారంబునిన్.

7

నీ. వాత్మికి ఇవళూతి వాన్సుఁ జగరు మయూరు
 దండి భారణి గాళిదాసు మాయు
 బాణు మురాని మల్లూకవి ఇల్లంబు
 శంకరకవి నేక సంధి సుకవి
 నన్యంబులు గొరన్యఁ దిక్క నభీషు-
 యూజిఁ చెడ్డనఁ బాతరాబు ముక్కు-
 తిమ్మన శ్రీనాథ దీమణిఁ బల్లల-
 మఱి వీరభద్రు బాసర సుకవిని
 రంగనాథుని మూర్తిని రామభద్రు

నీ.

రామకృష్ణయ కవి ప్రేమ రామ వంక-
 బావన నాథ శేఖరు లాదిప్రేమ
 యుభయ భాగాక ప్రేందుల నభిమతించు.

8

కం. అనుపమ పరిపాకవిడులే
 విసుతాగమ వేదన్ లఖిల విజ్ఞా ననిధులే
 సునితదర్శిలు స-
 జ్ఞాన విసుతుట కావ్యరచన సత్య విముఖులే

9

కం. వేకా లది కాదితయగు వా
 క్షౌకము తెకున్య దిన్యఁ జైకంబునకున్
 కాకడ పోకడ తెలుఁగని
 కాకదికృతి సరసు తెన్యఁ గడకుం దగునా!

10

వ. అని యుష్మదేవతా ప్రార్థనంబును సుకవి వందనంబును
 గుకవి నిందనం బావనింబి యేనాకా పురాతన పురాన్యశ్లాక
 రాబర్తి వరనాపూర్ణ ప్రబంధ నిఖిలంధనా దుంబిత కుతూ-
 హలంధనై యుండు సమయంబున

11

నీ. మకరకుండలరత్న చకచకతే తులకింబు
 చెక్కుట ధ్వంబులఁ జికిత్సేయ
 వంశనాళ శిల(?) వ్యతప్రహస్త-
 భామానరుని ముఖ మావరింప
 నిందితా నర్తనాళింధ రంగస్థల.

శ్రీ.

గొప్ప భక్తి వత్స కాతం తెనయ
 వ్యగమదత్త గంధ మిత వత్స ప్రభు
 కనకాలంబర శ్చ వి గప్ప కొనక
 బుద్ధి బద్ధులు వకాళి పై బరిథవిల్లు
 నలరి యొక కాత మూర్తి వేదానువర్తి
 సమ్మద స్ఫూర్తి మామక స్వప్న మునను
 సదయ వ్యధ బానురక్తి సాక్షాత్కరించె.

12

వ.

వీను భక్తి పురస్కరంబుగా సాక్షాంగ దంత ప్రణామం
 బాచరించ నిటల తలంబున నంజలపుటంబు యుటించి
 యత్నంత దినబావనతుండనై కొలచి యున్న సమయంబున

13

శ్రీ.

కాళదాస కవిశ్రేష్ఠ కల్పతంబు
 భవ్య చరితంబు రఘువంశకావ్యమందు
 నలునికథ యాగ్రాహ్యులైన నలఘుమతీని
 గృతీరణంబు దలచి తలంపుతులు చెలలక.

14

కం.

ఘన సంస్కృత జన్మించె.
 నను ద్వంద్వ లాగ్ర కవిత నాకు దినరూపం
 గను శ్రీరజస్వ మయ్యను
 గనదో నవనీత మెప్పుగా నూత్న రూప

15

శ్రీ.

అజకృతి మతీని సరయ మా కర్ణ మగుట

యత్న మా పించి యిప్పుడే నాదకమున
 వచ్చి తీసి నీ వీతాల్లంబు అచ్చు వేత
 ననిన మేలగాంచి సంతోష మధికమునను.

16.

కం.

ముదమును నచ్చెరువును నె.
 మృణి నెన నాన కలయుగన్య మహిమకు నిచ్చన్
 బాదలును నాదగు భాగ్యం
 ఇది యెంతని యెంత ననుచు హిత మతిహీన.

17

కం.

హిత బంధు సుధి విద్య
 శ్రుతలుల కావించి స్వప్న పద్ధతి యెల్లన్
 గుతుకమున విన్నవించిన
 నతిశ్రుం బనుచు నప్రతు నందలు వేడెన్.

18

వ.

ఇది యనన్ సామాన్యం బగు పరమ స్వప్నంబు.
 బావ జనన కృత సుకృత ఫల పాత్రీయగు నమ్మకుండ
 చరణారవింద పందన పరాంకులుండవు. కాశ్యప గోత్రా
 ద్భవంధవు. కాన నఖిలాంధ కోటి బ్రహ్మాండ నాయకుండవు.
 నప్పుండలేకాక్య సాక్షాత్కారంబు నీకు సాధుటించె వినుము.

19

శా.

నీతిజ్ఞానధుశంధకుల గుణమణుల నిష్ఠా గతిష్టుల సదా.
 తీతా చార్యుల క హత్రవీణుల ద్విజాతి శ్రేష్ఠు లాచారణా.
 నీ తీతార్చిత చంద్ర కేళులు కాశీదాసు పాణి (లాణి) భవ
 త్పాతకుల క్రాతరె కామసాధకులధుర్జి కిచ్చ నాచార్యులీ.

20

అబ్బందుయ నంబు గానిన మహాస్వ తుం డెంతయు నామమాని
విందయమంత్రి మహా సుకవిస్త్రి త సద్గుణ పాణింకా గదా 30.

చం. అతనికి సర్వలక్షణ సమన్వితమై తగు సూరమాణుకునే
వితతకళాప్రబోధ సుకవిత్రియి యందును శృంగ్మ మంత్రి యా-
యతగుణి పద్ద సుబ్బన బుహీర్ష మహాధృతి దివ్యసక్తి బా
హితమతి చిన్మ సుబ్బనయు నెన్నఁగ మువ్వరమైతి మర్మి అనే. 31

సీ. యునుడు నివ సుబ్బమంత్రి స్కంధాకత
మూర్తి శతప్రప్త సాయక స్థూర్తి యగుచు
దనకు సత్కర్తి ధారుణి స్థల శైలంగ
దనరి చెన్నాండ నిజబంధు తతి నుతింప 32

సీ. మాటల! (మకరంద) మాకంద నీస్త్రినే
బుండ నరరల లోల నలసి యుండు.
చూపులా! కెందమ్మి నాబును చాకరగురేకు
గుంపుల కాని నావింప వచ్చు
నీతుల! పరిపంధి నిజబంధు నముదాయ
నిశ్రుహీ నుశ్రహ నియతి శైలం
తలపులా! సకరీటధరణీశ శాఖాశ్న
యటనా యటనదైర్ష పటిమ దనకు

సీ. సకల లక్షణ శాఖాశ్న సముదయములు
పాసగు నితనికి లాజ సంపూర్ణుడనె

మంతుకకెను భర వర్ణమాను డగుచు
మహితగుణ శాత పేద సుబ్బ మంత్రి మహా 33.

కం. పితాద్యన సతుల సం-
జాతుడ నని తెలిసికాదె! సత్కర్తి తనకున్
జేతాముదమున నిమ్మని
బాతత బుక్కుల్ల దవు డానతి యిచ్చెన్. 34

వ. సకల లోక రక్షకుండగు నప్పండరీకాక్షునకు
వృష్టిని తలములు పాసి యుండెద. 35

కం. వసుపాలన నెనుమేళన
దశ..... సకల పూర్ణతా బాహు నకున్
నినుపాలధా రుణి భ్య
మశక పూర్ణ వీ చరిష్టునకు శృంగ్మనకున్ 36

కం. తతనానామృతపానాః
శ్చితమానా మపమనోప శ్చిరు కదంబా
చిత మృగమద పంకా...
స్య త సుకుచా లంక రిష్టునకు శృంగ్మనకున్ 37

కం. మతి వీ నా హిత దానా
త్రుతి మానంద చతురం గ వర్ణిష్టునకున్
క్రుతి దానా కృతి వీ నా

నతిదేనావన-చరిష్టునకుల శృష్టునకున.

38

కం.

హితబృందాన్వితసాదా
హితబృందాకలతకనహితేత్రేణ
హితదార

39.

కం.

సుకుమారవయోవిలసన
సకలావయవత్రుదీప్తిసాహసతేజస్
దికముష్టికదైత్యభయా-
నకమల్లాహవ-చరిష్టునకుల శృష్టునకున

40

కం.

అక్ష్మిణావాహుదర్శు
త్రుష్టిస్త్రు సుదర్శనాస్త్ర పటుతరదాశా
లక్ష్మీకృతరక్తవర
శిక్తాభ్రాజిష్టునకుమ శ్రీకృష్ణునకున.

41

వ.

త్రాంతంబుగా నాయునర్పం బునినాయుండుమతే
పరిణాయంబను మహాత్రుబంధమునకుల గణాక్రమంబెట్టి-
దనిన

42

సీ.

పరిష్టిదగృష్టత ప్రాకారనేకతే
దిందిరం బిందిరా మందిరంబు

జింకమగ్రావేంద్ర శంకాకరద్వప

ధారకం బరిహకదారకంబు
వరరత్న బులతగన్పురదీధితీస్త్రుమ
మండికృతాబ్జ సుందరంబు
సింధుదేశారట్ట సేమోద్ధహంకుల
సందాహా సాజిత మందిరంబు
చారుపుష్పాంగనాజన సంకులంబు
చంద్రశాలాదినిర్మిత జాలమార్గ
పవన సంపాత విశ్రాంతి బంధురంబు
పుష్ప సుకరంబు సాకేతపురవరంబు.

43.

చం

పుడమిభరింపనేర్తు గని భూరిభరంబడె గంగ నూరవి-
పుడనిపురేకువేడుకానుబుద్ధి నగత్తచెలంగు ను నేరువె-
ల్పడికనుపట్టు నేనపుణివై బురిమించినవత్త కొమ్మలక
పడిగల నాపు నత్రమణి ఇవ్వరునుక విలసిల్లు నప్పుడన.

44

ఉ.

అన్యగళేవతం సమణిహత్త్య శిఖాంతర సేమలందునె
కాన్య... గల్పి గుబ్బ గవ గుచ్చె తలానన-చంద్రదీప్తి మ-
త్తస్త్రుతలబెందు సోదబులత ద్విజరాజ దృష్టవాహ మ
చ్చిస్త్రురతేత్రమం గతపి చల్పబదెల్లరు వెట్ట వసవిన్.

45

అంకుపరంజివ్రాతపనియంనుదుకూలపుమేలుకట్టుగా
రాయు సుపాణిముత్తపు సకాలచెలంగెడు కావేశభుమేళ

చాంకులఁ గుంటఁచుండ మొగులందఱు వచ్చుల కాదు రంకురః
కాదుల కాదు రంకు యరంగు యరంగు చునాపాదల నప్పురంబునన్(?) 46.

కా. బుద్ధాజ్ఞాన కింకుమార పరిలక్ష్యే స్వప్న ముక్తావళి
అప్రత్యక్ష సువర్ణ కుంభ మట యుష్మిం ధాత తద్ధామినే
విప్రాజ త్ప్రస లక్ష్మీ చూడ యట కృష్ణాక్షే శివీర్జియ మేత్ర
దప్రకన్త సభావజ్జప్త సృజనార్థ శ్రీ యటంచాయనన్ 47

శ్రీ. శ్రుతిదూకుఁడగునేవు నుతియించ రచ్చటి
వీపులు శ్రుత్యార్థ వేత్త పొట
వణఁగు గుచ్చిత మెచ్చ వర్ణింప రచ్చటి
కాజులు నిర్ణయ ప్రథిత లవుట
నవనిధానాధీను రవణింప రచ్చటి
శైశవ్య లతన్దవ వంతు లగుట
హలమొకటి తనర్చు హరి నెంచ రచ్చటి
శూద్రులు బహు హుల్ న్నిద్రు లవుట
నచటి రథములు నప్పు న్నత్రాళి గలిమ
నకవిరాధి హుంబును నప్పు నచట
చటుల కంబూకముల ముటజాతి దారు
నేమ్మి మెత్తురు జతన్త్ర ముంబు లవుచు. 48

శ్రీ. శ్రవణంబుగ భానిలాహాతి చలన ముండి
నిత్యాయుండుట కించుక బలముతక
మనదికై వచ్చెనా నాగఁ దనకు నచటి

కరుల వీరుల సాగర మ్నాతి మదము

49.

శ్రీ. కడగంటఁ బూచినఁ గడుగు గంటల....

తెలకల్వ తెలికిఁ దెచ్చి తిందుఁ
జిలునప్పు నవ్వి న విరుట కాసుట నాఁగఁ
గుండంబు తెలికిఁ గూర్చి తిలుల
మోమెత్త నెత్తవి మొనసి గుఱుల్లావఁ
దమ్ము తెలికిఁ దెచ్చి తమ్మఁ జూపి
ధళుకు ధళుకఁ గను తమరుచుక దెలుపంగఁ
గనకంబు తెలికంగళ్లఁ జెట్ట
నమచు నశ్శక్తి నశిలావ గనఁగఁ జొ
పటకు రసికుల కుంతవా కృత్తి నంత-
రంబాసంగుచు నరసామరక్త నలరు-
లమ్ముదురు పుష్ప లాదిక లప్పురమున. 50

కా. శ్రీ పుష్పమున కదిపతియె
మై పొగడం దగు రథముచు హరిలాలు మదా-
టన్ పొహిత భూతాహిత
చాపాహిత తిష్టబాణ బాహన్ దయమై. 51

శ్రీ. 1 తన మహాద్భుత శౌర్య తప ముండు-
రిపు సతీ దమ్మిల్ల నిబిడాంధ్ర తమస ముడఁపఁ
3 దన బిరుద ద్వజున్ దద్రు మారుత ములు

మల విజ్ఞానాన్ని దీక్షకలు మలవ
 4 తన నిశితాంబక దంభాని ప్రత్యక్షి
 మనుజుల సాత్ర బుంధన మొనర్చు
 2 తన వాహుమిర సముద్ధత వాహి ?
 నీకర వేగంబు నిల్పితివ
 సకల నృపతి కనకమయ చక్రచక్రతరు-
 ఇరువర దుకుట వారి శిలానిత దుద్దుకర
 నిగ్గకర సుకరు పదజలరుహ కల తుండన
 వెలయు సుగుణాకరుడు రఘువీర వరుడు.

52

చం. తిత్తు మహా దిగంత విజయం బా నంబు యాహర్న శిర్సన్
 రున్తరిపు వీర్యనర్మ వారణాధ్యక్షుడై యరిగ్ధాంబు మెదిన
 సతిపతి ఇక్ష్వాకు దేవ భజన సల్పక విశ్వజిత్తులంబు సా-
 తత సునిధర్మపుష్పి జన తత్త్వరుడై తన శాసనముండలన

53

శీ. వేద శాస్త్ర ప్రకాశాది విద్యతెల్ల
 కరతలానులకంబుగా నుండ జదివి
 బూత కృత కృత్యుడై వరతంతు శిష్యున్
 తనయుండరుడొక సురుదక్కి నాథి యగుచు.

54

కం. వచ్చిన కొత్తుని కెదురుగ
 నచ్చెరువు నుండుంబు భక్తి యడలక నతడై
 వచ్చి యతడర్చున్ పాద్యము
 అచ్చిన దత్తుత్ర వేత హమతదేలవన్

55

మ. ఇటుల బాన్గత పూజ అచ్చ రఘు శాస్త్రేంద్రుండు క్షేమంబు విని
 రట వంచెయుట మిమ్ము గన్గ నుట మాకిట్లాళ్ల సరిసిద్ధి చే-
 యుట మట్లా గురుగన దెల్ల గదవో యాహూ సరత్తెల్ల! వ-
 చ్చుటకుం గానరామన్య శొత్తుండనియెన్ నుంబు ద్దాహ వైపున 56.

మ. తినయ్య! నేవు ధరా తలంబునకు నధన్యుండవై యుండగా
 మనుజుల సుష్టి తెనుండ నేమరుదు! ధర్మ ప్రప్రీయ విశ్వ
 దనయాగం బావరింప నిర్ధమండవై కన్పట్టు ప్రభాస్ తున
 మని యాహూచెడల బాతకంబు శరద బ్రా కాంక్షి గావోచ్చునో. 57

చ. తని కొత్తుకుండు పతికిన మహిశాంబు నియె.
 2. రవికులంబున కపకిత్తి కాదె! నేవు
 మమ్ము గని నిష్కలత బాంది మగుడి చనిన
 నట్లు గావున మద్దు వా జనితకమున
 నీటవు మిశాత్రి యిచ్చెద భవము నీకు భవము 58.

కం. తని పతికి నృపుడు దలచెను
 మనమున నిజవంశ గురుని మదనాని నమున
 ధవలాన మితర యోజన
 ననువు పతల దలంబ నతడు నాన్య సూత్రున్ 60.

కం. ఎదుటను నితలన నంతయు
 ముదమున వివ్రవము చేసి మునివర! యుష్మ

ప్రదయుగళయ పాపన ని-
ప్రదనని పతికి తిని పలుకు చెల్లించు నదే!

61

చం. తినదని మందహాసమున నట్టి మహాత్ముని కిచలంబు నా
పని సమకూడు త్రొత్తునునో? భర్త సముండను రాగు రాగులై
చనికానితమ్ము విత్తము సహజాధికంబును నీరధమ్ము చ-
ట్నాన నడపింతుడ తప్పరికి నద్భుతమామక మంత్రకక్తిగానె 62

చం. తినదని సంతసించు మమజాతిపు డప్పు కుచేరు నెల్ల స్థి-
దననబ యిటుక ప్రచయదాటి దరి త్రొవడంక భేరికా
నినదము మిన్న ముట్ట దళ నీదళమంత్ర చమనముకు డై
తననగలంబు పోవడం తత్సవిధంబున నిత్తై నిల్చి నన్ 63.

వ. ప్రతాపానన్దముం దగుటయు

కం. భాంతానాకు లక్షతీ
నాంతిరు: శీరుచును రాగు నాద్దకు: జని యో
చంతానా తేన! నిండెను
భంతానాప్రతిల్లు కనక వర్షముచేతన్. 64

కం. తినదని సంతసించున-
దనపురవరమునకు మగుడి తద్దనమాకొ-
త్తునకా సలగల న పలుండె
మనకున నుచ్చింది ద్విజకుమారుడు పతాకన్. 65

8.

సర్వ సర్వం సహ చక్రాదిరాజరా
జన్య సంపద తెల్ల సంశ్రుహింప
విశ్వజిహ్వ గావబృథ మున్న సున్నాన
సంశ్రుమ ప్రలక్ష్మీ సంత్రహింప
జయభేరిభాంతాన సాహాయ్యము పహింప
సమర్థికాశ్చ చయంబు సంతరింప
భామ పంచక్యహం పాలకావళికల్ల
శరణిందు కిరులు సంఘటింప

9.

వివిధ గాభేర్య సౌభన్య వితత సుగుణ
కాలవసు నీకె చెల్లు నేజగతి నాదు
తలపు పదు నాల్గు కోటుల ధనము దక్క
యధికమేనాల్గు భూవరాధ్వన్య! వినుము. 66.

10.

నావుడు బాల్మోహన్ త్రయ మన స్థిరవృత్తి కిజాలమెచ్చి భూ-
దేవకులావతంస! భవదీయ దవంబు నే శ్రహింతునో!
భూవరులత్కరన్దణకు భూసురవిత్తము లాక్రమింతురే!
నేవు సుప్తముండెలయ నేర్చి యు నేగతెలలలల బాణియే! 67

11.

ఇత్తు నన్నంత కినుమడియియ్య! దగదే!
యనఁబు! వర్షర్షు వాగత మయెన్ నివుడు
కాలవటదాటి యెరుల నడచి కాంచ-
నమ్ము గాని పోవుటకు దుర్లుమ్ము గాదే! 68

శ్రీ. కాన వర్ణాదిసంబులు గదాన సంభవం
జనుము పిమ్మట నవలక నవ్వవలకల్ల-
వంశపావనమణి కొంతవడి దలంబు
యనునఁను! గురువద్ద మది లబ్ధ మగుట మోసి. 69

మ. వల్లెయని యెడంబడి బాగా గారంబునఁ జూతురున్
ర్బుధుండన నట్టితే బాధా చరణ ప్రహరణ ప్రవేంబుండు గావున
నకల పుణాణితోన ప్రత్యూతశ్శ సృష్టి దిసంబులు గడుపు-
చుండి. సం త వర్ణా గమనంబున. 70

శ్రీ. మాంస విభాగ్ గి గని నేట నర్జుమఁ ర-
దికిఁ బరమమాంస జేదనా వితత జేద
సంబు బుద్ధుడ పోయి మనంక విసరె!
బునివగతి మానసముఁ జొరె మాంస తతులు 71

మ. తనదాసుండుగ చంద్ర హస్త తులతా భారాప్ర వాహంబు పొ
ర్జన యొప్పం దారశించి నట్టి బునమున దధనింబుగా నెందుఁ జూ-
చునరేదం దారశించెఁ గొనిక యున శ్రీ బుష్ప కౌనట్లనె
వినుత శుభ్ర తే వి భాన తత్పరు బనా! వి శ్వావనా ద్దక్ష ముత 72

శ్రీ. కలకి బాంచల దరిమొట్టుఁ గు గతుల నేల
మణుల నిజ కాంతుల ను నట్టి మలయు మెత్తిపు-
డిఁగలమకం ప మొందించె యె గఁ జేసి
ధరణి మొచ్చుఁ గఁ గుటకు కాదంచు మలకు

మ. ప్రమదప్రాణి తటి న్న తే మణి నభాగి శం గష్ట అన్నిట్లు గ
ర్జ మృదంగధ్వని గాగ ముచ్చు తెర జార వ్యట్టి దోశియ నా
ట్రము పర్జన్ మన్దెడు మెచ్చ నట్లు తటి విన్నా సక్రియాత్తు ము
క్త మణుల సుష్మన గాగ దారంకె గరకల్ రానా సుధాంశుద్వితే 74

కం. వరుణుఁ డెట్లారల మారన్ (??)
ధరలును ద్రాణి రేరజం ప్రతతిఁ బాఁ గడుగన్
సిరు లలరఁ దాఁచు చాకకపు
గురు కేంపులనఁగ నింద్ర సోపము లమరెన్ 75

మ. యునుఁడ న్నానికిఁ జెట్లుఁ నాక విశ్వాత్తు త్తన క్షా త్తు త్త మహా వీరవం (??)
శుభ్రకున్ జెట్లనె! యును మఱుఁడ పొ రాబుం నెట్ల నూ పొంబి యె
సినదారా శర రాశి నా గఁ దనరుం జింతింపఁ నాకున్మ చాఁ
జమనో చిత్వల తావుకున్ యునధ మ సాంశత్వ సం సారముల 76

శ్రీ. కమదాని కెవ బాగి బనని చూడఁ గంజముల
యవర సప్తాశ ముక్కుంబు లయెన్
యోము జాడని చూడ సోమంబులు నేల (??)
జలధర వటు అ మొత్త మయెన్
యానతుల్ గులని యరలు మ రాగముల
కమనీలు మానస గతము లయెన్

శి.

నకట సాధ్యశ్చ వస్తు మాత్రావలంక
సంబుదైవంబు పక్షచైవే నామిహాతి
మాకునికటాతి నెట్లుల మరువవచ్చు
నమము చెనడిది పాంథు లహర్మకంబు.

77

మ.

జలదేబంబులు జాతీభైరవమున కర్పాబ్జిహితాభ్యవమున
చెలవనదే కిని పోకల నానరకు క్రిందూరరేఖాప్రభా
జ్జ్వలమైరక్తి మనిని నింతలను బాప్త యౌర చంద్రాదయం
బలయందయెను బూచు వారలకు మాహింహంక నచ్చేళ లన్.

78

వ.

కృష్ణిదంబున జలాసాగ ఘోరంబులకు వర్షాదివంబులు
నాహి బాగుదుటయు.

79

శి.

సరవివేతంచె నాజు హింస ప్రజంబు
ప్రబత సరసుల స్వర్ణనైర్మల మహిమ.
వెలసె నెంతయు పీకవిహ్వల సనములు
జరతప్రణి కాలు బాధావ సరము సంద.

80

కం.

త్రిహ విప్రకులాశ్రుణి
కాన్త-తవిధులు దేర్చి యును డకు రయు శూ-
పాలవతం నముచె నను
కూలములకు పూజలంది కుతుకం బాదవన్

81

నా.

అనాధనయ్య సుఖప్రభావుడవు దీర్ఘాయుః ప్రదేప్తుండ వు.
క్షేణ స్వంతభటుంకరుండ వనయ్య! యానకుంబులాలిత
క్రాశుం శోముల కాదు నాన భవదుద్యదాన విస్తాకు స.
తానకాభవు నాత్మజుంక నుము చిదాన్ హింద్ర కాశేంద్రుని

82

మ.

అనిదీవింప వదార్థముం నాని నితాంతానంద తుష్టాత్మతై
చనియాకొత్తుడు వరాణసెంత కట శశప్త త్పృక్త కుంభాద్వ ఘట
తనికి స్థల విశేలవోణికి రఘుత్పా కామచాపామసి
వనజాతాక్షికి కర్ణచక్ర లుకెక భాస్వ ప్రదానంబులై.

83

కం.

చనుమొనల నటపు మొలచెను
తనువున బడలకట హిచె దలపుత మినులన్
యనమాంతును దృష్ట్యైగా
కును నిడురయు నకుచి పూవుబాణికి నకుకెన్.

84

కం.

పటకుల కేసింకు లాటకెన
బలకెడు కలకంఠకంఠి పటకుల నిట్లుగా
ర్జుల సందడి బడలెకుల
తెలతెం నయ్యనకుదు సాష్ట్ర హిచెన్

85

రమణికిఁ బూర్ణులు వెడలెన
నకులుకు కుకూరునకు బలమి దద్రూపమునన్
కమలాకుకూరుడనెనను

86

కాసురుడు జనియించి మాన్యకుల దీక్షకుడై 86.

చా. మొరసెను దేవకుందులు బ ముందుగ నాడిరి పోలజామి నుక
నురసెను పుష్ప వృక్షి శ్రుతి గూతల గాఢాడిరి బుక్క నాయకుల
మొరసె దిశం తమక తలచి మెల్ల న వేచెను కన్ను గాడ్చు క్రి
కొరసెను బంధువర్తను న కెల్ల ముదంబు వృధంబు జంబులన్ 87

శీ. ఆజము మానా ధృద్ధవృడు గాన నలుడటంచు
నామ దేవనకించి రఘురాము హే మ దనన
తతుల రత్నా శ్రు వోర ప్రభావ దాన
దిద్దులఁ దనివేసత్తఁ జి బుద్ధ విప్రజనులఁ 88

చ. అట్టి వసుయంబున. 89

శీ. ఒకకాంత కల్పనీట ముఖ మజ్జ నము చేసి
నాకతను తడియెత్తి నుడుటుమొడిసి
ఒకబాగుచెక్కిరి చంద్రక పాత్రి తియె నేర్చి 90
నాకయింటి కాపు బా ధ్దాన (ర) చెట్టె
నాకయింటి పాత్రి క యుగ్గు వేడుక చెట్టె
నాకచాన తాట్లన్ మాత్ర సాధె
నాకనాది పద్ధిక యెవర బాగులఁబాడె

శీ. నాకచాగిటి ఇన్ కాట్టె నుక్కుమిది
మఱియు తివసత్రుమంబు తన మనువయెకత
పలక నేర్చెను న తి యొద్దు కలక వసు
నడుగు తడ నేర్చె నం తట నాకా మారు 91

దనుడి నచు వర్ణమానుడై విసుతి ననింతు. 90.

మ. అమఁగుంజర్యలఁ జూచుచు వారలకు నెట్లల్లరు ముద్దె వ పు-
త్రువకున్ దద్రుఘుఁడార్చ న తఁదిజన స్తు సంబుర స్థింబు నొ
స్త్రువకు ప్రోడిమ టుం గదిత్త రచనా సర్వం కన్ త్రుజ్ఞంబున్
యన కాస్త్రాభ్యుకళ త కరామలక ముత నాఁజొసి యున్నంతటన్ 91

శీ. నవ వయో విప్ర మము దాచె రవికులాది
నాథ సుతువకు మిగుల నానాఁతి కపుడు
విదియ బాటనకు ను గళా విలసనములు
దివది నాబున కదికట్టె తనవిట్లు. 92

శీ. అవిద యెవ్వతెకు ముద్దాతఁ గల్గునా వీని
నభుమైన కలకల నవ్వు మొగము
నెలఁత యెవ్వతెకు వర్ణింపఁ గల్గునా వీని
వలపించు కు తకెడు వలపు నటలు
చెలువ యెవ్వతెకు వేర్కింపఁ గల్గునా వీని
ఇది ఇది వలె వాడు సాగ ను వ గలు
అబల యెవ్వతెకుఁ బూయఁ గల గల్గునా వీని
మెదియు పేరుతమన మృగ ముదలబు
నవుతఁ యీ మేటి దాగ తాడ నవని పేనాని
కలలు విహరింప నెవ్వతె కనునా బాన్స-
మనుచుఁ జొరులు విసుతొప నలరి చూడఁ
గంకణాగ గద బూయ గ కల యు ద నా మా 93

వ. శ్రీవృద్ధంబున జగన్మోహనాకారుడై తాకుమాకుండు
 జనశీలనకుల కనురాగంబు పుట్టింపుచు నకలజనశోభయ
 మాసుండై యుండె నంత నాకర నాడు ప్రభుకై శతాదీ పురుం
 తకు భాగజభూపాలు పురుంబు నమండి యొక్క విప్రుం దరు-
 దెంచిన నతని సంభాషించి సుఖానీను జేయుచున్నంత
 బ్రహ్మగోచితం బగుటయు నతం దయున కిట్లునియె.

94

మ. జననాథా! కలఁ దాకఁడేదరణి దా సుత్యుండు తేజోవిక్రమం
 తనయుండాశ్రయరఁబుఁ దాద్యనినుతుం దక్షాద్ధి సంరక్షకుం
 తనరాణితీ పరావహారించునఁ బ్రభుత్వీక విజృంభించు భాగీ
 జనరాధేశుఁడు కత్తినిర్మిత మురుత్సంధానోహాహియై.

95

సీ. అతనిచెల్లెట తనరిందుమతి యునంగ
 వలపులకు డెంకి మదమజబ్బజివంతి
 కన్నాపూమొలక రతీచెలి కలకిచలక
 కుండవపు బామ్మ ముద్దులకుటకా కామ్మ.

96

తి.తి. మేలవాలవేల బాలకకనుకాలు
 ప్రభుగోము గోవు నోవు తేవు మోము
 కంపుసొంపునింపు నింపెన పల్లవకంపు
 వరానక వేముదక్క కక్కచెక్క.

97

కం. శ్రీకృష్ణ నీలపు నిగరపు

సరులై మరుతిరహి మృగవిజయకర పురులై
 తరులై తుమ్మెదగలులకు
 గురులై జిగిఁ జెలఁగియుండు కురులపై అగ్గి 98

కం. సప్తశిరై యెనుసవరి పగడపు
 నపురై నిగనిగని పసిడి నగ తమలతకున
 జివురై పరిణతబింబపు
 కపురై రహి యెనుసఁగ మావి కాతామణికిన్ 98

కం. కవయై బిగి చక్కని జె-
 కవయై నీలదర్శలహరి గాఢాసు వర్ణ మ
 కురవయై బాంగరములకె-
 కురవయై కుచయుగము సతీకిఁ గుదురున నమయ్య. 99.

నలువై యుతనుని బుత్తపు.
 చెలువై ముఖచంద్ర మ్రొంగ బిగి నాని సుభిన్
 బులువై రంబున వేడతన
 చెలువై నానారు బెలయు శృంగారానికిన్ 100

బాతుది శ్రీకృష్ణ బాబులుగాని జయ సుఖిన్ న్నిడంబంతును
 చు మరుండేని పురాణ వల్లవధను సునాస్త్రములతోన్ పే
 నమె పోవేవలన నీదేదికనుచు వేడన్ మ్రొక్క తద్వస్త్రయు-
 గ్గమనం గాలబాగదాండు బాదన బుముక కంబాత పత్రానికిన్ 101

శ్రీ.

వచ్చుచు కమలంబులకు దలవంపు లగును
 కనక కుంభంబులకు చెనుకాక లాదవు-
 జొలకగుములకు మొగములు నేవుజూచు
 మగువ జంఘు కుచుక్కుల మహిమ వినిన

102

శ్రీ.

పరలాజ సమేతాని ప్రతి జానె! తెలకల్ప
 లదిక మధుప్రతాపాప్తి కనిన

దేబ్బ బాట తెల్ల కాక యిప్పు జూతు నరంబు
 లనిమిల్ నాడె లక్ష్యంబు లయిన
 కాలాచిత్రమే కాక యుజ్జనావళి దీదె
 పుష్పక సంగతి పూనుకాన గ
 నెలవేతు కంటె కాక యల చక్కారము వీడె
 కమలాకరునిర తేజ ముల మనిన

శ్రీ.

వాడు చెందక విహిత సువర్ణ గరిమ
 గతిగిరన సంగతి నజంగ గతిని దనరి
 యవ్వలు నుజ్జాప్తులను మించి యతను విమల
 సన్నతంబును కన్కక కన్నుల గవన.

103

శ్రీ.

తీర్చియె చక్కెరదీర్చియె యమృతంపు
 బాణియె తావి కమ్మవియమరు.
 జేంతులై గజనివృత్తులకులై యవళాజ
 గింతులై యమరు పాతంబు లమరు
 బంకమై లతతనుబాంకమై రుచ్చక.

లంకమై దేహంబు పొంక మమరు.
 తీరులై కరికరాహులై సత్తుబ్బ-
 దారులై కరభునిభూరు లలరు
 వికచపంకబు సత్తుత్ర వితతకేత్ర
 విభవ సతి నీదె కమసాంజివేని పోకె
 పోలగానక నిచ్చేష్టల బాణల వళరవ-
 నత్తము నంబుజాని నాల లాడవే! నంజ్రమాజ్జి.

104

మ. త్రిముకుందములందుల్లునాక మణి యనాన్ నాన్ జూదా నంబులన్
 జెనవ స్థానములాకెత్తై త్రుబలయా సన్నిత్రుతాన్ మైత్రి చెం
 దనిదే మంచు ద వంబు చేసి కనెబాన్ తచ్చంద్ర సానిచ్చమా
 నననాప్పుం గవుళు పునాజి యులకన్ బా మాద్య గంబున్ జముత

శ్రీ.

కామిని నేమోము కంజారి యగుటకు
 మృగమక్షద తలకాక మితియె సాక్షి
 కమలాబుతాక్షి కంఠము శుభ మగుటకు
 దత్త వశాక్తి..... సంగతియె సాక్షి.
 యతివ యుగరుల దంతే హ ప్రంబు లమరుకా
 జైనాప్తు జభున కుంభముత సాక్షి
 వెలది తా మానక వివర్ణరం బగుటకు
 నలచెంతదను నాభులము సాక్షి
 కమలాబుతాక్షి కీమాని నికి దీక్షునానక నాత్మ (?)
 గరుడ గంధర్వ నర సుకానవలయన
 దాని కదియె సాక్షి మనోగ్ధు త

చెప్పుచు విలాసముల రంఘువీర తనఁబా!

106.

ఉ. చెప్పెడిదేమి భూతమనెల్లఁగఁ బూనకుమోముతోట లా!
కొప్పుచేడంగు లామోమును నుబ్బల వట్టుచ లాప నెంతి డింక
గొచ్చుల లాభరాసు తను గొంత విలాసము లాను గుంబులా
యొప్పులకు ప్పకతను నవగా! మును బాండ్లను తొవ నెల్లఁగె! 107

గీ. . . . . మోము ముత్యము కుతన
నెందు ముత్యమేర నెన్నుదె నెలమి యును
యసుధాధరి లూనాది లూమిటాది
యోమురు కటాది తను నేక లురసి చూడ! 108

ఉ. తిని బహు విధములఁ దెలుపఁగ
విసయుఁడు లొకామర్త నొక విక్రమ తేలన
నును ఇకిల లులరుట మృదు
మనము చూచకలుచోసె మనసియుఁ డెంతన 109

ఉ. ముందర వచ్చి వట్లు ననుమొద్దులు నుతండు మోము మోమున
బాండు నుతొచ్చి వట్లు బిగికి పోక నుబ్బల ప్రతిమి వట్లు
ముందరి నానుమోము ననుండు మనసి యిది బాండ్ల కర్తవ్య
దేందముకొండలమహా గణిది మనండు నిజాల్మ నిట్లు మన 110

ఉ. ఎన్నడ బాడఁగట్లఁడతల్లె నెన్నడు నానఁతు నే

నెన్నడు కెగిరింతు నతి నెన్నడు వాతె అతె నె లా ముదో
నెన్నడు పలకఁతు నెన్నడు కాము నెకటి చెల్లు
నెన్నడు వీరెన్నడు సతి నెన్నడు పుష్పలహరి దాల్చె దన 111

కప్పురపుఁ గమ్మ వానన నప్ప యెంపఁ
విచ్చుకొనియ నోనల తొటఁచుక
ఇదికవలుకలఁ యులబుడకల దానక
పడికి పడికిం బా మెన్నడు కలకి నన్న 112

తిని బహు ప్రకారములఁ దలపోసి కుసుదు శాశా
నన విషయక్త వ్యభతర వలంబుల మరుకు చురక్తున
గాడిన వసులఁ బానాది యునితానుబలంబు తెలుంగు
తన్నుచు మృత వచనాకర్తనామను తన్ను శివుఁడన
ముక్తిగా లుక్యత కర ప్రహంబును తనదేహాగ్రా నాదా
రవిప్రాసామను దదా లంక నామను నాచుచు నున్నట్లు
నేడతెగని వంత నెంతయుఁ యెంతయు నుదాహర 113

పంచమశతము.
ఇలా నిలంప నెల్లరు న్న వో నభావ నిట్లు మన
ఇట్లు బలాహితుల వదాన భవ్యవైభవా నతి
లలామక్తె దురంత బలంబు న్న గొంప నెల మో
రలా. మనోమరాగమిట్లు రావుచోసి కాదురా 114

గీ. ఎంత పనికి నెంతికి వలంక నాండు
దనునో యెంతవాని కె యెంత

30.
 వలదు న్న భాగ్యము నేర్చు బల్లెలు నూరు
 విందును తిన్నె లయ న్న మామిడి వల బోలు.

115

శం. నమః నమః పృ ష్ణాన్య గాంబునః
 బనివిని లలా ఇగ్గి జెచ్చూను పాలాశ్రు ॥ వీగా
 మువక బవరూ వరొ. నుట
 చినవల్ల గా శోతు బంధునితతి వెలం కడ.

కం. రవి హితచక్రతో దేవిన
 బ్రహ్మతో నామోః తం నా ప్రానం నా కతవన్
 నమోష్ట్రైశ్చ కౌంకు
 వనముష్ట్రైశ్చ కౌంకు బలై ముష్ట్రైశ్చ పాదయన్.

౧౦. సమయమొకటిగి నేవనట సాధు హితాక్తులనెట్లు మత్తనం
 నమోపచరించెదా? ఇందుల గంభీరమనావళి రాని బాధను మ
 త్తమవలనెఱుంగుల జేసెదా! దురా సూత! యి త్తమవనీక వీరబావక
 . . . . . బరత్తయి నందెడు భాగన మన్నివన ॥ ౪

ದ
 ಈ ಕಾರಣ ಮುಖವು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು
 ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು
 ನಾವು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಏನು? ಇವುಗಳನ್ನು
 ಮುಖವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮುಖವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

2.

2

॥॥

వచ్చి దొంగరికరినగాని విరహం పూర్వం
 ప్రభువు తనకుకల నక్కాని తరలులు నడవ
 తాను దొంగరి పున్న వాడైన నెడ
 లును తానెచ్చి జలసు గాని యున్న వేళ.

124

శేషభుట కిక్కిరలు హిమకర మదనుల
 భూదేవ లక్ష్మణాంబులు
 భూదేవ కిక్కిరలు హిమకర మదనుల 123.

ప. అనియతిగిన నిందుమతి పల్కి జనము లాతల
 మెలంగు తెలుగెఱింగి రఘుకామరామల గంబు విప్రుల-
 ముది కిది వసుదంబుని రామున కభ్యుక్తానందము దీర్చునె. 124

ఉ. చూచితి పల్కదేవులు చూచితి పల్కదేవుని నాథులనే
 చూచితి విక్రమావృతల చూచితి దానకు గ్రామములనే
 చూచితి సర్వసంకులను చూచితి జాత్యుల సంవిభాగములనే
 చూచితి నీతి మాయలను చూచితి నిర్వరక్ష భవేంద్రులనే. 125

ఉ. తిందుది పలువతనయాశ్రయదేశము మేలుబంతి మ
 ద్దనోదన పంకజాత్మ నిభురాధర నీగదే మేటి తలుపు తవ
 తిందు దపంతచక్రజ సురైశ్వరసాముల కన్న మిన్న పా-
 నుదము తెచ్చు బూద పశరాని యసరాన పరాశ్రమక్రమా 126.

పం. అతనికళాది లాసవకు యావన విప్రు ము రూపరేఖ లా
 చతురుని బాహు క్షుణ్ణములు చాల ననుండును వచ్చుతోతలం
 బతి మతి నేతఁ డిందు మతి చెల్లు హరించు నవదుఁ డెచు నా
 శతధృతి చెతి చాతురి హిమంబు . . . ముట్టి దేవత కీర్తన 127.

పం. అనిబలుభంసులందెలవ వత్తుత నిందుమతి సత సఖి
 జనమని యోర్పు లాదిని స సంప్రమమానస పరిక జాతయై
 వన బదభ్యాకేమధుర జాతయై దేవైదనాచుఁ దాడి యుం
 నవలక్ష్మణుంబునాథ. శిశిభా. నిహితాంబు సహజయుగయై 128

ఉ. కమ్మని జాతువా మెఱుఁగుఁ ద్రవ్వెడు బద్ధలు విక్రమించి వే
 గమ్మన మాడుపులే నకుని త్రుకాన నుజ్జ్వల యంత్రభామకా-
 జమ్మలు దాటి సజ్జకపు శబ్దలు వచ్చుననిర్లమించి నె
 త్రమ్మలు సూడు రాజులతోడ బలుమోరి మిటా రియత్తుత 129

కం. మకరాది పద్మజాదమట్టి శిశికి శిశి
 సకలాధర మాసన వాని శాశికి శిశి
 పిక కలరవ యూర్జిత మశి-
 చక చకితంబున శయన సదనము గాచెన్. 130

ప. అం. 131

కం. చల్లఁగ నలరుల తావులు
 చల్లఁగ పొచువాని అతికి పల్లకయై రం
 జిల్లు నల హింస యాత. క
 నుల్లముననే మోదర సగు నాప్తఁగ నంతన్. 132

ఉ. మించిన శేమిటాని దార మిమ్ములు చిత్రము నీడలందుఁ జె
 త్రించిన కమ్మ చింతితులతో నుండును నెల్లులం దని
 అంచిన యంత్ర పుత్రికల తలల నచ్చుల నెన్నఁ గాన మా

త్రైవిద్య శాస్త్ర శాస్త్ర పట దివ్య చిహ్నము పాఠము ముద్రా 133.

కం. కలకల నవ్వులు మండెను
కలకంఠిని నాణి ప్రేమికి కౌతుక ము నొనగన్
నలకంఠకంఠి యిట్లును
నలకావయల నవ్వుతరవము నడలు కొనల నన్. 134

కం. కలదామేలేమోవను
కలదావను నేకుభక్తి నలదావను కా
నలదావ పోతపు నేటలక
నలదావను మోటవచ్చు నుకున దెత్తన్. 135

ఉ. నావుడు పక్ష నవ్వు వడవంబున జలలక దేట కెప్పుకొ
మోవి తగుకు నవ్వు జలలు చుతన్ పు ముకొక సంపదినె
త్తావి భుగ్గు ల్లావనీ దృవళదంతరుచు క నానింప దేనిటాత
... దాంబంకల బలకె నలసి తరళి కృత(?) వాక్య ముత్తరణ్. 135

కం. వీనులకామోతలుగునీ
సూరకాశనవేదెన్ సుందర.....
వోనిచ్చి యును నామోతకణి
మాను నదివలబడినవేమి మానిని చెలమన్. 136

రీ. అనివ నయ్యింతి ప తొల దా నంబుబాడ్డ

పొతుడు తత్రాంతి కుదలలు పొతుడు పొతుడు
మనపురా పొతుఁ డితఁడె యొమకక నోడు
నిండు పొ. తు నయోధ్యుల నాంధ్రవచ్చు. 137

కం. ఎన్నఁగఁ బరగి నయల సా
యన్నంఁ గని పూజ వతసి బాసే మండై
యిన్నకు నాకొనుదు లతల (?)
యిన్నకు రూపంబు పొనటి మెచ్చుచు వేరొన్. 138

చం. త్రిబుడు కళావిలాస నవలతావన నిర్మిత కావ్య . . . . .
జుజుడు నితాంతప్రేమ వచ్య ప్రతీభావ్విర వాన్ వాద్యకా
జ్జిబుడు వదాన్యతాశుభ శ నానాది కప్రతిభా సుఖావ భా
మంబుడు రఘుక్రమాద్రి ప తమామిడు వాక్య కు నేకువైఖిన్. 139

ఉ. చెక్కులటెక్కు కుండనముచెక్కు నళంబుల తొట కెప్పుకా
యకొనఁగించు శంభు ముల నూడుక నేన్య నళంబుల నూన్ మా
చకొక వింతివని వేకవకొనులాడు ముఖంబును ప్రభు
చుకొలకాదుని న. ఇట్లు చుక్కను చెప్పే డి దొమి భూవరా 140

కం. భూమరకనక నిశాశిక
నాసిక శ్రీకరము కరము నలనాదికాన్
భూవభుగ్గు నిర్మల శంభా
ప్రావర నానళము నళంబు కీర్తి వికాసా

శ్రీ.

అంబికా నాథ సంధానియై సర్వము
 హంబి కోర్కె ప కానియై యంబు జూర
 హరియై వాని అంబ న మమదు మండ
 జండుకుండొట కడెయ్మి సరికలుంబు.

142

శ్రీ.

మధుపాంశ నా సంశ మూలన్య సంస్థి
 జననాగతంబుగా దవరదేని
 సంతతంబు మహాన్య పండ భావరక....
 కరవడనంబు దాద నానదేని
 దుష్కర్మ నాకరి తో దారలు కమర్మక
 యుక్త చందానన యుండేనేని
 సన్నిత్ర శత్రుత శరభంశ ముందక
 నిష్కంబుకన్దేతి నేకదేనేని
 సరియనక వచ్చుల బద్ధురూ సాన్యజౌము
 వేలము తొడను విశ్వధాత్రి మహాన్య
 సార సౌభాగ్య లక్ష్మణ సముదయములు
 బ్రాహ్మణు వానిని యెన్గూ బాగదేనేల!

143.

ప.

అని యతని నైసర్గిక విలాసంబును నసమాన భాసమాన
 రూపరేఖాతేజలు విజ్రమంబులను సంగ్రామరంశ సరిత
 విహర్షిబుడన జూత్రదుగ్రప్రతాపంబును మోహరణగా
 వేల్చునేటాక బహు ప్రకారంబుల దెలిపి భవద్దగినే మహా-
 మారుం తతండుదకు నఖిలసాగర విలావలయిత సజ్జీవి
 నహి మండలంబునల దగిన వరుండు లేడని నిశ్చయించు

పతికిన కుశంశు నుండి యాకర్షించు . . . . . మధుర
 వచనరచనామృతంబు దీనుల విందునోటకు నతి తృప్తి-
 గలతం బుత్తతంబు నీకొ విన్నవించితేనని పెండియు నక్కాధుర
 వాని తృప్తికృత వేణాదోణు నిష్క్రమించు నా నుకవాని
 శిశుమణికి చక్కెరలాలుకు నెరుకుల నిట్లనియె.

144

శ్రీ.

అంబుజా తాక్తి చూచిన యంత విప్రు
 వరుడు నతనికిఁ జెప్పినవాడు కాదు
 అతడు దెల్లంగ మదిలోన మార్గముగా
 నేను విన్నంత దెల్పవదానల నాను.

145

ప.

అక్కట్లెంతడు . . . . . హంబువహర్షితి చూచు తోడుతన
 సోకొనబంధి బాబుక ప్రమాదపు తేనియ నొసఁగి బిల్లుబల్
 చాకొప్పులలు వచ్చు బిండ్ల కతిసోబున మొప్పఁగఁద్రడనల్లునా
 చక్కెరబామ్మ నానునను చల్లు గఱుగఱు నెప్పుడు చూచుదానా 146.

ప.

గంధ మదేభ కుంభకచ కామనిగా గలదట్లున్ వని ౧౨
 శ్రింధురగాఢుఁగోల మద శీకర పంతు వేనాగు బులితే ౧౩
 శ్చంద్ర విహర్షిణిబు హృదయాబ్జ విలాసరూపకృత ౧౪
 బంధుకు నయ్యెనున్ విని నభానంద తేనోతి ల బుత్తరందానిన్ 147

ప.

అని మధురవాని విన్నవించిన పురాకృత సాగుచున్
 విశేషంబునఁ బోత్రం బబు నృపాత్మమాలాత్రంబయ్యె నర. 148

కం.

బృందారక బృందావన
 బృందావన కేళి లీల వ్యోదయామందా
 నందా శ్రీత ముచుకుందా
 కుందామల సమస్త ద్వంద్వ కుల ముకుందా

149

మ.

శ్రీత బ్రహ్మ విహార వారసుల శ్రీ పద్మ వద్ద విలా
 సతమ శ్రీ బ్రహ్మ వారసుల శ్రీ పద్మ వద్ద విలా
 రతే చంద్రావతార మారమార మత వల గల్పన భూభార భా
 రత విలాస వద్ద కేళి లీల వ్యోదయామందా నందా శ్రీత ముచుకుందా
 మాతని.

150.

వరమ ముని వరసా! శక్తి బ్రహ్మ వరసా!
 దురిత వారి న శంసా! దుష్ట శిక్షా రిశంసా!
 సురరిపు మదభంగా! మందర శ్రీ లుతానా!
 వరనాశనిత నునా! సర్వ విద్య ప్రసానా!

151

గద్య:-

ఇది శ్రీ నీలకంఠ కృపాలక్ష్మ కల్పత్రు లాట తాయమాన
 వచన బ్రహ్మ నంద ప్రకాశ వాయనానంద నందకర నీలవిందా-
 మాత్ర నందన సా శీత్ర కళా నిధాన కామనూరి శ్రీ భూ-
 వధానకవి ప్రసాద బలవంత యందు మతే పరిగ్రహించును
 గుహ ప్రబంధము నందు ప్రథమ శ్లోకము.

ఇందు మతే పరిగ్రహించును
 ద్వితీయా శ్లోకము.

కం

శ్రీ రాజిత మణి వరీరా!
 శ్రీ రాజిత విహార! మేరు నిలి రాజితరా!
 దీనజనాధార! సదా
 క్రూరదయాసార! నందనో పకుమారా!

1

వ.

అవధరింపు మానవమయమున సుమనసుండు భ్రాతృనామ
 స్వహంబున నాకుకవాణి నలుం గూర్చు దలంబి యాత్మ
 నతంబున

2

ద్వ.

కనకాంబి కావన యువతరాళులఁ గన్గు
 సన్మలఁ గదలంపు నలజగంధి
 యుజహిత కావన నలకాన హంసోత్త
 మయులఁ గిందుగఁ జొరు మందబాన
 శాస్త్రన కావన రహి పికంబుల నేదు
 శాటాడ నేలందు మంబువాణి
 యుహి వేణి కావన నదిల లోలఁ బడఁ జొరు
 నలనాత్మకుం డని నలదు వచ్చి
 అకట! తన గుహక లక్ష్మి డ నతేవ పేరు
 బారి నిరసింతు నిజ మంబుల బంబబాగు
 కిందు విలు గాగు బలయుల నే చ్చుకొని

తలుకు నవవంకి జెక్కిరా చిరుక నెక్కి.

3.

కం.

మంకళ గానీ కిక్కి

జ్యోతి తతి నడచ నడువల చక సెయ్యంబుల

మెంకటల బరువడి ప్రాకిరన

నంకలుడును చంతు వెడత నన్నద్ద తుడ్డి.

4

వ.

బ్రట్లు కదల బునుంగు నెచ్చెల మై తోట బూమని చడ
వారు (?) నానుచోలుల సృష్టి బునుంగు బ్రతవత్రి బువత్రి విత్రి-
మంబున విజృంభించి చికిల క్రావచ్చడి మెట్టుంగు నశంబు
బరంబున గుడిశ్రుచ్చి బుచ్చెలమై పచ్చిదోరు మచ్చరంబున తనిల
దాక ద్దేళ్ళింబుఁ బొంది కృత్యుటంబు బొందివల దా గానె నపుడు

5

కీ

ప్రబల నబలకు నిశ్చయ పవన మహాహు!

జుంకజవునకుఁ బ్రాణపదామ్మి గాని

కలికి నులకించి నగు మండ నంభవకుని

మల్లు జోరున నిరసించు మాడిక నపుడు

6

కం.

సుమన సోమకు సంతోషి-

తమనకు పంకజమైత తమకృష్ణకుఁ బా-

డిమ తమకే మేర నాదింబు-

తమోలులుగాడికి నటంబు తరులులు చిరుకన

7

కీ

భాగిని రాజానుబా వ్యదంభాగిని

మనరతాన్ తవ మైర నేతలబ్ధమున
మనరతాన్ జ్వల సుయోగ సర్వోదయమున
ధావవకానాదే! మనస్వ తానుచుగతి.

8.

కం.

కందర్ప మల్లకాశున

బృందముమై నమ్మ ననగనచిమృదవళిత

నానాదేను దతుర సురూపు

శలిదంబన వలపు చెమట శశినివహించెన.

9.

వ.

వేండియు సుమనోదండ ప్రచండ పుండలిక మండితాన
విబుండితాన తలకడై యుకురలనాక్కి పుటపాక నికాశం బను
కాక చేకాకు పడి మధురవా శే వలకల్పతాపల్ల తోబోవిలాస
భావకాన గునానిబురూ రేఖా చిత్రంబను చిత్ర పటం బాహు-
కింపుచు దివంబులు గడుపుచుండె.

10.

ఉ.

తంత్రసంతమొప్పలకె పోద! త్రిమ ప్రమదాన గుండలా
త్రుంత కలస్వ నమ్మల దుపానననాద నితాన తనానకై
స్వోతల సత్ప్రవాళము తమై బ కుతోకిల శిశునాకా
శలంత మనాన్మమై సుఖ ల సత్త తమై పరిపూర్ణకామమై.

11

కా.

పున్యా గంబుల మూకలం దళము ప్రాప్తంబున

పున్యాన్త్ర దేవ్యాక్షమై

సన్మక్షంబులు బొందెనాగి ముఖం దెవన సర్వోత్తమ ప్రక్రియన

పున్నామముల మూకలందఱములై పొల్పొందె మున్నెక
సెప్పుకొలక కంఠ నాదముల సెంత యొప్పు కాగలవన. 12

మ. సమకాలిక సేలకంఠ శుకకాట్టా శిరవ సున్నుచే
మునుమును మునుముమి తంబులై మునుపవనక్రీడులు లక్ష్యముగా
ధమస్త్రీరక కారణములయి నీత్రస్త్రీ మనస్సులయై
యమకంఠ కర్మక పుష్పదేవియల జాత్ర యొక్కరై పాడినన. 13.

చం. పోలతుల పాదముల్ల నల పూసరమింప నదుర్వకంబులం
తీల తల పోదెనన బునక దివ్యరస ప్రసవాభరామ వం
జులక్షర హేతు మాత్రతే చూడె జెలంకు మరంద హేన ని
మ్రులదుదభ్యంగ సరిగతి ప్రసూన లన నృధు బాహ్యుని స్మృత్యే. 14

కం. సరస మకరంద రుక్మ
భరణా బసు సాలపితతి చహికెక్కును వా
పరిపూరిత పరిపూర్ణ
నిరుపదుమని సాలపితతి నేలుల జెలనన. 15

ప. మజీయ మలయ నిఖరి నిఖర చందన సోరభస్ భరణ-
లునం మూడెడు లతికా లలాగుల లలాగ పట యం బూర్పుచు
పలస్త్ర సముల నిపురుచు లల్లవాధరంబుల నాకురచు
దావులంబు చు మధుసేవ మకుర మితి సోగి సోలుచు
పరిపూర్ణ కుల్లక సంగోభిత బలజాకరంబుల జలకేళ
సల్పుచు నాగలు మజిల వచ్చు దూత్ర గంధవకు దోర్బంబు

తెన్నుచు సదలు మదనకదన ధుతి తోలులగు బడతక
లపనయం ప మధుర మధురస మంబు లలాత నితాత
కాత లలాతరంబుల విశ్రమించు విట విటజనాంబు-
లను క్షేపిటుల నెడల బాసి ముగుద మగువట విరహ భరణ-
లునల శ్రీండు విూదె టుంగక గొల్పుని పూబాదరిండ్ల
జెలకు పొమసల పూశంబుల కత్తుని విరితేనింకు కాలువల
గూడుకాని ప్రవాహంబులై... చొ. టునది తోక కదసి మితిసి
పడి తలచెతఁ గుచ్చెల చెటంగుల వలంబుల పచ్చ విట్టు
డెక్కడ వేన్నాడి వచ్చునా బును భుజంబున జొనుదర్పు-
లులగు ప్రవాహంబుల విశ్రమ మత్సరంబుల నం గడచి
యావల యుష్మాడి దివ్యల యొప్పు లప్త శూల యుష్మా శకలను
రాంపుల గల్గుట దిగంబడ వేడలు వేరచంఠింప సహ-
కారంబులను సవిధ సహకార శాఖలకు ప్రసవ సంపద
లాసంగుచు బహుప్ర బూసంబునం గడచి చనువెడ
ముఖ జలజ గంధంబులకు ముసరు నినువు తొలుట
గొననీర నేకవిూలుచు నధరణంబులకు నాను బిటకలం
బాని గడుముచు నిటల స్వేదనకంబుల నిజ నఖరాంబులం
బులం జెమ్మచు భుజుభ్రాంతిత్రై వేచ్చుచు దమ్మము
పల్లవుల నల్లనా గమంగాని యుల్లంబుల పల్లవంప నప్తల్లవా-
ధర లల్లక లల్లకల నల్లకాని రతీగతుల నలసి సాలసిన
బాతము కమ్మని యూర్పు తేమ్మెరల ననుచు సాగ సిండుదశం
బులను వాగాగనల విధంబున సత్త ధాగమ పల్లవ పరాగం-
బులు పహింప ఇత్రరావంబులను పటికంపు బామ్మల జీర్ణ

సోపానములును జలాధిరోతల క్రోధావృత్తిం జనుదెంచు నజర
 నజరాజయనల కాయతపక్రియమునైన పసిండ్లి జర
 తోలు చలవవలతల తొడిగున సువర్ణరేఖాంతరవతలం
 గంబులై తలలు పద్మంబుల ప్రసాద నాళి కంబులపై నిడురించు
 ముత్యాంబులును నీలువతో ముంభానుప్రభంబులై
 మదనశత్రువులగు బిరహజనంబుల పన్నాజ్ఞ కలవని
 తెలుచుకైవడి సుప్తంబులకు గంబులు నలగి కునొకయా
 శ్రుమ దూళికామరంబులకు కాసారంబులకు కాసారంబు
 లను నలగి మాధుకావ్యవిధంబున నవరసాలంకారంబై
 నైలాసకుధరంబు పోయక నేలకు రభాసురంబై పుష్ప
 శ్రమంబు తొలుగున కుకముబుద్ధిజు ప్రభుత్వంబై పోయక
 భూభరంబు మాత్రం సకల లోకానుకూలంబై దేవలोकంబు
 విద్రుంబునఁ గిన్నరబృంద సంగీత భరితంబై మహాస్థానమంబు-
 పంబునకై రాజు హరిస విరాజు మానంబై మధుమధువ
 చక్రంబునకై పలాకజ్యోతికంబై వనదలలుభాసితంబై యవన
 పలలుభూషణంబై యభంగ భంగ సంగంబు గావున పద్మా
 కంబై యెప్పు నప్పునం బాళజన ప్రయత్నంబు నాది
 బూరారు విహారంబునఁ బ్రాప్త నకుపం దలంబు.

16

2.

పెలఁదులు తను నాల్వ విరహభరంబున
 నడుగులు తొడఁబడ నడచు నడచు
 శింజూను మంబు మంత్రేకంపు రవళిచే
 జేలవలు గాన ప్రాప్త దాలగి తాలగి
 పక్షి ఇత్ర దీప్తంబు భావత ముందలు

నిత్య నైమిష్య నిత్య నిత్య
 మలయ . . . కంతమై వీరెంచు
 వలగాల భాకరు వలకి వలకి
 కంతి నుజులై కంపులకి లరదెములల
 నిగనిగలు కులర సఖ పోణి బిగు వానంగ
 తన్ని కెట్లాని చెల్లకైదండ పుని
 ప్రేమ బూరారు బూరారు నీరు గాచె.

17

కం.

మునుద చక్కదీ పతివృత
 యుగా కని కళ నతి పతి నహాయై ముదం
 బిగుతిపల శ్రీత సుల్పక
 నగణిత పుం దక్షి గల్గియై చెల పతికన్

18

ఉ.

కామిని నేదు . . . వివః గొతుక మందెడు ప్రభులుగాలు బా
 గే మహానీయ భా స్వరమణీభుత ప్రథిత ప్రవాణా వీ
 గామధురాకవాప్త మనన స్ఫురణ నివీ షింతు నన్న న
 జ్ఞాన్యత ధార లాలర యువమై యనురాగము పల్ల వింపెనన్.

19.

2.

సురభి యువసార రాజు స సప్తార్థి గతిమ
 కంతి నీమాటల్ నిది కల్లకా
 మతిత యుష్మత్ ప్రణామబా శ్రమిత శోక
 దిండియె గమర (1) నలది మోమ కాణి
 యందు విహరింపె తెల్లదో యందవదన్

20

ఉ. పల్లవసంకతం దనశిష్టకముకల్పని విజ్ఞవేదేశున్
 పల్లవపాణి కాన్మ యని పత్రానాకర్తుక యుక్తమే కణా
 పల్లవసంకతం దనశిష్టకముకల్పని విజ్ఞవేదేశున్
 పల్లవపాణి కాన్మ యని పత్రానాకర్తుక యుక్తమే కణా 21

రీ. చె ఆటా యివి సోధనములునా జోసి మరులు
 బాంధవ్యక మనా భాగ బాధి యుట
 సరభస మృత్తి దిని కాని స మహాంక
 మనుచు పుష్పా పన యును సోభ ముష్టి తనక. 22.
 || లంకాగ్రామి ||

అంకన! పాసంగునట! పాంశి పసి మొగ్గుల నా-
 నంక నవి సాకుకము లంకలునకుం గో-
 యం గళము దెనసమే భంక నిభవేణి యుల.
 చెంక ఆకిల బాకుమ యనం గతక నైట్
 క్రుంక కువ కాకు మదభృంగములు మూగెడు ల.
 వంకలతలం గదిలు నంక వడి పో సె-
 పంకి యల సన్నది యెఱుంగదే యటంచును ల-
 కాగలను పుష్పలంకాంశంక యు మిగిలన్. 23.

వ. ఉచ్చిద్రుమన వనవిహారములు సతిపి నులక్ష్మిదా
 కు యాగులంబున. 24

రీ. కవి కావ్యమున సరికలతలంబు గావున
 ముందుగా మందితంబును కలంబు

యమృతాని మిష కులా శ్రమభూమి గావున.
 ద్రిదనాలబుష్టాధి దేహశిల్ప
 చారు పద్మాద్భుతాభారము గావున
 క్షీర వాణం నిధి శ్రు చెలంగి
 గురు తర చక్ర విస్ఫురణంబు గావున.
 గంజాక్ష్య హస్త విభాసిత గాన

రీ. సార సోభ వికచాంబుజాత నికర
 మధుర మధుర స పాన త్రమత్ర మధువ-
 క్షీర కలరవ యుమ యుమం యుమిత మగుచు
 నలరు పద్మాకరము గాని రతీవ లభుడు. 25.

ఉ. కాంచ సోరమాకలత కంకణాళంక కరాల్ప తాక్ష్య పా
 దాంత నాణాపంకరుహ ధ్రువీకతష్టం నిల్వ నాకు నే
 త్రాంచల సేమ నష్ట లయ సోభితంకంబు భాగ్య రోమిత
 మంచు నుతే పవన్మనసి యం గనె గనాని నేర్పు తేర్చ తన. 26.

ఉ. భుదుమతీ త్వగేయ ముఖమంతయుఁబూని సోరసుహృదా
 నిందుమతీనె మొగడ్చు నిపుఁకిందు తదుద్ర సపాన తుండితం
 దిందిర బృంద సంకత తతేన్దిజ పత్ర పుటాంచలములన్
 శుండున నష్ట కాన్మ వికకన్య ముగిం! యని పత్రావేడుకన్. 27.

ఉ. మేటి వయస్స తా యన్తే ముంపె గతంగి మిటారి చిత్రమా
 నేట భవత్ర మానయను పోచ్చె లయోర్పు వసించ యున్నదే
 చ్చాటికి వచ్చి చూడుమనుచుఁబడి తాఁబని పూని చూచి యు.

అని పరిభాసించి భూతి భగవద్దముచేందల నవ్వి నందమున 28

తి.వి. ఇందుచుండి నాన నీ సహచర లక్ష్యం
సంప్రమంబు నూర్చు సహజులలల
కైశమంబు అవటి కంజాత అనవల్లు
లుచ్చి గొల పల్లు ములక నేల 29

వ. తన పద్యకర పరిపూరంబుగా లుచ్చి లాత నుదన్వీరింబ 30

చా. పడకటకంబులూర్చి తేనెబాగుకేల్లడ లాల్చి వేడలన
బాదలును ఇల్లు పావతల ప్రాగ్ పరపుర మాస్త్ర పద్మముక
గదిబు: గలబట్టి నీలచుల నాకామ హా పలడిగి యొందారుక
చదురుట పటకమున సతుల సారసదా మము చూచ్చు రయ్యెడన్ 31

ఉ. కంజమునందు చెంపానెను కర్ణిక: బాంలపశంబు కొమ్మ పా-
ణింబెల: న స్మరణ సర హే మణిమద్వల బుంబుప్రాయ: నా:
గంజదళాక్షి చల్ల నాక కామినిష్ట మకరంజ తాంబూ మా
కుంజరబాగ తప్పుకని గ్రుచ్చు కమంకిట: బట్టె: బట్టినన్. 32

చా. చెలవయొకరు తరుచు చూడు గన్వి మధూళి చెచ్చునె (1)
చెలబమదింజెలంక నె: జున్నవ తుంపు రుత్రె స తల తా
మలబు: న: నష్ట నక్తాలను మానవతుక జలకొళిపల్లునె
ర్చుట నని పుష్ప పృష్టి యసుకుక న: జియింబవచంక పొచ్చుడన్ 33.

ఉ. ఇందునిభాస్వలప్పదాక యుద్ధలు ముద్ది... నూడి యు
దిండిరపాళ: త్రుల కడు: దిబ్బన త్రొనలునెట: బల్లులా
డం దరు నాగుబుజాత ముల తాసిరి కుశము పొట నొత్తియన్
జెండిరి ఇ కుమో ద్విబుల శివసమానత కాక మోరికన్. 34

సీ. ఏకహేమ సుమనాత్రి యుద్ధలు తోలుల: త్రుల
పుల్లజ్జర సములు కాలలూడి
నాక కాబు బంబాన్య ముకుళి తాన్ త్రుల కాబు
స్మిత: చంద్రికల వికసింప: జొనె
నాక యునా యున పోణి బుకలంక చక్రంశ
ముల: దాంబ అస కాంధములు హాతిచె
నాక పద్మిన్య మణి యొక సకేతమున: బద్ధి-
నూల కాబు స మతంబ: చెలవ మెలిపె:
సుటిల నీలాలకట నూడి చటుల రత్న
బుచిత కంకణ రుణ రుణ తాంబూర రవము
తెనె: న సిచ్చెపు గుబ్బ పాటండ్ల చెళుకు
చల్లులాడుచు ఇలకొళి సతపి రపుతు. 35

వ. ఇట్లు జలకొళిపల్లు నిర్లజ్జుల ధమ్మిల్లంబుల యునా-
యనంబుల ననుకరింప: బయ్య: పాణవాగంబు వేడత వచ్చు
నచ్చుర మెటుంబు: బాండ్ల తెలింసున: నా సారంబు వేడత
ంకూరాబు కన్న రత్నము నతేత్రులు త్రుంబున: జతుర్విధ
శృంగారంబుల నలంకరింబ: యునుంబు చెలబ మలబు-
వవన చతుత నళిత మధుర మధుర స ల తాత కాతామ.

భాంజు వనేరు మా తలంబునఁ బ్రాప్త్యై లభాను దిద్ది న నద్దియ-
 ట్లే సిరిముద్దియ ముద్దు కుమారు నితపి తదేలుకాడు భాంజు
 మున మృదు మధుర చిలన వాణి నిర్మిత భారతీయ ను ర తొ
 నేలు కాల్పు యోతగా ప మాంబులు నలవి సుధా నర్థంబులను
 వాక్య సందర్భంబులు తొలు పత నిట్లునె.

36

కం. మదనా నంబర మధనా
 మదనానాంబర సదిర మహిళావళకా
 మదనా వహన పవిత్రన
 మదనానానీ వోడ నిర్మితాన మహా భాగ

37

సాధు జ్ఞానంద సంధాయి యగు మాధ-
 మండు చమూ నాయకుండు గాన
 కు వలయోక ప్రాణిఁ నూర్చిన పోలిన
 ఇట్లు వరాహయఁ బాలుఁ బ్రభును నేలు
 తనక సదానతా జ్ఞానోపత వరసుమన-
 ననన గూఢము సాధుమంబుగాన
 యునదాన మగున సంకత మరుమ్మన
 రాజంబు నేమనా రథము గాన
 సాకున న్నూర్చిఁ బ్రబలుట నతులపతుల
 వోకనుగాఁ జేయుటకుఁ గాదె యోక్తమన
 ధరల బంపకా రాజ్యమిదం నరేర
 మనెడి వాక్యంబు నిచ్చుటయైన మదనా

38

కీ. విరహ తాపోష్ణ రక్తాచేద నరము ప్రకీ-
 వాడియున్నది సతీతనువల్ల వేసి
 మనసు నన్యట్టి వీవిక మనుష వలదె
 శంబరభవం స పాంథ హింసారంస.

39

కం. నీలలనా కదిమన్వరి
 నీలల నాటింపఁ దగు నానా! యుపక్రతి బాగా
 నా! లల నాటికి కనిపిది
 నా! లలనా మన మహా భూమి మహా భాగ (?) 40
 వ. తని బకు ప్రకారంబుల వోడుకాను సమబంబున 41

చం. తితనుఁడు శాకాకు క వికాది సమస్త చమూ నేమోతులై
 యతివకురం గటన్మ అని నట్లు యనన్ ఇటు మండి వాయుకు
 .... త లతీకా కృతీ న్మనుష బహ్మేశ హా యాచున్మ నన్వీకా
 రత నమపట్టఁ గం న తకి పోల నమృత కడు దోష వక్రతై. 42

కం. కటకటపడి కన్దాలకుల
 జాట జాట నే జాలర మదికిఁ బుద్గమ నివని
 సోటసోట పోవుట యది బుని
 యుటు నిటు నిటు వంశఁ గూడ కడ్డు తగుతులై. 43

కీ. వేదకి వచ్చె నాకర్మ అనకాతములు కాన్తి
 మంచి వారిని జేరి మనిన వసుమ
 నీవీ తెచ్చె నాకర్మ క్రాంతి వుల్లంక కాన్తి

ఇచ్చ తరులఁ నూడి త్రువతె ననుచు
 దేహిఁ దెచ్చె నాకర్మ నలకు తొనిటామొకింక
 తటాతె నటలకు లున్దై నదనుచు ?
 తొడితెచ్చె నాకర్మ కుముదంబు లాకకాన్తి
 యుంజనాను నీకి దున్దై నదనుచు
 ననుచుఁ జేటతెల్ల నూడి యజ్ఞాయతాన్తి
 నెలలకు కత్తంపు పటకు లెచ్చెఁ జేర్చి
 కిసలటు పరాగచందన ప్రసవతతుల
 జేతల్ పచారంబుల నేటువపుడు.

44

తి.వి.

తిప్రదాననాము దైవట్టి బసముల
 వ్యక్తమైన నాసురుటాని వలన
 నజలగునో! మనోభవానలతాపంబు
 వరకరద్రుహిష్టి వదలు నాన.

45

చ.

తని యిచ్చి ధంబున నానావిధ కిశిన్ పచార విధు
 లాచరింప నిజ్జేపచారంబుల నలన్ది బులచేల్చి పుటావన-
 తులచందంబున నిలుప కొలఁదికాని తాపంబాటానపంబు
 జూటన(1) మధురవాణి ముఖ సభిజనంబులు నిష్పేక్షగిరి
 నిలువ నరకంబున సవరివారంబునా శుంబరవిహారికిఁ
 యువక ప్రణామంబు లానరింప యెచట నితరమో నాదుక
 లాదవునని యూసు(1) దొరకా యుటయుంటికొ రుదా రుదా-
 తారక యూర్జితంబును ప్రస్తుట స్పటికావల నీదీక్ష

భాసితంబును నవవికచ కల్ప(1) ప్రసవశిల్పాన్తి విరాజి-
 తంబును వజ్రశైలాన్తి మరకత ముక్తా మణి భూతంబును
 నానావిధ ధూపవాసనా విధంబును నిఖిల మణిప్రభా
 నిర్జిత మరసోదంబును విహార సద్గంబునకు నంగనా
 రత్నంబు నతే ప్రభుత్వంబునఁ దెచ్చి రుంత.

46

నీ.

ననకేదాన సేమ నన్యత్ర తేజ
 సమితి విత్తంకలబగతంపు బడికె నుపర (1)
 కైలసు న్నార్త వస్త్రేనాగి సమయ పదము
 దేవక రవిజంబ మస్త్రాన్తి నది వశింజె.

47

కం.

ప్రదాన్తన హరటక కష్ట-
 రాదాన్తకర్మణ శిలాక నిష్టా భావం-
 చదునతి పుంజాకృతి నవ
 వద్నంజై సుద్ధన్యెయ్యై వసుధాదికలన్

48

కా.

త్రేదేహాదిమిశ్రంబు పోత్తె నదై సుద్ధన్ దీపికావత్ప్రమా
 రాదిభాగ మధుప్రతంబులనవేదా యోగైక సంతృప్తి
 నావప్రదున్తి కాతకుంభకయ నా దలవిర్భవజ్ఞునా శో
 బావర్ణత్రుతకై ప్రదాన్త పణి పోతకన్ దెచ్చు మైవంబనన్.

49

చా.

కవంకుడేబాసి లోఁ బాగితి నాది యుగుండుచు నేనె నాకృబ
 కృపతకున్ విముక్త బసకాంతయ దాదా సక్తి మానకై
 యువన గొతుండు లో యనిది మున్నగ మిత్రత నావునన్ లయు

సభారణత నిర్మల శిశిర్షాపచారంబులదేహంబున శీత-
 లంబుచల్లన యనల దీప్తు కనకశంఖకల బాగ్గంబు కడుక
 నుడుక . . . . దారుగాబురైన యంబకంబులు రక్తంబు-
 గంబుల డంబు విడంబంప దృగంబుగంబులంబులంబు
 గంబుల మకరంబుదంబు సందాహంబు చందంబున
 నైవారణ కన్యకు తను తాపతప్తంబులగు ముక్తామణులవై
 బడి చూర్ణంబులు గావించ గురిగతవలెఁబెరిగిన నెఱి
 కురులు ఇలరుహముల నలరుకొను నళులకరుల
 మురువున తాగలదార నిగనిగలఁదెగడు ఇది మిగుల
 మొగమున కదియు కుచభరంబున నడుము ఇడియ
 తతలబడ నడుగు తడుచు నటన సదనంబువెడత
 ముంగటందేరి చూత నలవి నాక పంపు పారాచారంబు
 వెల్లవిడిసిన కరణి మొండుకొను పంతవెన్నెలం గనుం గాని
 యంతయు పొమకరు తాపంబుగాదె యని తద్దంయు
 ప్రాక్షులంతింబు యమ్మొద్దియు యచట ముటకై ప్రాప్తిల
 లాగదియు వెలువ లండెయి నూర్చుండి వివిధ దశాంత-
 రంబుల ననుచుండి నానగు యంబున

55

మ. మొగమున మతమనేయకాంతి నిరసింపుం దారకానీకముం
 దెగడుం బాదనఖంబులంబు ననియెంతే వేడగుప్పొంగి యా
 పగసాధింపఁగ వేళయిప్పుడని దర్ప స్ఫూర్తి బల్కెనటన
 దాగడేడింతయుల బల్కె నెడు తవచాతుర్వం బవాన్మంబున 56.

మ. రజనీవల్లభ ని త్వకర్మమును దృక్పాణావహాశీ త్వ మా
 త్రిజనద్యోతతదంద శీయ గురు విద్యోభంబు చూపట్టునీ
 బ్రజలక్షింతురు గాని చేట్లనె ను తొంపం బాధగానాతకున్
 ద్విజరాజంబు ని నాటధర్మము జగద్విభావ తమై యుండగన్. 57

ఉ. మాల్లకమిత్రమాణ్డవుని యంగము నందెజనించి బాల్లవ
 పల్లవపాణి యంతికి నపాటుచెయవచ్చి ననీదుపేరువ
 ర్దిల్లఁగఁజేయఁజెట్లనె! నుఁజింపననీ చకమానదెట్లవ
 తల్లికి తాటకు నృతలడు దాదికి తాటకు కల్లంతాగదా 58

శా. శ్రీ నాథాత్మజనించి విష్ణుపద పత్రి భావ తీయనీ ద తలఁప
 యానానద్యుతే గాని చక్రబలబాహుద్వేషి పోటెల్ల స్వ
 స్థానద్రాహును నేయు నట్లుల సుగూ నిమ్మంబు మునీ
 కుమారెంబున గండు నాదె యనుపటాల్ నికర మంతెనిగదా 59.

స. మారసాంశత్వ దుర్మదవృత్తిఁ బరగునిం
 బాగిలనో సర్వజ్ఞ మాత్రయవఁగ
 మిత్రాత్మ కది గురు స్తోత్ర హేమని నిష్క
 గువలయేను. తటంచు. నాటవ. దనునె!
 పాంథయెఱావృథా పాణినిం జెట్లనె!
 త్రుణుతీంప నేట్ల మాత్రామయఁడనుచు
 రజనీచరపీఠి రంజిల్లు నిను. గాని
 ద్విజరాజవసుచు నేమిచు డెట్లు
 యువకళంక కళాజాలకై తవార్గ

సీ.

ధూమ ముడి తమ సు నీడు మోము విజ్ఞ-
పాదు తో తలలు భవ భావ మమకుచుండ
నీతకరుడన వచ్చునో నిఖిల జంద్ర!

60.

ఉ. చల్లని నీ చయంబు వెద చల్లెడు చక్కని రాజుచక్కటా!
చెల్లనో నీకు బద్ధిమల చెల్వ మంపగ తప్పటంబునో
చల్లని మంచు పద్ధిమల చూచు లతంపదో పోయినట్లెకిన
చల్లని నీళ్లు వేళ్లు గాన జూటట నిక్క ము గాదె! జూత తో

61

కం. అని భగీజా వరజా మణి
వనజాతిం దూటి పొండ్ల వనితా జనతా
తను తాపకరుని మరునిం
జనితా మర్శ మున దలచి సంప్రమదెయదవన

62

కం. తరవత సుమనోధర్మత
వరలు సుదృశ్యోద్దేయ నకట! యమోంసా
వరమోధర్మ మనెడి పలు
కెఱుగవ! మమోళా... మోంసిం చుటకున్

63.

స. తగులాట మెఱుగు తత్తడిలల తను జానె
పితల వాడుకు వచ్చి పలుమరు గానె
మానస మెఱిగిన మానసోకంబులు
కనుక గాఢ్రవ్య నంకితంబు

చేతిల్ల పలకై నల సుతాకు మొన సూపి
చే పట్లకు ము కమ్మల పోతవచ్చె
దండై న తమ్ముల పిండు మధూధ్వత్రి
ప్రభురాజునమున జూమ్మెక్క సానె!

సీ.

ప్రాణమై యున్న బూజన త్రాణుల తకట!
కంప మొందింప దాదానె సొంక త్వజా భ-
వంతి పుణ్యంబు ఖోజును వాక్స ముఖ్య-
దాలకదా మొన దెస మార! దుర్బహు!

64

కం.

అని మరుని కామర వవరన
మున విసరెన్ చుట్టము పవనము రథున్ద్రితా
ట్ట న బూలగన కాక్ష్మ
దన బూ విరహోన్మ కనత ధనధన లతరన

65

వ

బ్రట్టు విజ్యంబ్రాచి విసకు మల బూనిల సుగంధ సంబంధ
గంధ వచన ముద్దే సొం

66

తె.వె.

మూలసున్న వాని ముంగిట బడవేయ
దనదటంచు నాక తలచు చూడ
నిలుక డింత నలదె! నీ బుండు సుతిలముత
సుమ్మ నీ ప్రచారణమ్ము లనిల!

67

సీ.

తిరుగ భాన్తి తివర్తించునంట నీకు

సు తను బాధాకరత్వము చూచిన మనుషే!
కాక పొడముట యుక్తము నాదే! తలప
దనకె పులకం గమనంబు దనరు గు నాము.

68

కం.

అనిల! యేమట తనువే!
యని లాతతభాగిని నట్లు లనునెడ మరుడు
కుంభశేషి యిది యిది బా
కున జూర్చు న నాట్య ప్రద్యోమ నా న్మన

69

కం.

వీచునెక వచ్చు నప్పుడొ యిందువదన
మదనబాణము తేదనాడి గుడులుకొనిన
పొలనవల్లరు లల్లాడ మేను ముత్య
చెలలు భాగిని మూర్ఖుడై జేష్ట బడితి

70

ఉ.

వీచుని నెచ్చె బడి తరుణి నొక తలంబున జేర్చి గొండ
జ్ఞాంబుతనోక్త గోమలతలాగము వేర్చె లపోడి మాడునా
క్రొయని ఇలుచుట తేలకొక చెడంబు పట్టి... మా
వీయిటు తేలుటెల్ల యునడంబుకు నే విచులాభ మన్నతే 71

ఉ.

పల్లవ శేరి యొక్క చెల బాష్ప జలంబుట పట్టి లంక రా
మజ్జత తాలవ్యంతమున మచ్చుక జీవన నాష్ట్ర దివ్య నా
నజ్జలబాటు తాజ్య వృదబుంబెడబాసి తోలంగి పోవనా
నజ్జకమైన పొలముల సారకు లుపల దాల్చుకై వడిన.

72

కం.

అకటా! యని లంకీ యు
నకి యొక్కతె నేరి పత్ర సతు లాగా యి
తకుచకుచ యట్లు బండక
నాకత్రేనా తెలపవలదే! యెని తాజునకున

73

ఉ.

చెష్టక మానెట్లు టిక జేట్లనె! యెగతెను న్న వార తే
యెష్టలకుష్ట చెంగట న వాని యొక్కతెన వివేకితేనా! యి
ట్లాప్తని మోదనంబారల సూరక యుండి రటంచు నెంతయున
జేష్ట దమమ్మలాక! యిది చుట్టున బంపుతొకరై నన్నకున

74

కుటి బడి టుండెటువచ్చునా
నిటలాక్కుని నెచ్చ నట్టి నెఱబాదు మరుం
డటునిటు నెల్లొక వలది
జ్జట నాలస్య మమృతం విభవ్నాన వివే!

75

కం.

అనినా జేలు తెల్ల మెచ్చి జూననువడ దనును
బాస నూర్చిన చందాన పొసగ జేష్ట
నాభ సంవేది వక్ర ప్రకల్ప నాన
మధుర వాణిని బనుచుట మనకు హితము.

76

ఉ.

అని నిచ్చుంబు వయస్య తెల్ల మధుర వాణి బా
వివేక్షించ నేదిచ్చెడికి బ్రాణ పదంబు జేయుండెడు నీవ్వు
నభేదమడలుంబు లానె కుడు సన్నానబ వామమానంబుల

పేదట్టి బుంకు నదియు గాక పోలికాకాచేట్టా దీని-
 యందు దేశకాలములు సమమానమందులు కాకన్
 కన్యయులు బుక్కు బుక్కులు నెఱింగి చూచుటాడి
 ప్రయోజనము చక్క చక్క నేర్చుచు నీవు దక్క వచ్చుట
 నక్కరము బునికి కాలుకొరకెట్టి యెదిదంబున నేవ
 నైవాకాకాకంఠ సంప్రమంబునకొ మనం బాడబడం జేయు
 టకు నేర్చుతేదా నాకున నశ్చక్రార్థమంబునైకాని చన
 పలయు నేర్చుచు నందాక నతిప్రళయంబున నిచ్చెనని
 సంక్లిష్టమక సంకుటాగమని పఠకిన వల్ల యని యెంతబడి
 మచ్చెకంట నేర్చుకొ గాపాడదలంబు సుమీయని యెచ్చ
 కొని తల్లియొక దేదన దాదూయవూన మూన పట్టె
 కాత తత్వ చింతించి కాంచన సోదంబు కిన్నీ కాని మం-
 దిర ద్వాళంబు ప్రవేశించి బుచ్చట ప్రహరి తేకును పాడివలన
 విజృంభం కాటవు చాటించి బుంతం పురప్రవిష్టంధకుట 77
 నెఱింగి

అచట నొవారికుని నాంచి బునుజు హాట్రి
 మనదికె వచ్చు తే నటంచు మనుజు పతికి
 నేదె తేటపం నవలంబు సుమీత రహస్య
 మనిన పాఠేరి కాజుహా నట్టు లనియె. 78

కం
 అక విని యువన నా గ్రుణి
 మనమున రజ్జుంబి యేమి మనవికి నా క్కా
 యని దాది యట్టి వేళం

బునుదెంచుట బునుచు వేగ జని పంపు మనన

కం.

తితివేగంబున జని పా
 రతివా! నీవెట్టి దుస్వప్న! భవద్దా
 వి తమ జెప్పిన యంతనె
 శ్రీతి పతి నేర్పంబు పంప నెలచిచ్చె నినునె. 80

కం.

చనుమర పోదము పోదము
 మనమున ముప్పిరి సొనంగ మానిని! భాగిజా
 పనిపా గ్రుణి శంకునించిన
 కనకపు సోదంబు తాని కళబం గదురునె 81

నీ.

చికిత గుజరాటికెంపురా చక్కతంబు
 పసికెట్టి పగతంపు పనుల నోళ్లు
 మొదలై పైకాణి దాల్చుట్టు పరుపు గల్లు
 పట్టి మంచము విూదల నన్నట్టు విజుని. 82

నీ.

కాంచి పదముల కెరగి యుకాగించ నాగి
 వినబు వినమి త గాత్రయె విజుని ప్రాం
 నిటవల గరుణార్థ చిత్త, డై నెలత కనియె
 జెల్లె అప్పుడు తెప్పయె! బునురు చాణి. 83

కం.

మను విచ్చెద మని తలచిన

పనితకు సరిపోలునట్టి వానిన వివరింప
వననిది వలయుతదారుణి
ననుకూలుని నూర్చుకున్న నాడిక గాదా.

84

కం.

కరిరాజుయానకు స్వయం-
వశమైనను జాటఁ బంప వలె నెట్లున్న
బరహృదకు మెఱుఁగఁ గావున
నరకుఁగ నిదె నమరు మనుచు నదిపుని తాదన.

85

కం.

ఈవేళ మనవి కిచ్చట
కేవలము వినుము యితర మేమియు పనిలే
దేవి.
రావలంకుట వేయునెల రాజకుమారి.

86.

కె.

అతను బాధితయై యున్న దతివనిజము
కానుపించంగ వచ్చు తి మానవేంద్ర!
తిలసింపంగఁ దగదు కన్న స్వయంవ
రమ్మ బాటించ వలయు నా రాకుమారి.

87

వ.

అని బహుశ్రుతాకంబులఁ దదీయ దేశంబు రెడిం-
గించి..... చెప్పిన విని మందస్మిత సుందరవదనావలం-
దుండగుచు నిందుమతి కిచ్చి ధంబంతయుఁ దెలిపి
మనంబున రంజిల్లం జేయు మాది తాన్దరుగ్గున
స్వయంవశంబు బాటం బంచుట నిజంబు పొమ్మని

కర్పూర తామూలం బాసంగి వేడుకొల్పు నుల్లసిత్తు-
లైందె నంత నమ్మదురవాణి యుత్సాహంబున నగరు
వెడలి యతి త్వరితగతిం బెని కాంచన మార్చుచెక్కిరి. 88

కె.

నకలంకుత్తంబుల నై త్యాప చారముల
సవరింపుచు నడవెను జాననరై
మధురవాణి యటంచు మనుజొన్నకుం డతి
పురముచేరెనాతెదా పొలతి కపుడు
సమయ మయెనా కాదా! చనువిచ్చి మాటాడె
నా! తదా! పాడఁగ నవేళగాదా!
పోయెనా! తేకున్న బాంబు బాహుయె యి-

కె.

కుండుటకుఁ గతం బూర్వం గలదె
యనుచుఁ జేటరెల్ల నబదికుల లరసి కొనుచు
గుజగుజలు పోవ నట్లెల కూడు నహహ!
మనమధురవాణి నంపినవనికె దెచ్చె
ననుచుఁ గేల్రించుచున్నట్టి యవసరమున.

89.

కం.

అరుదెంచు చూచుచెటలకు
మురిపెము అనురాత్ర ముత్తైపుంచెను నరుల-
పురమెకలు మోదయున నాన-
పరి జిగివైరాణి రవిక వకులఁ బరితెన

90

డ.

దిగ్గనతఁ బుచ్చెట లతిత్వరగా నెదురేరి కొండకా

నిష్ఠుబదేరు వెంకటేశుని నిష్ఠుబు వెంకటేశుని ముందుగా తన
 మృత్యు తనకి యుండునలకా సతి తత్రయ వాక్య రెట్టగా
 నగ్గలమైన మృత్యు శరణన మృత్యున గుండు బూమిని 91

ఉ. చూచి పృథువున తన మును సూచనచేసి మనోబుద్ధివన
 ద్రాచెద సంకులదాననుగులదా బుల నకునా జేర్చుకున్న
 నాచిననాముతెల్లను ననూనములై పులయించె మృత్యున
 కైచెట్టవేలు వచ్చు నికలనాంతుడబుండిదె వచ్చు వేరొవన 92

ఉ. వంతలు గుండు టింకె దగ్గర మగునా బుని సారెలు త్రవన
 గాంతుని పరాకింత వేల శ్రమి నహర్ల సుఖావంతోడి లా
 నంత మునిగి తోచ నటులైనను కన్నులు విచ్చి చూచి యా
 ద్దంతము తెల్లగా వలయునంచు నజ్ఞ మణియొని తీర్చున 93

కం. పేమే భామూమణి నీ
 చేమో . . . . . యుంటి విష్ణుడియగు శైవుమా!
 బామాట కాంత వీమల
 కామెతలై యున్నానని నటించు నాకున 94

ఉ. చల్లని మాట వింటి నెక సకలముగా దుగదమ్మ! తెల్లవ
 యుల్లము పల్ల వింత నవయోగి భావం దెన్నడవచ్చు రాకకు
 తల్లదళాబుతాల్కి గురుతుల నవలెట్టి తి దాన నెలవ
 జెల్ల నమంసునెచ్చె తి. జెప్పక మోవరికింకె జెప్పవే! 95

మ. అనిదై నాన్యకులనిట్లు వేడ నబలా! బూరాట వింతల! నీ
 యనుగుం బాగా విభుంతు వచ్చుటకు నా బుట్టాల్కి నెజ్జెప్పవన
 విను నేడింతకు మున్న మూరదన మర్జన పాత చూపట్టివన
 ననియెంతో భటు సంత్ర మంచు మదియ గాటంబున బర్జన 96

ఉ. చెప్పక మూసిపెట్టు టికడెట్లునె! యాగతి మృత్యువారలా
 యొప్పులకుప్ప చెంగట నవగా! యొకత్రైవ వివోకి తదోయ
 ట్లాట్టని వేదనం బారల యూరక యుంతి రటంచు నెంతయు
 జెప్పదన ములా! యిచ్చెట్లునెజ్జెప్ప రాకర్తు నన్నకున 97

వ. అని చెలులు తమగా విచారించి నన్నుపిదప బనివిని
 బుక్రలుం గాంచి నానొచ్చు కాలది భవత్వ యుంపగా దాన్య
 సంక్రమంచు మనంబునం బాతము నట్లుగా విన్నవించుచోని
 యెంతంటి రెవకడ స్వయంవగా తనము చాటం బంత
 నిండుమతికి నే విధంబంతయు జెప్పి మనంబు సంతోషిం-
 వంజో యుమని పంపిన నతిత్వతగతం బరతంత్ర నేకు
 విన్నవించితి నిది బుధాశ్చంబుగా విన్నసింపుమని రథు-
 కుమారాగమన హేతువే జ్ఞానిం బూసంద జలదిం దేత
 బూడి తదేలు వయోరాప విప్రమదిలాసంబు తెప్పుడు
 చూడక గల్గునా బుని యుచ్చి జ్ఞానులు మధుకహంజం
 బూచి నీప్రచోదిత యువరాశంబునకుల ప్రత్యవకాశంబు
 నేలునెట్లునె! బునుచు నెంతతదా గాన్జ్ఞం బాదు నతడు
 చూడ నంత 98

కం. తమి శంతజ ములల్ సాని
క్రమమున భీషకుని జేరుగ తే గాతజ స
తమసము సాని శశిభువన
సమవృత్తం జేలగు రశ్మి జాలము వాని తన.

98

సీ. పొలములలో నేని ప్రాణయోని యని గ్రుచ్చి
యనిపుల సోగిల్ల నలము వారు
నల్లబడి ముల బ్రాహ్మ సాని నూరక యని
శంతజాని బడి జూమ్మ (చేరు) వారు
మునిమి ముచ్చటలచే నశియించె బ్రాహ్మ వా!
జామము నాడుల తాత ననేతు వారు
మదిని నిద్రించు జరిగి పో ప్రాణి పు
తకటా! యని పంత నలరు వారు
కన్నా చిరిబాకు దారకేళి కదియ నేతు
ముడి సరతి బారు ( ) తేజోబుద్ధి దురాచలంబు ( )
వట్టువ పిఠాండల యుటించు వారు ననుచు
జవ్వను లహర్నాభంబున నివ్వటి అరి

99

ఉ. యామవతే విలాసిని పొమ్మగుని నూడెడు వేళ వోరము
క్రమమున బ్రాహ్మ జేదరి. బుద్ధ అనింత నహర్నాభంబున
దామగుడన వారిం చేసన దారలు విచ్చెను పక్షి గూర్చికి
సేములు చేరి జేందావల సాపులు నుండె కనంక నావటన.

100

మ. తపనాంబుని నిది బాళి గ్రంథునెడ నా బుద్ధుని బంబాళ్ళ ము

జ్ఞ పయ్య పూరమునందు మున దను దన్నే పంబు విప్రమద
దివనాపంబున భాక్రియ నిరుకు రాదే పొక చక్రంబు నా
సపు తరుండు దయాత్రి నావ్వును త్వి తేలు స్పృహనా గాకాళి. 101

సీ. ఇది వారు నా గుచ్చ మే కానియెడ నుద-
బూన ప్రవర్ణ మే బుతరు బెట్టు!
నిది పోదు ముందు కంబ మే కాని యెడ లు హి.

త సువర్ణ వి స్ఫూర్తి దనరు బెట్టు!
నిది దివ్య మణి యు మే కానియెడ నూత్న
పద్మ కాశీ లక్ష్మి లుకను బెట్టు!
నిది తాన నది తాన మే కానియెడ భవ్య

సీ. ఇవ నబాధ వవృత్తి బాదలు బెట్టు
పద్మ సులతా పుష్ప చేరునా! త్రులల కనునా!
వనది లు బుట్టునా! బుద్ధు బంధు వసునా!
బుట్టు నాకావ్య నని యేక లభి నుతోడ.
బామ. తలరె న బ్రాహ్మిని పాలం తరు నను.

102

మ. కరుణాపాంశ విశేష! నేపథిపు రంక త్పద! పొదాబ్జ బా-
సుర గంకా మృత సార! సార సదహా స్తోతాద్య విస్తార! తా
రకమా ( ) కౌస్తుభ రత్న! రత్న కటక పాలంబు దాబ్జాద! బా
తరవాంజూర్తి వివోర! వోర రుచి ద్విదా వసు మధుస్వప్న లా! 103

మూసినది

కం. నర నాగ తత్తవ మార నా!
కరుణారస సంకతాక్తి కంజ ము... క నా!
తరు నాదు నా మృదువర నా
యరు నా యత దీప్తి శాశి తానా భర నా

మా అని.

వినమిత పదదేశా విక్రమశ్రీనివేశా
జననమరణ నానా సర్వ సర్వసమేశా
వసదళతప్తలానా వారితామృతపానా
జనమతగుణానా సామనాన ప్రవేశా

“గద్యం”

ఇది శ్రీమద్ధానపాల కృపాలబ్ధ కవిశాల తాంతాను-
మానవహాస్యం నందప్రకాశ్యయా నందకర నీవింద యా-
మాత్వనందన సాహిత్యకళా నిర్దాన కామనూరి కృష్ణావధాన
కవిప్రణీతం జైన యిందుమతే పరిణామంబును మహా
ప్రబంధంబు నందు ద్వి తేంకా కా నానాము

~ + ~

ఇందుమతే పరిణామంబు.

మాడవ యా నానాము.

కం. శ్రీ కౌముభ మణి భూషణ
పాతకట మృదు మధుర భక్త భూషణ ప్రమదా
ప్రకాసర కులశాషణ
నీకుల కంధన్ మృతలహరి నీ పాలహరి!

1.

చ. తివధరింపు మానమంబును

2

కం. సమయోచిత రాగంబుల
త్రమమెఱిగి నిజాంక పద్న గద్యంబుల గీ-
తములం గాయక మాగధు
లమితా నందంబుతోడ నానామతే నేటను

3

ఉ. భాగవద్వినిర్మితేంద్రుడగు భాగవత్ సృష్టాటకు మేలకాంతి పం-
చాగమ ధర్మ పద్ధతి దినాదిని కృత్యము లాచరింపి యి
ర్బాగుల చామర శ్రువణ రాజిత రామముఖీ వతంసముల
రా శరిమం దుకూలపురైఱింగులు బంగళు రంగు తేనెగను

4

ఉ. మేలపసిండి పాదుకల మెట్టి చాకాటపు కప్పురంపు చా
గాలాక ముద్దులాడియెసల గందెల నాకుల ముద్దు లాక్తే
పాలశిఖర జేకానుచు వచ్చు మాచారము... గద్దెలుక
శ్రీలచెలంగల గానదివసింపెను ముచ్చట బచ్చ తంపల గాన

5

వ. ఇట్లు మహేంద్రవిభవంబున మణి బుచిత సంహిత
సంబంధంబున వలయునెడల సముచిత ప్రకారం
బుల కాలవిజ్ఞయన్త నానా నాయకామాత్య జ్యోత్య
సమన్య పుణహితాచార్య బంధుమిత్రాప్ర వర్తంబు
నిర్దేశ్యంబు మందస్మితా లంకృత వదనారవిందుం డగుచు
నిజానుజా వివాహ సంప్రదానాద్వ్యంబు జేయించి
తదనుమతి వడసి పురంబున జాటంబున నయన్వ-
సరంబున.

6

మ. అమరేంద్రుర వేదకాంతరమున వార్షిక ప్రదేశంబులనీ
రమణీయ వనితా ట్టుమార గమనారంభ క్రియాద్ధంబులై
ప్రమదారత్య శిఖామణి మహిత సద్వైవాహికారంబు స
ప్రమ సంతోషాచరణాంధమన్య నద మంజుశ్చంద్రికా గవముర 7

చం. అనుపమ భవ్యపూర్ణ సుఖమాలసదించుమతీ స్వభూంవరం
బనభు కళైకరాజ వృద్ధ యంగమవతాటరుదేయనంక నా
యనుపమ భవ్యపూర్ణ సుఖమాలసదించుమతీ స్వభూంవరం
బనభు కళైకరాజ వృద్ధ యంగమ మయ్యె ధరిత్ర నయ్యెడన్. 8

ఉ. భాగ్యవృషాలవేదకుడు పొంగి కళంగ శతాంగ వంగ కా
భాగ్య వరాటదేశ న్యపప్రంగవ సూనుల నాంతి నిర్మితా
భాగ్య మనాజ్ఞా చంద్రుల యపూర్వ ప్రవయోధున ప్రేమప్రదాన
భాగ్యభవేంద్రులం బెలవల జామన కట్టడనే నాప్రసాదం. 9.

వ. అంత నయోధాన్ పురంబున గంభీర నింభా యురట్ట
యుట్టిత విహాని శిఖాని కపాటంధగు రయ్యు నృపాటం డాకర-
నాడు ప్రభాత సమయంబున నిత్యకృతయులు దీర్చి
వేదలగంబున నుండు నవసరంబున

10

స. చేనేరుమాల్మై నీగ తాయె తులాటూరి
తేరునా గన్వింప జేరగట్టి
చికిలరత్నపు గళిత బంగ తగుల తులాయి
మొగమున కాకతేట మొనుప జేకి
యలరు తామరమోది యభిజాన మోమున
గస్తూరి తలకంబు సిమ్మ పతి
తావి గంధపు యాత శివి చాకరపు మేన

స. యుటియించి జేరి వల్ల కటిని బుట్టి
పసిడి పాపాలమెట్టి పెంపన గమెట్టి
చెందు బంగరు సింహి చేత బుట్టి
యెంపవరి మిటారి నడుపు తాగ బాస గ వచ్చె
నలుడు తనతండ్రి కొలుపు నుచటి కవుడు. 11

చం. ఇదికపరాణి రోతు గతే జేరగ వచ్చిన ప్రత్రు జూచి యి
కులమణికి స్వీకాహ మొన గూర్చుక యుండుట చెల్లదింక బం
ధులయెడ యుక్త మై పతి గు తా యన నారసి పండ్లి నయగ
వలెనని యాత్మలాగ దలంప వచ్చె విదర్శనృపాప్ర తయ్యెడన్. 12

చం. చిలువగవాపు వచ్చి నృపనేలురు. గాంచి నృపాలకాశ్రమి.
కరమనుకర్తి తోడ శ్రద్ధకైకి భర్త నిజానుజా స్వయం
వరమునకున భవతు తుని బంపు మటంచును విన్నవించి న
త్వరముగఁ దీతె మృగఁగ వచ్చిన వాత నటంచుఁ బల్కఁగాన్ 13.

కం. వినునేత రాజకుమారుని
తనువునఁ బులకాంకురముట దళము కానంకా
ననురాగము చిప్పిల్లెను
మును చిలువగవపుడు మొలకఁబెరుగమునఁ జెలఁగన్ 14

కం. అప్పటకు రఘు నృపాలతు
చాపుడవిని యాదరించి సుతురూపముఁ దా
దప్పుక కని యా యెప్పుల
కుప్పుకంబు విరాళి గలదు కామరుని కనుచున్ 15

కం. నిజ బంధుజ నాచార్య
వ్రజములతోఁ బటకరించి వారి బుసుజ్జన్
గజ తురగ రథ భటాటికి
నిజముగఁ బలునంబు చెప్ప నిపుణులఁ బిల్చెన్ 16

వ. బ్రట్లు పనిచి నిజాస్వయంక్రేష్ట వసిష్ట నిర్ధారిత సుభ-
లక్ష్మంబునకు గుమారుని ప్రయాణము తరలించు వాడై. 17

2.

శృంగారరసమూర్తి బృంహించు మాడిని
జేంగటఁ గళలను బాంకువాడని
సోగసు ముద్దులకువ్వుల బూడఁ గల్గె నటంచు
మూపుట మూడుగా మురియువానిఁ

చిన్న పొంపుపు రాచ బిడ్డ అర్జుంకల
గదిసి ముచ్చటలాడఁ జాదలవానిఁ
బలున నన్యూహంబు పసుల జాగ్రత గల్గు
తనుఁ జూచి సొంపునఁ దనరువానిఁ

2.

దనయు వేడ్కించి బాగిజ బూదపుడు తనడు
చెఱచుత స్వయంవరంబున కె నంకు నిస్స
బువ నంపించె శుభము పొపించఁ గలదు
చనవలయు పగఁ దగిన తావసుచుఁ బతి 18

కం.

అని పతిని జనకుని పట
కనురాగము మదిని చెనుప నా త్మీయమన
జని తాళిప్పంబు పుతం
చె నటంచుం జెలఁగి గురునిచే ననుచున్నాడై. 19.

కం.

పొంకుచుఁ గేళిమంజర
ముం గదియంగా నరిగి యుమూల్య మణిబూ-
గాంగడ వనన సుమాదుల
సింగారంపంగఁ జెలఁగె సింహమరు గతెన్. 20

5.

ఇట్లు లంకృతదేవుడై హితవుగా హి
తాత్పర్యము గూడిన సంతోషము
వెడలి ప్రజాస్వామ్యమునకు విజయమును
జూపుచున్నది.

21

2.

குட்டையோடா... 22

22

५०.

వేరుక భాగిని ప్రాసె జంభరిపు సంభోగ జ్ఞాన క్రవనీ
 దారానిర్దళి తాత్రి పక్షపుట జాతపు స్ఫుట ద్వా ర దౌ
 తాగ్గా దక్ర మహా ధనం ధనం ధనం ద్వా నక్షత్రాగ్ని స్వ స్థితి
 దారాజ్య త్తద భోమ నేష పనిరా ద్ధా మాం త రాళంబుల్ల.

23.

20.

హా హ సంఘటిత రింఖా హ తక్రొంబు
 షణ్ణి బ్లాగ చలన సంపాదు లగుచు
 నిర్వక్త విక్రమ నిహిత జీవనములై
 బుగళాబు నిరసించు గతులఁ జేలఁగి
 యున యునా యున యొక్క గంజీరహ్ వృత్తై
 సాగరవేదికా సమితి నగుచు
 ముర ధూత ధూళి ధూసరిత పుష్కరములై
 బూదితాదిత్య తేజములు నగుచు
 నప్పుడాక వానె చనుదెంచె హులు చయములు
 నత్తసాహ స బాహుళ్య చటులగుచులు
 నమలగా వాజి హరిస్తేంద్రవైక సప్త-
 లను నమాఖ్యులు గనుట నా! యని నుతీంప.

24

మ. డరసాధి స్వరూఢాత్మభారమునకెంతో ప్రకృతి వాస్తవములను
 శరణించునన్నా దుష్టము బడియెనా చంచలతాక్షిణ్య వి
 స్మరదుష్ట పరాదర్శులు మానికరంబుల చాల యుల్లులనవ
 బురిమత్తద్విపరాభరాభివేడలెన భూభాగమల్లాడెనవ.

25

మ.

సురుశత్రుస్ఫురదజ్జమిత్ర సఖి వి సఖాశివ్వితంబంచుటనే
బరణాజానహవ్యక్తి వక్రిబట శుంభచక్ర వి సఖాశ్రిచే
ధరప్రైబాట్టుట నేరధాం గముల క తప్పే శ్చరన్... నా తదు
ధురత స్థాత్రి వతంక వచ్చె ను రథ స్త్రోమంబు బద్దదగ్గరే

26

20.

చికిత్స సానాకర్తీ చిమ్మ తప్పించుకొ
యెదె వచ్చె నని ముచ్చటాకుకొనుచు
జిజ్ఞాస వజ్జుర! చాలనేమ్మటాకాల్పు
నిష్ఠని యాటయవచ్చు! యనుచు
విల్లండి యెక్కిడి చెల్లుగా నేకని
మెల్లని యెంతాకు మెచ్చుకొనుచు
కనకచ్చెరు కటాకు శ్రుకునవ్వత తుస్సి
చకార! చా చులటంచు నేకుకొనుచు
కొమరు సింగంబులవల జూత కొమరు వంతును
రావజిత్తులు గుమిగూడి రావడంకి
రంత విడలి మాత్ర కల్పగదాని
భూషణంబులు ధరియించి భూమి పతులు

27

2.

కం

ఇమ్మడి పెడత చతురం

గమ్మలు తను గొల్ప నజుడె యన పటహ నినా

దమ్మెలుగ రథమెక్కె జ

గమ్మలు దను బాకడ ద్వని యనమ్మగల గెలగన 28

ప

ఇచ్చిదంబున విజయమనారథంబును రథంబెక్కి
యుదయశిఖరి శిఖరానాహులు బానర్పు నాదిత్వ నను
కరించుచు మదాద గంధసింధుర శుంకాదండ నిర్మత సీతర
దోకంబుల పవన సమజవన కంభాదా రింఖా ముఖా-
ద్భూత పరాగపటలంబుల నతంప నితంప పరీవృత్త ప్రేళ-
వంబున.

29.

మ.

హుహుహు క మదదం తిబ్యంహితము బద్ధద్ధి బాంకారములే
జ్జయదస్సందన చక్రబావములు శుంజ్జంజ్జ బంబూ ధ్వనులే
జియశబ్ద ప్రథమావ వందిజ్జట నిస్సాంబులునీ కూర సం
చతుర్గాహలములే చెలంగ నడచిన స్థానీయములే చాపుచునీ. 30

మ.

అప్రకాశవతం సరత్తము నకునీ హల్లంబు సంధించె బా
నవదాపాంకున వస్త్రరత్న రవి జిన్నా నా విజ్ఞానా ప్రదే
ప్ర పటాకార కృతావచారములచే ఇవ్వంబులై రూర్ణ మ
ధ్వపరిస్ఫూర్ణిత భూరిహాసల మాధ్వద్భావి హృద్భాంబులై. 31

కం.

కుశితిం జనపద నమ

నారామ చలుంబు నడచి యుత్సన్నతెతో

నారామా జలజాంబకు

తారాడిం గతిపయప్రయాణంబులతోన 32

కా.

కాంచె స్కంద మరుత్రి శర జని తామం దగ్గికా తగిలకా
చంచన్నత్ర మరాళ సంచయ గరు జాంబూ నదాప్రతితో
దంచద్దేప్త సదాజనిర్గత మరందా సార గాహ ప్పుహ
సంబారాళి సమూహ వతాని వరశక్త చ్చర్మదన నర్మదన. 33

కం.

రంగత్తంగ తతింయన్

భంగ తరంగ యుమయుమిత పవనవృత్తరేన

జాంగుచు జనునెడ పథన్

సంగ స్వేదాపహద సారజవహమై. 34

ఉ.

మవ్వపు దమ్మిక్రిష్టిది దుమారము చల్లచు నర్మదా నదినీ
జివ్వనదాటి తేనీలులు బమ్మచు గంతునిదంతెయెంకుననీ
దవ్వననుడివచ్చెను సదా గతి యిట్లని చూచు మౌనపు క
నిష్టేతిగండ వన్యకళిణి పతి రాలగల డన్విధంబుననీ. 35

ఉ.

రాజ కుమారుడంత భళిరా యిది యెంత మహాపరాక
ధాన్ జనితశ్రమం బడచె నొనని మెచ్చి తలంచె నిల్చి నా
రాజసుతాళితాడ మకరందరసార్థ స్థవిార కంపిత
జ్యోజలతాంత జాల పరికల్పిత తల్పిటాంతరంబుననీ. 36.

చం. తలఁచును నీ కి నీ శుభకుఁ దాసె లవిచ్చి నదీ తటంబునన్
 బలముల నిల్వఁ జేయుఁడని వారి నతిత్వరఁ బంపఁజేసి రు
 జ్జ్వల పటచిత్రమందిర విజ్ఞానీతమై శుభరత్నజత్రుభా
 నిలసి తమై చెలంగ నతి విస్తృతమై తగు పాఠ మయ్యెడన్ 37

చం. తిరదము డిని రాజుభటు లబ్ధపరాకని హెచ్చరింప వి
 స్ఫురణ నిజావచారి కల పొట్టు కనుగొని మెచ్చు చుండతం
 తరమణి కల్పిత మాత్రమౌతలముఁజేర బి తారి బుత్తఁజిన్ 38
 (మూలమ్రతియందాక పద్మపాదము కానరాలేదు.)

2. మదహ్నభమునఁ జెని మధుకరంబుల నిల్చి
 ప్రమిలించ నేటి హావల మునింగి
 నిర్భూతనిర్భృత నిర్మిత్త దానధా.
 రల గండభిక్తు బ రహి పహింప
 ఋత్యప ద్మతనవక్రితఁబాట్టు రదముల
 నీహర్షవశేభులఁ జాల మెడిసి
 సంహారవిక్రేప చరణహస్తవిభిన్
 రంగదుత్తుంగజ్ఞ రాజులుగుచుఁ
 బ్రబల వాక్సర్పణ భంగ పటిమ నెడిపు
 తల నాకడఁజే నైవాలజాలకంబు
 లరముచే బిమ్మి నర్మదా రురము పేడరె
 డంబునాఁక నిజాత్మి డి తామువెడల. 39

2.

ఉ. క్షీరవయోనిధివైతల సింధురముంచె హస్త చంచల
 క్షీరవరణు సమ్మితము నాత్రము మిన్మారయంగా దద్దన్
 క్షీరముఁజేరికాంచె బలధిక్యత దిక్కరియగా కలెండు మా
 భూరితరావ నేనకుల భూధర సన్నిభ తద్దావా వళన్ 40

కం. ఇల నిర్భూత కపోల
 స్థలల మదాసార మొదవఁ దద్వనదంతా.
 వళమున కచ్చటి దంతా.
 వళరాజిం బూడ జాతివైరముకతనన్ 41

వ. ఇష్టిధంబున మదబుల సంపత్తి గలిగి భరణీకృత
 నిఖర పతజ్జరంబుల చందంబున నశ్వేల దానధారా
 ప్రవాహంబుల కపోలభాగంబుల దుమికి పాడి నపార
 బృంహిత నిర్భూతంబుల బ్రహ్మాండ భాండంబుల ప్రకృతంప.
 సవిధ వికచ సుమకారక పరాగంబుల పైఁగప్పఁ బ్రసంధ
 శుండాదండంబున మహిరుహంబుల గదతంపుచు మద
 హ్నభావరి ప్రమద్ద మరణాంబు రుంకారంబు నిశిత
 కుంభతంతర రదన దళిత పతీత తరుగాట హస్తాంత
 శాలి పిక శుక నికరగాహలంబు నాకృతే ట్టు మిన్మ
 ముట్ట నీజావయవ భార భుక్తు ముఖ పూతారంబుల బి.
 నంబుంబు చందం బనెదను పూత్యతులఁ గర నీకరమ్మా
 వేదజల్లుచు సర్వసహజత్రంబు దిద్దిరం దిరుగ నిఖరంబు
 కదిలు నడచి సప్తచ్ఛద పయస్సురభేల మదజాలా ఘట్ట-
 నంబున భటాకులంబులై యాలంబుల విడిచి నిగళంబు

టాక్కుకాని పట్ట మందిరంబుల చందరచందరచేసి యుంటికా
 యుగాయుగా తాగి త్రాగితి త సంజీర ధీంకార బధిర కృత
 కి సంకంబు లగుచు విలంఘితాధ్వన రణ తేవ్ర ప్రయత్నంబులై
 కరంబు లెత్తుకొని విముఖులై నేనా గజేంద్రంబులు పడివ
 దెన్నాడి తడియుచుఁ ద తాగి లాహలంబు నకు చేదరి
 పగ్గంబులు నుగ్గునూచంబులు చేసి పట్ట మందిరంబులు
 పేదల కరిస వాస్త్రులై బువ లాలన వాక్యంబులఁ గుప్తంపుచు
 పేంబడి చను సాదులకుం జిక్క క విడివడి హేయానిర్ణయం-
 బులు చెలంగ పరేష్వాదవాదా వాహినీ తురంగంబులు
 గిరగిరం ద్రిష్టిజైచుచు దుర్భార గర్భంబున నెదురించు
 సముద్ర తార్జ్యటలఁ గలంగఁ జేయుచుఁ జటుల శరం
 బులు రంబునం గుదులుకొనుచో నెవఁ జేరికిం గానక సహ
 వరంబు గలఁచుచుండంబునఁ బుండరీకంబులం దునుముచు
 రాజహంస ప్రజంబునుం దాటచు రథాంగంబుల శ్రుమ-
 యంపఁ జేయుచుఁ బంకుఁ పారావారంబునం దిరుగు
 మందరంబు చందంబున వాహినీ సముదయంబు యూర్జిల్లం
 చేయుచు విహరించు నవసరంబునఁ దత్కాల కలం బాతించి
 గుఢారంబు పేటవడి యుక్త మారకం తీరవృంధకుంఠిత
 ప్రతాపంబున విజృంభించి వచ్చు నవ్వన గజేంద్రంబును 42
 గనుం గాని

డ. జన్మధరిత్రః దక్క కరిఁ జంపకు నిష్ఠ యమట్లుకాన యీ
 వన్యకళింద్రు నేను న కథశ్చ ముచెప్పఁ గ రాదటన్య నే

సైన్యములం గలంబు నతి చండ పరాక్రమ తన నేగజం
 బునవలచెత నిల్వదని టాత్మఁ దలంబి యుదంత తాన్యతన. 43.

2. వేగ నాక జాణి బాణాబు వింటఁ దాడిని
 బుబువునా నాటినేసి నగ్గజ లలాట
 ముప్పు తక్కుంజ రాకా మవని కింబి
 యుజ్రచరరావ మపుడాండ నద్భుతముగ. 44

3. తుతి కింజనల్ చనా త్నవ తనూ శ్రాగణ సంపన్నులై
 తారామార్గమునం జెలంగి నిజ విద్య వైభవ వైభవ ము
 దార ప్రోద్ధవ పుష్ప జాలముల నాధాక్రీకుఁ బూజించి దు
 ర్భార ప్రాథ వహానిరాధి నతని నృక్కించి మోదంబునన్. 45

4. నిజ కావక్రమ మంతయు
 నజనకుఁడెల్లం గడంగి యువనేశా! ము-
 ద్దజరావక్షై నహేతువు
 నిజముగ వినుపింతు వినుము నేవని వేర్కొన్. 46

5. తినఁడు! ప్రియ దర్శనం తన
 వినఁబడు గంధర్వవరుడు వివరింపఁగ ము-
 జ్జనకుడు ప్రియ వదుండన
 దనరుదు నేనాక్క నాడె దర్శ స్ఫురణ 47

కా. నానాక్షిపతరంగిని నహనపున్ద్యేత్ర నాత్రే ధర
సానానకనకాంక్ష్యే నరుగుహాః దత్తుర్ధతే గంటి న
త్సానాదాకర శాంతాపిక కుకార్ద్యద్రావ సంకీర్ణగళ
స్థైరీశాత్రమమౌక్త్యేసు హిమవతేష్టాభ్యత్న విహంబునన 48

ఉ. కాంచీపథశ్రమంబుచటి గంధవహంబులతోపదద్వనా
భస్మంతరామకేర పిక బంజరతీంజ భుజంగశ్చక్రయం
బంబుకనేపుచూతుననియోచి మధూదకప్రాశితాలహి
లాంచితసాలమై పరగునవ్వనరాజముదానీవేతుకన. 49
లయ గ్రాహి

తావుల భుగులానెడు తావుల పోసంగు తుల
నేవనము దాటియెల మావి మదవల్తా
కావతకుకాని పిక కావములు చిందానెగ
శీవిగలచెంగటవ బావులను తెలిసి
కాగవిజిగి నిర్దుపు జనావటవ లాభు మరు
దావళుల మెచ్చుచు మదావళ మృగాధన్
త్రావళ హితస్థితకి లావణిగుచెందుచు వ.
నేవలయ మధన్మునల బావనెడ సంతన. 50

కం. సారసమరంద సారభ
సారంబుగు కాలకుచేత సమధిక శాఖా
సౌభరంబులు తగు నాకృ మ.
హిరుహ మూలాక్రవేది సంతయు భక్తిన్ 51

కం. పరమాత్మ భజన నిజ్ఞా
పరవకుడై యున్నవాని భవమోహ తమో
హరణ పతంగు మతంగుం
కరుణాకరవిచుల వ్యాదయుల గనుల గాంటి నృపేణ 52

కం. కాంచీ పయోగా మదమున న
కాంచన శక్తాన్వహాయ కంధన్మృతాగున
సంచితపుణ్య పతంగుం
కించీదేజ్ఞునిగా దలంచి కేరుచు గినుకన. 53

గీ. కాలనిలగల్ జూచ్చి నీరెల్ల గలచి జలజి.
ముకుళములుద్రాంచి దాంబులు ముంచి ముంచి
జలము లవి వకానివచ్చున్ జల్లుచుండ
గుపితవ్యాదబూన్పడై పత్ర ఘోరభణితి. 54

ఉ. ఓరిదురాత్మ! క్రొవ్వన నహా! యిటునే నీ నేమిగట్ల నా
సారము జూచ్చి కట్టుట గజక్రమవతా గద! నేవు నట్లనే
వారణకూపధారితయు వత్తిల మంచు మహాన్రమూర్తియె
ఘోరతానక్తి పల్కనెడ గుంతితగర్భతనై రంకుంబునన. 55

చం. పదములమీద పాత మునిపల్లభ! యోకరుణా పయోధి! నన
సదబుత ప్రావవ! యసుచు నన్నతేచేసిన శాతం దయ్యె సో
నుదకము వచ్చియోగమున నుష్ణతదాట్రిన దాట్రినాక చ.

బుడసమొకాడె! తద్గుణ మిలాస్థుల నెమ్మది నెంచి చూచినన్
 అపుడు:- 56

కం. గతకాంక్షుండయి పత్రెను
 బుడిమిని వతాని! యవశ్య మనుభూక్త వనం.
 కృతకర్మ కులూ నుభ మను
 స్మృతివచనము వినవ! యిందుకేలా వగవన్ 57

కం. విను మిక్ష్వాకు కులంబున
 యునశోకుండ బుడకు పుట్టు గల! తతని నరం
 బున శాపవిమోచన మను
 జను మన నాత్మకామ సామజంబున నైతిన్ 58

త క్రిష్టిధంబున గజరూపధాతిన్ బహు వత్సరంబులు. 59

కం. వనములు నద్రులున్నదికి పట్టులుగా విహరింపుచున్ భవ
 జ్ఞానము! నోరుచున్న నను శాప విముక్తుని! జేసి తీయెదన్
 బనుపడజేతు నేనాకటి ప్రత్యవకారమునెటుకున్ మ
 డునపడలబ్ధి వ్యర్థమను! గాడె! కృతజ్ఞులు మెత్తుకే ధరన్. 60

కం. కావున నృపవశ్య! కడ్డు నాయెడ నాకర
 యస్త్రంబు రణవిజ యాకరంబు
 సమ్మాహనభూతి జగతిష్ట వత్తిల్లు
 గంధర్వ దేవతాకంబు ననుచు 61

నలర్చి ప్రయోగ సంహారవిజక్త మం
 త్రమగును నది గ్రహింపుము శతంబు
 భక్తి నై నిపుడు మత్ప్రార్థనకై కాని
 ప్రతిష్ఠాధికార్యంబు పరిహరించ
 యుత్సమాన్వయ! గురు విసిష్టాబ్ధి తాత్ర
 దివ్య శస్త్రంబు బండగా దేవ సేవి
 బుని తృణీకరింప వల దయూచి తావ
 పన్య మిది బుని గంధర్వ పరివృథుండు. 62

కం. పోన! గంధ దదీయాస్త్రం
 బాస! గిస! కై కానియె నప్రథమావ పామ బాహుళ్య
 జలహ నునుతా జలముల వార్చి ర-
 యునుతం డ బున్బులు డున్బులు వేడన్ 63

ఉ. అంత బ్రహ్మంబును దహని బూజును దివ్య విమాన దోర్తి బు
 త్రం తముదంబును దవరి బూసర సాధులు సేయు మన్యవల్
 స్వాంతమునందలబ్దులు ధనాధిపత్రైతరధంబులైతి నం
 తంతట బంధు మిత్ర నిచ బంబు తెదురాని నార వింప గన్ 64

కం. అపుడల రాజకుమారకు
 డపరి మితామోద విస్మయాన్వితుడై యా
 ప్ర పరవృతు! తగుచు మనుడ
 నుపకారికే నేరి బాసలందట వేళన్ 65

కం. చతురంగంబుల సొలువలక
 దతపటహారవంబు లాలంకర దరత ముదమునన్
 గతిపటాదివసములకు వ్య
 ద్దతవనితాశ్రపురము దప్పు దప్పులఁ గాచెన్ 66

చం. కనుగొని జూజు రాజు పరికల్ప తమార్ల పదా పదాచయం
 మువకుఁ గళంబు ఇత్తు మునఁ బాంసుచుఁ దత్పురిఁ జేరుచు నెడు
 తామ్ర శుద్ధకైకేంద్ర సృష్ట మా మానతల బహుకళాని పం
 పవలుఁ గళామూర్తము ననెడు వేళ దిద్యక్తు జూజును క. 67

కం. తిక్తపరుడగు జూజు వ్య
 పాత్రుణి నాగతం దనుచు నత్సర్దికత్రి
 విక్రమా నివజుని నుగుణ స
 ముక్రమహానుఁ డని యాత్మ నలరుచుఁ జూడన్ 68

సీ. బాలకాంతలు నిజదృష్టి బంభరముల
 పొంక మగు ముఖ జలజంబులం కరింప
 ఘోరి నిస్సృణ పటహముల జగిరు కానక
 రాజ మూర్తము గడచె నా రాజు సుతుఁడు. 69

మ. తెలివిజూజు వృషాక్ష దీప్తజన నిర్దిష్టంబు దిద్దార్థవే
 ద్యులముక్తి పరిపూర్ణ కుంభముపకారాద్భి శముం గాంచి సూ
 రెల సాహసో యని వంది మాగధుల కీర్తింపన్ నతాంగంబు డి
 గ్గి లతాంగీ నవమన్మథుండు గనియెం రేళ శృంగం బచ్చటన్. 70

కం. తిరవిరులు పడిని వన్మన
 యురలరనం జికిరి బవరి బుద్ధపు శ్రీన్
 మరుపు తలాటము విడిచా
 ప్పురనిన తల్పంబుఁ జొరి వడి చిత్రమునన్ 71

సీ. చెలవబంసరు జగా జిగిఁ గేరు నెమ్మోసు
 కన్నుల చల్లఁ గాఁ నాంతు నెప్పుడు
 కలికి కమ్మని తేనె లాటకు పల్కల నేర్పు
 వీసులవిందు గాచింతు నెప్పుడు
 కొమ్మలమున్ను సేల్చె పు గజ్జి కుట్టు గుబ్బలవిగాడ
 మొన నీటి జీరల ముంతు నెప్పుడు
 పతఁడి తిట్టని వెంబి పానకం బానుచు
 నెడనెడ వేడఁ ముద్దుడుదు నెప్పుడు
 వనిత ముఖచంద్రుఁడెప్పుడు వాడుచెర్చు
 మతఁ టాక్కి త్పలంబుల మధుకరాగ్ని
 యుతసు సా మ్రాజ్య మేలించి బునఁగి పనఁగి
 ననుచు వేడఁబ నెగ్గడిఁ చెనుచు నెప్పుడు. 72

సీ. పచ్చవిలుతుని శరముల నాచ్చి యెంత
 వంతఁ జింతిలు చున్నదా! వనిత యుకటా!
 యువతికే వచ్చు టెటుఁగదా! యంతి కప్పడె
 తెలుపకుండురా! యొకరై నఁ దెలిసి పోయి. 73.

మ. తిని ఇంతించుచున్న బువనరంబున 74

కం. వనితావనామ వాంఛన
 దనరెడు నారాజుమరికిఁ దమి నిద్ర పిల్చి
 చన నోచర మయ్యెఁ దడ
 మన కెలమి నవాడయ్యె న పొలఁతుక మాడికన్ 75

చ. తింతనాత్రా చతుర్థాకావశ్యంబునఁ జనుటయు. 76

కం. ఆతఁడఁ గర్ణవిభూషణ
 జాతాన్యతఁజులుఁడు నిద్రఁ జాతంబుటకై
 యెంతోన మేలుకాఁపిరి
 సూతతమూలు బ ప్రభాత సూచనప్రణాతిన్ 77

కం. మోనిద్రకు నీవధీసుడవుగా నేర్పినప్రచే లక్ష్మీయ
 తభీరాధాకృతి నీదుమోమునకు నేతొచుద్రునిం జోర నే
 న్నెరత్రనిధియకా యునుండనవరా శక్తి మన్యంతఁబ
 ద్దాకాతే స్మిరసింఁచయున్య దివి నిద్రాత్పద్రు హించెం దగన్ 78

కం. చక్రచక్రితాభ్యంతర తా-
 రకములు నేలన్చనములు బ్రవదంతర్థం
 గకములను సహజము
 లాకటియు నను నాక యుగవ దున్ని యితములై 79

చం. దినమును మానుతంబు భవదీలు ముఖానిల సోకజ్జుబుపెం
 పనలుఁగఁ బూని కుంజములమీఁద వసించె నల్పహితోతరా

వనిరుమా పల్లవాళి హిమవారిఁ జెలంగును తావకాధరం
 బునఁ దరళైకదంతరుచి పొల్పు దరస్మితముంబలె న్నవపా 80

ఉ. లాతదివ్యసంధవని లా శకలంబులు చిత్రవత్సరై
 జాలలు పారసకటావనాశ్వుములాకట శానామచక
 శ్రీలావరింపుచున్య వదె! జ్యోతురుకాంతల క్రితసల్పఁ గా
 జానననంగజప్రజామ పొల్పెన్దేవారు నా నానయో శతన్ 81

కం. తిని సవయ సూతా త్మజు
 లనయ్యెతుల మేలుకాల్పు నయ్యెడ రయురా
 ట్టనయుఁడు వినిద్రుఁడయ్యె
 న్ననితాకర ముకుర మాత్మప్రేమిదిదెలుపన్ 82

కం. మేలుకాని జాతువా లోని
 నేలుకానం జాలు నటన న్నకుమువేతలజ్జూ-
 పాలాత్రుణి యుంత నుభః
 కాలానత విధులఁ దీర్చి కై నెంబుటకై 83

కం. సరసిరుమా ప్పదచ్చాదిత ప్రస్థముల
 పసి తంతువుల దంత పానాగల నట్టి
 చెలువబంగరు తళుర వలక కుచ్చల నట్టి
 కుంకమరస మొకకాంతచికి
 తేరైవ వరాక్రిక వీరముత జితగూర్చి

నీ

ప్రేక్షిపక్ష్యైరములఁ బదిలపడిచి
 గమగమవాసింఁచు కమ్మకస్త్తురి కప్ప
 రములును తెలుకకటములు నునిచి
 ముంఁచివాసనపన్నెరు నింఁచి పడును
 చేరి తేసిన గంధంబు చికిలదోరు
 ప్రేక్షినిస్తల నాయతపన్నియున్న
 యుచటి కృంగార నృకమున కరిగె నపుడు.

86

నీ

తనరావువచ్చితే తద్దంబు గావున
 నంగదాదులఁ గని యాదరించె
 నిజి వనజాత్మక నెఱియంగ జూచుట
 పట్టుపట్టుము వలెపాటువైచె
 తన యుజ్జ్వలై నీర్దంబుగా మంసప-
 దాబ్జులై యునత విజ్జ్వలై గానె
 నిజిదానవద్దంసి నింకుతే నిశ్చయముగా
 గమలాను గుణవిల్లా గరిమ గాంచె

నీ

నాత్మరేఖావిలాపయో మోవల్లావ
 దిజ్జమువిలాస వీక్యణి ద్వలకాగ
 సంప్రమాగత పురపద్మాజనమనాల్ల
 కాలముల దరస్మిత చంద్రికల గరప. (7)

86

నీ

నయముతోఁ దన్నుకోనదనంబు పడె
 ఘోరిభాంకారములు నింగి బురు కలఁగ
 వంది మాగడజనుల కైవారములలు

బలసి వేతధరుత బరాచరులు సేయ.

86

ప్రథమ.

తిరాజు నన్నెరు గల్గన్సం డెతుల సురవణాద్వన్మ మోదైభవశ్రీ
 విూరసే సంఖాణ మోఖామిత గజ రథముత మిన్నముట్టం బురస్త్రీ
 వారంబుత పేడగ్ర జూడసే వరధరణి పద వస్త్రీచటన్ ల్ల సద్భూ
 భారత్తైక సంఘర్షణ గళ తరజూ ఘాదిత స్పృహతకుండై.

87

కం.

చతురంబుది వలయుత వసు
 మతీనాథ కుమారకులు మణికర్ణణ మే
 డ్లిత కుట్టిమ రుచి కలత
 ప్రతిమానరుచి స్వయంవర స్థల గాచెన్.

87

కం.

చక్రాంకుధ హత న కల!
 శక్రాది సురాభి వందన్! జటాని ర్భవకల!
 విక్రాంత నేల వకల
 నం. కలంతర హస్తదాత సా ప్రియ శుక్రా!

88

విశ్వబంధ వృత్తము.

సోమధామమోమచేల! నూరణీర తారకా
 కామకూటితేజ! వేణునానలంబ! మాధవా
 వామనావతా! దేవ! వైశి నర్వ శిష్యకా
 కామితాద్ధదాయక! వికారదూర! కేవలా

89

మూలము.

విమల కమలనేతలు! విక్రమానానవితలు!
 కమలమన నమితలు! సత్సనిత్యురగాతలు!
 కమిత విమలనామిత నమితలు ప్రభాతము
 మమరసమరణమనల కల్పించు భావము

90

గద్య:-

ఇది శ్రీమద్భాగవత కృపాలక్ష్మి కవితాలతాతామన
 వచనబృంద సందర్భరవచనయోగ సందకర సీమిందామాత్య
 సందన సాహిత్య కళానిధాన కామన నాతి కృష్ణాభిధాన
 ప్రణాళియైన యిందుమతీ వేదికాయందు మహా ప్రబంధంబు
 సందు దృశ్యయోగ శాస్త్రము.

ఇందుమతీ పరిణయము

నాటకవయోగ శాస్త్రము.

కం.

శ్రీమతకమలానాయక!
 తామరసభవాదిమోక్షదాయక! ప్రభునా
 ద్దామాదిభీమసాయక!
 సామజ్యభయహరణాకరణ! సత్సమరణా

వ.

అవధింపు మోసమయంబున.

2

చం. అతడు స్వయంవరశ్శల సమంతకాంచన మంచ మధ్వరం
 శతలగు రాకుమారులు ప్రసిద్ధ చరిత్రలు వివృతము
 స్థిత సురరావ సూచకులు దీన మరుస్సంబంబుల బాత్రమా
 శత యశులుం గనుం గానకలైల్వ దలంకక చూచెనయ్యెదన. 3.

కం.

రత్నపనయ నెతికంఠ
 ప్రత్యక్షితునిజనరేత పంచాస్త్ర సమా
 నాత్మస్వతు నలుగని వసు
 మత్యక్షుల బిత్తు మిందుమతీ నెడ చూసెన. 4

శ్లో.

అచటి రాజు మంస ప్రజం బుప్పుదాల్చి
 విక్రమవయోవిలాసాది వివిధరీతి
 క్రిందు పడె బెట్టి నయ్యుం గిందుకాత
 కాతకుట్టిమ ఘంటా వధాంతరమున. 5

శ్లో.

వచ్చి త్రిదశాది నాథభిక్షుభవమున
 నతడు సీమిన సరణి మంచాస్త్రజూమి
 నెక్కెను నిలాది శృంగుల మృగకులేక
 వృథుక మవనిభృదుత్సంక మొక్కకరణి. 6

శ్లో.

తీర్థస్థుని మంచక స్థిత పరాక్షన్ శామరక్తాది ప
 ణ్ణాదాచక్రణి కుట్టి ముత్రుర రత్నాక్షర విరంబున
 త్రిదశాస్త్రం గానామారకులు బర్హి ప్రభు పదా పరి
 స్థాదం వస్త్రభవాన్ని గర్భతనయంగా నాచెలంగెం బ్రభున 7

7

సీ. అచటఁ గూర్చున్ నృపకోటి బుండు లక్ష్మి
 చెలఁగె బహుధావిభక్తులై జలధరా
 రహి నలరుమించు తేలఁ దరంగబద్ధి పంక్తి
 నెనయు రవి సతి నేకమనేక మగుచు.

సీ. స్వస్థి కభూరుహ సముదబూ భస్మ తర
 మునఁ బారిజాతంబు దవరినట్లు
 తారముక్త మణి తారమౌళంబునఁ
 జికిరి నాటక మణి చెలఁగె నట్లు
 స్వచ్ఛాభ తారకా బాలంబు లావల

తాకామృగాంకుండు ప్రబుకరణి
 నాకల్ తాలలయా నేకమధన్యంబున
 విబుధాభి నాథుండు వెలయు తేతి
 నాత్మ సౌదభ్య నవవయో మౌవభావ
 నిర్మితానంగరూప నిర్మిత కాంతు
 త్రైవ తాజన్య మూర్ధన్య లండు నబుఁడు
 తాజ సంబున మేటియై రహి వహించె.

మ. అపుడా భాగ్య భద్రాభి నాయకుండు గోత్రాధీశులం బూచి యీ
 నృపవర్ణస్వయ గోత్ర సాల విభవా వ్యక్తు నివహించి పొం
 దుపడందెల్ల సునందదక్ర పడియుంతుల నేకరంబుం బ్రక
 బ్ధ పరిజ్ఞాన నిధాన దాని బలవంబుంబింబి మోదంబునన్.

మ. భువి వర్తించెడి తాకు మూరుల కులంబుల గోత్ర ముల్లలవై
 భవముల్లకుఁ గరస్థలామలకముల పాటివ నేతత్తున
 ల్లభ్య నేఁడిందుమతి సతే మణికి జూప వ్రాతముం బూపి త
 నృవలావర్ణ సుతాత్ర భావముల నా నారీతులం దెల్పు విగా

నం. అనవుడు సంతసంబున భద్రాభి ప్త తాగని యోగునంద కాల
 చనమణి సౌధ మెక్కి సరస స్థితి నందు నకు ప్రకన్యతా
 జనవృత్తయై తదాకాంత భాతి స్వయంవర యోగ్య వేషయై
 దవరెడుదాని నందుమతి దవ్వులఁ గన్నాని చేరి క్రైమ్యమౌచన్.

కం. ఓటుకఁగ! నేదు కోరిక
 తీయెడ ప్పలయించె తెచ్చి! యిక్కఁ దడవలె
 విజయన్య నేస్త్రుఁ డీతాగని
 తా! యిప్పుడని నెల వాసంకె తాకేందుముఖి!

.. పంచ బామరము..
 అనంగుడుం బెలంగి పొంగ నప్పణాత్రజంబుల
 బునంగ మిన్య తొ నమంగుటంగనల్ భజింపఁగా
 ననంగ కేతవస్థితిం బలుంట్ల నప్ప నా
 బునంగ బాణ నేత్రి తాజ మంస కాంతవై నిలిన్.

కా. నారీతత్వ ముకేతానంగఁ బదవి నాన ప్రభూతిం బయ్య
 పాతాళాకాంతరంగ పంక్తిఁ దను తత్త్వ ద్వా లయగా సంకతిన
 దాతాభీష్టరకాంతికాంత మణి సౌధ స్వచ్ఛ సోదాన వ
 త్సాతాజం గను పట్టుచుండ నతి శాంతానందాచిత్ర బుయ్యె.

ఉ.

అస్య కుమృకి తతరుణ నాయి త పన్ని న దంతప్రంబనిం
జేస్య లకారు పల్లకి వసిం చా కాటపు తెటకంపురా
కస్య మేఘంసు కలః బా సః సం గధరింతే మధూకదామమ
తస్య తమంగళ ప్రకట తూర్వ రథంబులు మిన్న ముట్టఁగాన్

16

20

రవి నిజాకర వంశ రాజాస్య వాంఛుఁడై
పాఠక సంస్తుతి బంధురంబు

సురభి భాగరుధూప సురుచిరా తస్య త
బిరుదధ్వజానేక విలసితంబు
నగరావవని శిఖి నాట్య హేతూద్ధత
శంఖ భంభ ధావన సంకులంబు
నృపకుమార తనూజ హేరమౌరప్రభా
ప్రృథిత కుట్టిమ శ్రీ చంకుంబు
కనక సోపాన రాగోద్భవ ముపమాన
మంజు నవరత్న కలత సన్మంచ మధన్
రాజ మార్గంబు గదిసె నారాజు వదన
ంకుతుల చతురంతరానన్య భుగుచు నపుడు.

17

21

నృపకుమారక సచ్చిత్ర నేత్ర నత స-
హస్ర లక్ష్మ్యత గమపట్టి యుబల కూర
ధరణి దిశిఖ ప్రభాళి మధ్యంబు చాఁచె
ననఁగ నిశ్చల నిశ్చలత దేతై నచటి ప్రజకు.

18

22

గీ.

పాదపాదభంజనంబెల్ల బల్లవములు
గానఁబడుతే నృపులందు గానఁబడియె
ననుపమానూన శృంగార హేవభావ
చేష్ట లాంఛబ్ధ దృక్పథా శ్లిష్ట మతుల.

19

చ.

అశృంగార చేష్ట తెట్టి వనిన

20

మ.

లలనా విజ్రమ దంత పత్ర మసు తేలా స్వచ్ఛ రుకేతక
దళమబ్జాంకుత లాచనాకు చతరీ స్థానాచి తా శ్రే పంఖ
జ్వల శాతానీ నఖాళి శేరె నాక రాజ మ్నంతు నన్మిష్టుత
కులకుం బేత తేనెనె మరు ముల్కత శిన్సు నిట్లనె నతెన.

21

కం.

కులేమ నన్య నేతన
బాలాంకుము మరుశరముల వడిఁ బ్రిష్టుదు నన్
పోతక కేలక వనాళము
శీతలని నానజ మొకడు శిరశిర త్రిష్టనె

22

గీ.

బ్రట్టు లాస్థాన మధన్ జూహోమహేత
సంస్థిత త్కృత లాభీశ సతూమాన
లపుడు తమఁ జూచి శృంగార హేవభావ
విజ్రమంబులఁ గనుపట్టి వెలుగుచుండ

23

చ.

అప్పు డాయెప్పులకు పు చెప్పి చూపరాని ముష్టిని నాను
సంతసంబునఁ దెప్పలఁ దలచు సంభాషర కుంభ దృష్ట సము-

జ్యోతిరేత సంశ్లేష భేద భాంతార పదావ కాహళ వేణావేణు
 నిసానా మృదంగ దిండిమి ధ్యా నంబులు చెలంగ నచర
 కుశ్మజ త్వర ప్రభాదిల సితం బగు బాంబూనదానీ నతంబు
 అరుగడల సముచిత ప్రకారంబులం గాత్ర నడవ సునందా
 ప్రత్యక్షా యుంటా పథంబునం జనుదొంగి బుగ్గభాగంబున. 24

22.

అకలంక నిరుపమానాతి ప్రభాళయై
 కుముదబాణధవులేరు కౌమరువాని
 సకలాంగ సౌఖ్యవ సంపత్ప్రసిద్ధుడై
 యాత్యాధ్యవుని విరాడి మహాబలువాని
 రంభానిబాంగ నా రచితోపచారుడై
 నలకూబరుడనంగ నలరువాని
 నఖిలభూభాత రక్తా నందమూర్తియై
 మాధవు నిరసించు మహిమవాని
 మనదేహాని నాథు నమ్మదుకరాక్షి
 గనించు నప్పుడు వక్రప్రకల్పయై సు
 వారి లక్ష్మీ సునంద మందా కుసుమ
 భవ మధుర స సంబద్ధ భుజితి ననియె. 25

23.

నిజ పరంతప నాకుంబు నిశ్చయముగ
 బలవదంతేర గంధేజ పతుల సతుల
 గమన విహరణా మతులగా ధుతింప
 విష్ణుమాధర్మ యాగాజు విబుధవరుడు 26

కం.

జననాథ కులీత్రంసున
 జనరంజనలబ్ధవర్ణ సకసుని వీనిన
 వనితా మణి బిక్కింపుము
 గనునానల నలంతి నవ్వు కడలుకొన. 27

మ.

తరుణీలా కశిఖావతంస మణికాంతా వింటివే! యీవసుం
 ధరణాబస్థితియయ్యె నే నృపుని చేత నృపా త్రిధవా
 తరవిభ్రాత త బుచ్చి యామవతి నక్షత్ర ప్రహస్తా మకాం
 తి రహిం గానయిం జంద్రుడే ననదే! జ్యోతిష్మత్యభిభావమున 28

29.

పుష్ప పురవర్తి యయ్యె నే భూవరుండు
 తావక కరైక గుతపుష్ప దామకంబు
 గోరుచున్వారు అత్రు మోకువలయాడ్య!
 నృపు లసంతుష్ట లసుతితి నిశ్చయంబు. 29.

30.

చితక్షూమివిభుం డజ ప్రరణ తానే కాధ్వణా హూత గో
 త్రాత జాత కుతూహలంబున హవిర్జాగంబునందన్లు వి
 భుత ప్రోకిత భూవిభుత్వమున నా కల్పాణి వర్తిల్ల సం
 భావితంబులు వీనిచర్యలు ప్రభుల్లాంభాని జవ త్రేక్షణా 30

31.

ధృతని చేపట్టుటకు నిశ్చయించితిని
 నిందుమతి తావక నానందంబు జూచి
 యంతరంగ తారవంబుంకుటి నయిల్లు
 పుష్ప పురవర్థు జలజాన్యములు ముగియి. 31

భ. అనిన నయ్యిందువదన మందస్మిత వదనారవింద
 యగుచు సునందం జూచి విరక్త భావయై యిష్టపూ ముగ్ధుల
 నిగ్గు లగ్నడింపు నిటల తట ఘటిత కిం-చి ద్విప్రసంపిత దామకాం-
 యాచిత కలాభాజియయ్యెన్ నప్పు డప్పుకొనిత జ్ఞానధురీణ
 మనారవింద యూ సునంద యూ-చందం బమరాగరహితంబుగా
 నెఱింగి యూ కుందరదన మందగంధవహ జనిత తరాగరేఖా
 కంపితాయమాన మానస రాజు మంస పద్మాకరంబును బాటె
 వేదాగ్రం గదియించి యిట్లునియె

32

౩. అంగభూమికుఁ డేతఁ డాయంబుజాక్షి!
 తన కటాక్ష్యక్షణా జ్ఞుల దామకంబు
 తావక కుబాం తరంబున దాచెఁ దతఁ
 రప్రజంబు చాటుకొన విరాళి బాటె.

33.

౨. చతురాననత్వంబు సహజంబుగా ముఖ
 మిచ్చి భారతిని వరించె నితఁడు
 నిజభూజా పరిరంభ నియతి నందఁగఁజేసి
 కుంభిని . . . . . చేకొనియె నితఁడు
 నానాదనే పర దాన సంపాదియై
 క్రిక్కిరామిని తా సుఖించు నితఁడు
 నిర్జితబహువిపు నికరుడై వీరల
 క్షీమణి నకులవఁ జేర్చె నితఁడు
 ౩. తని నేక్షింపు నీ కటాక్ష్యక్షణముల

౩.

ననయ మితభాగి తాపాంసులా సమాన
 నిశ్చలత్వాది గుణముల నెగడు నిశ్చ-
 డ తు తలకన్య యునముగాఁ దలఁచుట రుదె!

34

మ. వనజాతానన! వీని ఖడ్గ మహిమ ల్పర్థింపఁ గా నక్కమా!
 యునతా నీశ్వర కామినీ తతి నరణ్యానీ విహారప్ర యు
 క్రినిగా సూత్రముచేయుటించు నితఁడెంతో పేడక కింతోనటం
 చునముక్తాశ్రు విహారయుక్తి నవయించుం దాని సూత్రస్థితినే

35

మ. సరసిజానన! దానవాహిత వధూ సంవర్జితా మాన సుం
 దరనీత్రాజ్ఞులు వీనిఁ గైకొను మహేంద్ర ప్రాజ్ఞవృంధేధరా
 వరుఁడేతల్లవనంబునం జెలుప మొప్పఁ గాచి యున్నాఁడు మం
 దరశైలాప ధూర్జవంతుఁ డితఁడే తస్మాత్ప్రదే! చూడె నన.

36

కం. అనదిని యాభ్రమణలక
 కనుఁగవ యెక్కింత బలత్తి కడు సిగ్గెనంబున
 గని బూసభిగాఁ బుతెను
 జను చను మని పేదవి పేదవి సగమర సోకన

37

డ చక్కనివానిఁ జూపినను సన్నతకైక్కినరూప సంపదన
 జక్కరవింబి వాఁడనఁగ జువ్వని! నేరదనంకఁ గూడద
 మ్మక! విధూత యెవ్వరికి నాటకఁ జేయఁ దలంబ నాదాకా!
 చక్కరబాగుకన్య తీక జువ్వన మొవ్వుడు కాల్లలాడు నా!

38

వ తది సునంద విమానవాహ జామినీ పుష్పాంబుల
 పరిహాసంబునోయుచు నహాదయుం తగు కుముదబాంధ-
 వుంబాతెనున్య వేటొక్కనిం గదియింబ యిట్లనియె.

39

శీ. దేవి! యారాజువరుడవంతే విజృంభం
 వీని ముఖవద్మమునఁ దావకి ననయన
 జ్యంగపాకంబుల నలంకరింపు తద్ద
 తానలావర్ణ్యర సపూర మాశుగాను.

40

కం. ఓ సుదతి! జైత్రయాత్ర
 శ్రేసర కంభూరాజుల రింబుగిడ్డత దూ
 తో సముదయ మెన్యంగా
 ఇలా సుర చండీశుకప్రభావళి గప్పున

41

ఉ బాల! వరింపు మీధరణి పాలకువైరి విద్యాలకున మహా
 కాళి నీకేతనేశ్వర సకాశపురంబున నుండు.... బాన్సితాన్త
 లతతక్రపా విహరణాద్ధితి సోబునము నేకుఁ గల్గిన
 కాలము రాజుకాత పరికల్పిత సోధని నాంతరంబులన

42

శం. అంబాధీశుఁ డితండు వీని నగరి పేతంతన్న తి నర్మదా
 రంగీత్రుంగతరంగ యుంయుమిత యూర్ణధ్వన సంయుక్త సా
 రంగీర్మాంకుత కళికావని పునారత్నైక సంపత్ప్రిక
 జ్యంగబాన్సితే రణప్రతాంతుల మిముంధ బేతంబుజ్యం గాలక

43

మ. అనవుండిందుమతే సతీమణికి నాక్షాదంబు సందీర్శద
 యెన్ నితానతాజున్దితామృతప్రదం తమో మృద్ధవన సంతాన
 ర్చనతామృన్దం ప్రతాప శాభిత యున ప్రత్యక్షి దుష్టంకుఁ డా
 యినబంబునా నయట్లు రెనె! బుజరాజే చ్చన దృఢసాక్షంతకునె?

శీ. తిప్పుదాకులగు నుచ్చిత బాష్పదేహి
 యువల వేటొక్క దారుణీ దృవనిఁ బూప
 దూర్జ తేజతే కుటి నట ధూమనీత-
 రం గ యుమ యుమ యూర్ణ తావయ మెడిలు.

45

వ. పరిశీలత నిఖిల రాజన్యటగు నక్కన్యఁ గమంజాని యుక్తా!
 యితామినే సుమనః కోదండు కులాచారంబు లభివర్ణించెద
 సావధానంబున నాకర్ణి పవలయునని పలికి సంగ్రామరంగ సంగత
 సహస్రబాహుండును నిజాఖిల జాదండ మండిత కోదండ మాన్య
 నిబద్ధ వింశతి కరదశక్రీత ముఖ పరంపరాగత నిశ్చిన్ విలంబు
 సమయా రుంఝాపవన కంపిత కారాగృహుండును నవద్వయ
 ద్విప నిఖాత బూప స్తంభుండును దత్తాత్రేయ భగవదాధాదక
 పరుండును నన నేష్వర తట్టి కార్య విభాజ్యును నన్యాయం చేత
 దుత్పత్తి స్థానంబును విమము.

46

మ. సిద్ధిదేయవిద్యాతిరీతి నితనింజేపట్టు మాహిష్మతే
 వరుణాధ్వతరల మేఖలామహిత రవాళం గ సేత్రం గ బుం
 ధురళంగప్లవసం గతాజ్ఞ కవిరాడ్ధి తాంబుజాతంబులన్
 విరిచాణి! మణి సోధజాలముల వేసిం గొప్ప నాన్యైంబు నన

47

చం. నెలఁతుక! వేఁడసూప ధరణిపతిష్టే దితుతాత్రుపేరుని (7)
 బ్బులఁబుఁ డడంచె నాత్రులు నభద(?) త్రుపఁబును కత్తాకావ్వుచం
 చలఁబును దుర్వశంబితని సన్మతేసేఱుఁగఁకువేల బి
 వ్వులగల పన్నునాదిపునకై నవగోచరముల గుణావళుల 48

మ. సమగ్రార్థవ భగవత్ ప్రవీణ సఖ సత్సాహాయ్యముండెడి దీ
 ప్రమతేన రామకు తారణార నలనే పత్రాం గపాతంబుగా
 రమణీవే. తుదలంచుఁ బావకవర పోత్రప్రప్రభావుండు సి
 ధ్ధమువేడ్కింపు త్రపాభరాల స కనక్తా మన తల టాక్యంబులన్ 49

వ. తని తదేఱు దైత్య శోభనాంభేగ్నది గుణంబు లభివర్ణించు
 సుమందం గమంజుని యమం గుచెతఱును మధురవాణి యుద్ధాదు-
 రాధర వ్యదయం జెఱింగినది గావున మధురవాణివిలాసంబుల
 నిట్లనియె. 50

సీ. మగువ! యీరాజు సర్వజ్ఞ వశాశంకునుచు,
 గువలయేనుండు శైవాత్యకుం డటంచుఁ
 బాగడఁ బాఞ్చెడు పద్మిని కనునె ప్రితి
 యవల న్యవహంసు వర్ణింప నరుగు మనిన. 51

సీ. తినుఁగుఁదాంసన్యతపటకుల కాశనెందు
 మండలంబు దరస్మితాఖండ మంబు
 చంద్రిక చాలంక విజ్ఞానజన్య జన్య 52

నకుని రావట్టి కనుసన్న నలులఁ దెలిపె. 52

సీ. తిక్తిబాగాధురీణ మనగరవింద
 యాసునంద యానందర సాజ్ఞదేత
 యంగనల తలఁపెఱింగి పల్నంకికాది
 వాహ సమితిరా నత్తురిత గతిని (?) 53

వ. చని వేఱొక ధరాధి నాంకుకునిం బూర్తి యిట్లనియె. 54

సీ. ఇతఁడు నానావనీవక శృవాములందు
 నాత్మదానాప్తి మిగులఁ బ్రఖ్యాతే ప్రబలఁ
 జేలఁగు నేరాజుపేరు సుఖంబుఁ డండు
 తింగనామణి! వలయుంప నరువఁ డరయ. 55

కం. నేపాస్వయంబుం దీప్య-
 ద్దీప్యవతి యేతత్ప్రతాపదీప్యత సౌధా
 గోపతి సంభృత త్యరాదిపు
 భూపాలనితాతమధన్ భూముల తెలుగున్ 56

కం. మధురాధర! చిను స్పృహ
 మధుర సకలరుచి లసద్రు మపొత్త సుధా
 మధురమైతిసు తొకెకిన
 మధురాపురి నేతఁడేల మహిమ చెలంగన్. 57

కం సతి మధురా పురజూమి
స్థిత బు బునును బుమన సురవదీ కల్గి బా
స్థిత కతి దను నోత స్థప
సుతమధురా ముని కుచ లకుచ గంధ శుభ్రదరంకె. 58

కం మునువా మునిరాజాశ్రమ
జగతి స్వసింహుం బుంతు సంతతిమాడిన
వగ దాలి బావ మనానా
ది గుణుల దీని జేరి తీరమై యుండునె. 59.

ఉ శ్రీవసుదేవనందను వరించల రుక్మిణి యెప్పుకైవడిన
బావని యీ సుఖాన నరపాలకులందు ననుశ్రవించి బృం
దావనజూమి పల్లవని తాత సమంచిత పుష్ప సంకులన
బావజులక రాజు విజయ ప్రమదాబుధి నాలలాడు నిగా 60

మ విను నోవర్ధన కందర స్థలల పోలపు టారల బుత్రంబులనె
వనజూజాతల తా సుమాద్భిత సుగంధ ద్రవ్య సద్భావజూ
మినితండ్రిపు వసింప కన్నా నుడు సమ్మిస్తె ద్వి తన తంబు లో
వనదా దున్ న్మద గర్జిత త్రవణ శుంభనా బ్ర సోరంజమునె. 61

కం పుట నోరుకు తళుకె యుముగా (?)
సతలస్థిత కాళియుం దాసోని నమిచె
నలెడు నేతడు కొమ్మ
కల తోర సుగ్రాడు నాది గతి మ వహించెనె 62

కె. తిని సునందా ఇదాన వయస్స పటక
నవ్వ బామిని గాల గల యమ్యు గాడ్డి
యూ మతో బృత్తు నేడించి యు బల చ నెయె
వారి నిది గూర్చి పోవు ప్రమతి కరిణి. 63.

వ. తిప్పు తప్రతిమాన వాజ్మరంద టును సునందా నిజ మోద
మదాంధ గంధ సింధుర వేరి సముల్ల స తదళి కాశ్ర దళిత జలధర
గళిత జల నమిత కరికర తురగ లింఖియు నుగిద్దూ త ధరణి పరా-
గుండును సుమనా జనా సురాగుండును వసుధా శిరారత్న పరి-
కృత నిజాభుజాదుండ మంతిత నూత్ర రత్న విద్యోత మాన మోమా
గదుండును నను మోమా గదుం బూడి లజ్జా భార ముకుళిత
కటాక్ష్య క్షణ బాష్ప ద్వికసిత ధరాధిప కందర్ప మనోరమి దమను
సుందరి తా నిట్లు నియె. 64

కం. గంధోరస్య న నిష్ఠిత
శుంభత్త మరావసాన సూచక తూర్పు
డంబూది మేటకొబప్పన
బంభరకచ నిర్భయేంద్ర పట్టున నితనె 65

కె. జైత్రంకూతలందు సైన్య దంతావళ
బాన్సములు దుహేంద్ర వరనిశింద్ర
మత్ర సేమవల నట్టుల దశ సంత
మితల నగనెల నితని కరులు. (?) 66.

కం.

తాళివన ముర్దురరవ
 పాళి కల తామురాని పారంబులను
 త్రాళి నా లక విరాగు
 న్నాళి కారత సవివరణము సుఖ మొనలగున.

67

సీ.

దీప్త సేవాంతరాంత దేవకు సమ
 గంధవామ నివాత తుర్మ వాని
 వసుమత దాళికా వనము క్కూళి తలుల (?)
 నితనితాని నూడి విమలమృ మిందు వదన?

68

సీ.

తిని సునందా ప్రాచీనత బుట్ట రూప
 మదమడై నట్టి యావృత మదమరావ
 బడు పరిణామ ప్రతీకూలదై వంబు పోత
 నాకళి గాధ పోల బాసి యువల జనియె.

69

కం.

తిప్పుడు జనన సఖియా
 యొప్పులకుప్ప, గనుగొని యువత మదమన
 స్మృతుల సేవకుడి తన
 దప్పక వీడ్చింపు మని ముదంబున మణియెన.

70

సీ.

పాంశ్యదేవాది నాథుడి బావలు భుజుడు
 మధుర తన గాబుదాని గా బురితదిట్లు
 వరుస నేవృ సుభుజా ప్రవృత్తి కరణి
 రెండాచానాడ్కి వెయ్యల యుక్తి గనుము.

71

కం.

మరి చంద నాంగ రాగ
 స్ఫురదురుతక మారుడు ననుచు జూడెన నాపున
 దరుణా రుణ సామ పత
 జెర శిరి యువనీ విభూతు జలజాతముల్ల!

72

మ

రవిమూర్త ప్రతిభ వర్ణన శీలం ద్రుంభ నా భన్య, త
 ర్ణవ నా భన్య రణ ప్రదీణుడు త వ్య పాప వీణి గణ్యుండ
 ప్రవదా యుడు తురంగ మేధవున యజ్ఞం తాము నీ క్షాం గ సా
 త్తవుని... ప్రభు మొప్ప, గా నడగు సు సా త్రాప్తి, గో కమ్ర శీ

73

కా.

ఓ నారమణి! యుండు తానకళింకు యాత్రా భన్య, త మున జన
 స్థానా పక్షవ శంభు సేవ పుని తా స జనింబు పాటించ వే
 దానీ గంధర్వ వంక్తి కురుమతి చధని బండు బుధానా తక ద
 త్రానూ గామ్రుడు గాన యూ యునుని శానిర వెన్న నా వత్సవ!

74

సీ.

మం స సంపద వేడ్క నీ యాత్మ యాన
 బువని చందాన కత్త విశాంబురాని
 కాని యాదక్తి నాలబ్ధ గాతకెపు (?)
 పాంశ్యవిభు, తేట్ట పట్టి నవత్తి వసుము.

75

కా.

తాము త పరిణా క్ష ఘాత మహిజా తంబు వృద్ధి లాలతా
 లంబ ప్రాప్తి స్వత శంధ పాక ములు నాలన సందప త్రాంక త
 ల్పంబు ల్లన నంధ తస్మలయ శైలక్తి నాల లక్తి త్వము

అంబాస్త్రి! విహరింపుమీ! వసుమతీ భృగ్మూలం వేడుకన్. 76.

కీ. వారిజానన! సార శరీరవేపు
శ్చంద్రమృత్యుల వర్షుఁ డజ్జనవిభుండు
గావ మియోగ ముచరకుకూంధరముల
శీత శీత నన్యస్వ తేజ స్సమృద్ధి గమను. 77

కం. అని పటకు కలకి హక్యము
కనకాగ్రే వ్యోమకూ జావకాశము. గనద
యెను సందర్శితముకుళిత
వనజాభ్రంతరము కుముదవరకరముగతిన
తదనంతరంబు. 78
వ. తదనంతరంబు. 79.

కా. ఆంకుష్టేక్షణంకూమినేత్రమర పార్తి శ్చి తేష్వేక్షణం
నేత్రంకూమరమనృథుని మేలేక్షం చ తానోన నా!
నాంకూకూమరమనృథుఁడు నాన్వేద్యమయంబాంది వి
జ్ఞాంకూస్యంబు వహించెఁ బూనుత్రుజ అచ్చంబులగుండస్వగన్. 80

కీ. శ్రీకృష్ణ లాత్మ విశ్వక్సేత్రేంద్ర సుతులు
విస్మయ మోముఁ దమ్ముల వసునెడల
మానినింకూజావలన్ కన్జ్వా నురక్తి
యిచ్చ ముష్టిరి గాన వేగ వచ్చువేళ. 81

కీ. వగవాటి మగతేటి నెగవిటి దనుమటి
జగపాటి నెఱుర మేల్చెలుపుదాని
తాగడాలు నిగరాల వగజూలు వగనేలు
తెలపాలు కనుగొంబు సొలపుదాని
నలరాకు నెల తేరు వలనేరు కళదేరు
వెనుపూరు మోముచేఁ దనరుదాని
నల కుండముల చందముల జంద గలయుండ

తె.వె. మును నున దశనపంక్తి సోగసుదాని
కెంపు సొంపు నింపు కెమ్మోవి గలదానిఁ
దళుకు బెళుకు కుట్ర తనువుదాని
తెలుపు వలపు దెలుపు తేట నవ్వులదాని
నిండు మతిని జూచె నెలమి నలుఁడు. 82

క. చూచి తదీయదేహ వర సుందరరూప విభా బ్ధిరాట్టయో
వీచకలనృనింగి తనువిస్మృతియై కుచకుంభవేక్షణ
శ్రీచిత్రైర్నరైతేతసి చెట్ల నంకూర! భృత! నేచా నహన్!
యూచెలువం గనుం గానుట కెంత తపం బానరించి నా నాకా! 83

కం. భములా నఖరంబుల కర.
భములా నునుదాడల నెక వస ముంబిత కుం
భములా పొండ్లది డిం-
భములా కచములు జలజను భములా కన్యక 84

కం. శ్రీక నదమ్మలా! పదములు
 శ్రీకంబులా బిగువు గట్టి గుట్టులు ఆసు కో
 శ్రీక రహ సాధ్య క్షము లా లా
 శ్రీ! కన్య బు పటకు లసుచు. గానియాడె మదిన్.

85

కం. అని పేరుగ నతుల మెప్పుచు.
 దను వనితామణి వరింపదలచెనా! లేదా!
 యనియెడి సందేహప్రిం
 దనరెడ నెడఁ గుడిచుచు బదరెను శుభ్రుడై.

86

కం. శ్రీ శుభ సూచకములు గని
 యాకరనిది సుగుణ కాల యానందరసా
 వేదిత బ్రహ్మ బుండ్లై
 యా కాపాక ప్రబద్ధుఁ డనుచుండు నెడన్.

87

గీ. మధుర వాణి ముఖాంగనా మణి నతంబు
 అరుగడలఁ జేరి చనుదేర నిగురుఁబాడి
 తూర్పు గుట్టతప్ప నాపు యాగలతేని
 కడిమి మణి పేరి. దను నలుఁ గదియవచ్చె.

88

ఉ. వచ్చి బయలు కంఠ నెలక్షైఖరి నేరుచుఁ బూడ నాకటన్
 నాచ్చె ముతక వెయిపు సుచున్న నృపాకృతిఁ బూచి నప్పుడే
 యిచ్చ దాటంకే నా సతి పోకుని బంధ మధుప్రతాపి దా
 నెచ్చెడి నెఁ బాఁదలఁచుటెట్లు ప్రభుల్లర సాల మబ్బినన్.

89

గీ. అపు డను క్రమ ... శేల బుగు సునంద
 యిందు బాస నృ వృదయార వింద మజన్య-
 షాల సక్ర ముగాఁ దెలిసా లలాంకి
 నెలమి వీక్షించి మధురాక్రి నిట్లు లనియె.

90

మ. వృషరావేంద్ర ధరాసు తిం గనియు నా వేలామలానేకవి
 ద్వియులం గూతచె నెవ్వఁ డాత్మ ఘన మూర్తిఁజెందె నేధన్వఁ డా
 వృషసింహాసన మెక్కో నేఘసుని సద్విభవతే నూర్చి న్నయో
 న్నియదే కాభరణంబు వాడెరుదు వర్జింపం గకు త్సం డనన్

91

కం. మను నా సాప్రభవేత్తావ
 కు నృపాస్వయ సంభవుండగును నతఁ డాదిం
 దనరుఁ బురంజయుఁ డన నీ
 పనుత తనుష్ఠితేఁ గకుత్స్థ పణితే వహించెన్

92

గీ. ఆ కకుత్స్థా నృపాంకుంబు నందుఁ బుట్టె
 యునుఁ డు వంశప్రదేవకుం డనఘమూర్తిః
 యున దితేవుండు విబుధేంద్రు ననునయమన
 నబల! యోగోనకతయూ నుఁ డయెన్ సంక్ర.

93

నా. ఆరాజసున్డు ధాత్రియెటతటిఁ గ్రిధానూనభామాక్ష ట్
 దానబు న్విరచించు వస్త్ర శృవా చక్రకాంశుకంబుల మరు
 ద్భారంబులకదలువఁ గావేదిచుఁ దధ్వింబుచుఁ నీర్తింపఁ గా.

జగితాభావమటంచుఁ జెప్పటరుదో! శుభ్రాంశు వింబాననా! 94

మ. వెలఁదీ! విశ్వజిదాభన్ సత్రుతు సమాప్తిన్ సింధు సంవేష్టితా
ఖలదిష్టేశ సమాఖి తార్థచంకు మయ్యే క్షిణాసు తాగంబు వ
ర్ణల విపాళాళికి నీమహా త్మాతానఁ నెన్నుతాత్ర వేంబుగా
నలభూజాని దితివనందనుఁ డెంతోధన్ వేడఁ వర్ణిల్లెడున్. 95

కం. గీతి జలధి రసాతల ని
ర్జర వసతుల నిండి యెప్పు రఘుధాత్రి శ్చ
ద్వరుని యుగా బాహు శ్చము
తరుణి! యింతిం తటంచుఁ దరమే! పలుకన్. 96.

ఉ. అండజయనా! వత్రికి జియం తునిజంగి రఘుక్తి తేనమా
క్రాంతున కేన్యపాలక వతంసుఁ డబ్బుంతుజనించ వడఁ డ
స్సంజను వేడు భూవర మహాగ్న్య మనందను తంత్రియల్ల భూ
మండలభారమంతయు సమర్థుడఁ దాల్చి ప్రసిద్ధిచెందెడున్. 97

కం. చాక్రపు మణి యువరంజిం
జెక్కినఁ గనుపట్టుశీతి నేలవయస్స
మృకుల రూపాదులఁ దుల
కెక్కునఁబం జెంజి కను రహిన్ మృదుపాణి. 98

నీ. వెలఁది! భవదీయ కుచకుంభ కలత మనుచుఁ
జెందు నేనాభాద్యుష్టి యాప్తితథలంబు

అంక శీఘ్రంచె చేకూడు శంక వలదు. 99
ప్రబల జైవాత్మకుఁడు శుభప్రదుఁడు గాడె. 99.

వ. ఇందుమతీ! యితని కులాచార వినయ విశ్రుత శీలాని
గుణంబుల ప్రసిద్ధంబుల గావున వేర్వేది వర్ణింపఁ బని లేదెవను-
మద్భవనదాగ్గంబుఁ బాపుకొనుటకై తుం తత్కూపూర గుణ శత-
సహస్ర లవతేనం బబ్బి వర్ణింప వలసె నదియట్లుండ నిమ్ము నిజ-
భూజాదండమండిత కేదండ నిర్మక్త శితిముఖ నివాత ప్రియం-
వదాభిన్న గంధర్వ మదాద సింధుర స్వభావుండును గలకరాభా-
క్షిణి కౌశ్యంకుశ్చన్య పరివంధి వసుంధరాధీన కబంధా ద్భవహాకా
ర్థుడప్రమాదిత త్రిదశుండును నను నితండు భవత్యా నీ శ్రవణం-
బున కర్ణుండు. ఇతని శభావయో విశేషంబు లనేషంబుగాఁ
జెప్పఁ బాసంగ దపాలగరంగ త్కటాక్షంబుల నిరీక్ష్యంపుము. 100.

నీ. ఆసు సుసందా ప్రహాదిత టుగుచు సిగ్గు
నెట్టుకలకు నాకశీతి మట్టుపతాని
తన కటాక్ష దృష్టి సుపసూహ నేమిసర్చి
యెదురుకొనె కాకొమరుదృష్టి నిండి టుపుడు. 101

కం. ఇతశతరద్యక్తు తుతే
గతి సంధింపఁ గలతేయుఖము లవియేగా
జితగూర్చి యెసె నిరువుర
నతనుఁడు సహస్రవసవస్ మాస్తాబ్జములన్. 102

కం.

కామాస్త్రవాన్జంబున
 యోమాంశములుచేలకె నిరువు రందు వయ్యు
 ప్రమాదకం చెట్టిదా!
 యామసువకు బతికి స్వద మధికం బయ్యెన

103

సీ.

చూడవల్లవపాళ నికతనంబు
 లబ్ధములు కన్ను లాచులు నపుడు చూచు
 వేళ ననిమియతను దాల్చె వాబుల నన్ను
 లనిమియతంబు దాల్చె మకుడ నంగ.

104

కం.

కువిధమున దను తాంబూల
 భావము గని పరికె బన్న పరిహాసమునా
 బావని! పలదేవేటాక
 భూవరకందర్పు బేరల బావ నటన్యన

105

సీ.

తిన సుసంధానిధాన వజుస్ నింతి
 సాలపుతెలవాల నిర్దంపు బెళుకు చూడిర
 జూచె గుటిలంబునా గర్లకూల మగుచు.
 నడరు పలుకులు చెవి సో! నంతలీన.

106

మ.

తిమిళాత్కర్ణ నసంగపాశనిజ్ఞమై యామోదలంబు జ్రమ
 ద్రుమశుభై శుభచూర్ణ సారమయి దీప్తంబైనదామంబు మూ
 త్రిమదాత్మేయ మహాసురాగమున ధాత్రి హస్త వద్మద్మయిన
 ప్రమదాత్యము చేర్చె నాయజ సృష్ట ప్రదన్యము కంఠంబునన్

107

కం.

సలత విశాలవత్స
 స్థలమున జెనార్కం ది వృత్త దామము పోనెనె
 నళ కంజాబ్బిత తరుణ
 కలతకరాబ్బిలు సుఖము కాకుత్సనకున్

108

సీ.

అశ్వినేయ సదాశురూపాన్మరక్తి
 యులకు బాణికి నజ సముష్టైకరాశి
 పుణ్యజన లాగక గర్భిత పోనెని యుప్పు
 తిరువురందును దాంతన్ మెసల నాడె!

109

మ.

జలధిం జిమ్ముకుమారకామణి నరజ్ఞే వాత్యకున్ జాగ్య త్సం
 ట్లలముప్రొడి నెరూడి యెప్పు నటు తోయబ్బాక్తి యాభామినీ
 జలజాతస్త్రి నీ నూడి చెన్నలరె నజ్ఞాత! యహా! యంబు జొ
 రులు వర్ణించు తత్సంయంవర నృపత్రాత్రా వియవ్యంబునాన్.

110

మ.

తికలంకస్థితి నిర్జుల వలకి రట్లవ్వళ జిత్రంబుగా
 నాకచా యుమదితాళి పాళి యెక బా నూన ప్రమోదాధిప
 త్రుకరంబైన స్వజంవర స్థలము చూపట్టెనె బ్రభావస్ఫుర
 ద్వికచాబ్బా త నిమితి తాత్పర ల సన్న్యే రజదామంబునన్.

111

కం.

మురళీ గాన మనోహర
 సరళీ వ్యధుమధుర భావ సామ శ్రుతి పా
 గ్నరళీ కృత చతురాసాన్
 మురళీ తలాది మర గావకు మాదా

112

ఉ.

సారవేత్త భవ్యతర సతరుణా కటాక్ష్య సం
 సారమహర్ణవాత్తరణ సమగ్గవారణపోత దివ్యదా
 స్సార ముదాదికైటభ నికట కిరీట విపాటనాంబక
 స్సారమహాస్ర కాశ్మి జలజారి గదాంత తప్త వంకజా

113

.. మా అని..

హరిమణి నిభకాయా! యాత్ర తామంసగ్గయా!
 సురుచరమణి నాసా! శాభిత శ్రీ విలాసా!
 కరవరిధ్యతచక్రా! ఖండితాద్రునక్రా!
 పరిహత సుజనాత్! పద్మికాట్పత్ర వక్త్ర!

114

గద్య:-

ఇది శ్రీ గోపాల లబ్ధ కవి తా(ల లాం)తాయమాన వచన
 బృంద సందవరపురాస్వయా సందకర గోవిందబామాత్వ సందన
 సాహిత్య కళానిధాన కామనూతి కృష్ణాభిధాన ప్రణీతంబైన
 యిందుమతీ పరిణాయం బను మహాప్రబంధంబు నందు.
 ఇతి తుర్థా శ్లోక సము..

.. ఇందుమతీ పరిణాయము..
 .. అయిదవ యా శ్లోక సము..

కం

శ్రీరాధా కుచలకుచ
 పౌరుణ కుంకుమ సుగంధ పంకాంకిత వ
 ధ్రువాజి న్మణి మౌరీ!
 యోకా సుర ఘన సమీర! గోపకుమారా!

1

వ.

అవధరింపు మా సమంసుంబున.

2

ఉ.

తారకదైత్యభేది సవిధంబున నాప్యేషు దేవదేసలు
 ట్లారము సూను చెంగటఁ ద్రుపాలతత్యలా నప్రవక్త్రయై
 మారథమర్విమక్త కుసుమ ప్రదాన చ్చుతతాం గవల్లయై
 సారవేత్త బాత్మ సహజాతుఁ జెలంగఁ గఁ బూజె వేడుకన్.

3

ఉ.

భాగజిజ్ఞాసుండు తాయఁ జని పూర్ణ సుధాకర రాజితా ననా
 భాగజునిఁ గొని అంచుకాని పూర్ణ సుధాదున్ తీరనాపతుల్పుడై
 జీరజులెక్కాన్త్రీ నాప్పు మఱిఁ దిం గనుదమ్ముల గారవింబ ని
 బ్బారత వేద్యనాభిముఖుఁ డెక్కన్ నిజాత్మ నజాసురకున్డై.

4

చం

అపుడు స్వయంవరస్థ సృష్ట లాత్మల శీర్ష్య వహించియు న్ననఁ
 క్షపటము తాన నాంధారు మోక్షంబులు చూచుచు నుండిర మహా
 సృపతీని గన్గ తాను వరియించె స్వయంవరబోగన్గ కై ధర్మ-
 దిపులహ సింహ యెంచు నవధీరతవాక్యము లన్మడింపుచున్

5

ఉ. ఇందునిభాస్య తమ్ము వరియింపబడినై నిజరూప వేగమున
దేందములందు తోయి చల దెక్కుట మాని ప్రభాత తారకా
మందరులు ననంబడి యమందరముంబున ధారుణీ శ స
క్రందన తేగి రాత్రి నిజరంబులకుం గలుగ్గాంతరంబునై

6.

ఉ. అయ్యెడ బంప తార్యరవ మంబర వీధిని బిక్కుటిల్లుగా
నయ్యవనోద్రు దాత్మ నిజరాంతర మాప్తుట గొల్పఁ జూచై నా
తాబ్బుల కన్యకా శతము తో నిజ సౌధము చేరవేసె న
క్రంప్నముదాప్తి నంగనల బాటున దానిఁ మూతలాదుచున
అయ్యవ సరంబున.

7

8

కం. కాత్రాంతి కు లాకుండిన
భర్త సు గని వరుని బలువల బంపుడు శుభది
నూర్చి గణుతింపఁ దగిన ము
మూర్తం బాసన్య మయ్యె నుర్విప! యున్యవ.

9

శీ. అట్లకాకని గ్రథకై శివావనోద్రు
దబునిఁ దోడ్పర న్నెచ్చిచ్చి నంత సతికిఁ
జిలువగవు మోముపైఁ దగఁ జేరువార
రమణుల యున్ను (1) చుని సౌధరాజుయన్య.

10

శీ. తేట ముత్రైపు మొగ్గుల పేటముగ
పేట్టి గురుకాతె కంపులపేట నిలపి

జెలుగు పుట్టంబు దడి బంబు నేసి యుచట
నిందునిభాస్యఁ గదియించి రందముగను.

11

శీ. పేద ముత్రైదువటచేరి ముద్దకా అ
నుదుటిపై శాభనా క్కతలే కుదురుపడిన
రతుల కావళ నిస్సాణ తతమృదంగ
డిండిమధ్వని దిక్కుల మొందుకానఁ గ.

12

మ. జవకాలపు తొకర్తు పాలుపడియా చంద్రాస్యకు స్మృతి క
ర్ణి వగన సంజెగ నూనె యంటునెడఁ దత్తై శత్రుభావాప్తి కం
జీవురుండై కవ నాప్పు వెన్న పగడపుం జీకట్లు నేలన్లు ప
చ్చవి నాప్తుం గని తేటులం చవి విదిర్చ న్నవ్విరచ్చు సతుల్.

13.

కం. సంపంగి నూనె నలరెడు
శంపంగి మొటుంగు వాల్క జగజంపు కురులే
పెంపలరెడు పువుదేనియా
తుంపురులఁ జెలంగు గండు తొమ్మొదలవఁ గన్.

14

కం. నలుగిడి నాక్క సతేమణి
కలకుండికిఁ గప్పురమున గంధామలకం
బలఁది చెఱయెకతె పేట్టె
బటమరు పేస్తెరులు చిక్కుఁ బావుచు సతికిన్.

15

కం. కుండనవుల బసిడి చెంబుల
 నిందుమతిం ఇలక మార్చి యందునిభాన్విత
 కొండలు తమ కూరటనా
 నందందు నేనందు కంకణార్చిత చెలగనన్.

16.

కం. తిత్తటి బులుగడిగిన బిరి
 ముత్రియముం బాన్ త యిందుముఖ ననువట్టెన్
 బుత్తడి నలాకయెన్. యల
 తిత్తటి నరమోయబండు. ఇం తింపంగన్.

17

కం. మనసిబుని వింటి కోపుల
 కొనలందె త ముత్రియములు నూర్చిన తీలా
 లనువున వైచిత్తా. యననా
 వనితకు జెలయిండుక త త వాలము లమరెన్

18

కం. చికితచేసిన మూకుని వినిబు మనన
 మెత్తునువట్టిన బుట్టి బంగరు నలాక
 యనన. జూపట్టు రావట్టి కతివయెకతె
 మెత్తుని ముడుంగుచే. దతి యెత్తె నపుడు.

19.

మ. జెలుగుంజంత్రిక వన్నె పావడవయిం ఇత్తయినా జూళువా
 బులకత వ్రాసిన వట్టుపుట్టు మొక రాజేవాక్కి మాత్రించె నా
 కల లాతన్న విదిల్చి దువ్వికొన నానం ఇకులం బాపి. యం

తలముత్తెజొక కలర దూప మిది నత్ర స్వంశి మేకుకన్ 20

ఉ. నున్న నదున్ బిక్కెడల మానియ మేళన సేసి యోరనా.
 నన్నియెయోర్చు దీర్చె నమ కంబున నాపులకుప్ప కొప్పదె
 న్నన్దిపుణత్వ మెట్టిదా! యనంసుని నస్త్ర గృహంబాకాయా
 క్రొన్నవదిం బివాని యరుగన్ యని సం నయ మందఁ జూపరు త.

21.

ఉ. ఇంకపునబ్బి చమ్మనవ బత్తురి యత్తటి నాసి కోవరిన్
 గుంకుడు చుక్కపై యెయిపు గులగఁగఁ నమ్మరితబు దీర్చె యి
 నాంకునిచేతిగాత చికిత యుండపు చెండ్లపరంబి జూళువా
 పొంకపునైలు మెలబున పోల వహింపఁ గురంగ నేత్రకున్.

22

మ. చెలువయెకరు. వ్రాసె. గుచనీమల నాతికి. బత్తరేబులం
 కాలఁదిగదీర్చు కో. నడగి కుంజరవైరియ నుంసు చిన్ని పి
 ల్లులు చరణంబు లంటుటది లామువ మంచేట దంతి కుంభము
 చలమునఁ బట్టెన్. బునుచు సం నయ మందుచు. జూడ జూపరు త.

23.

ఉ. చక్కెరవింటివాడెడి సావెరి మోహ మదాంధకారపుం
 జూకపు. నీకనేత కమచుం బనిపూని నిశాజ తంతువు
 చకుల బాపి యుంబున యు నీరపు. గుంచెలునంగ నింతికి
 న్నాకరతె వోరవట్ట మపుడిచై ను నమ్మరితబు రహిన్.

24

కం. కింతచె. గుచనీమల సెంపులవతకంబు
 గాంతునూకరతె
 కంజికి యెయోర్చు కంజినేత్ర
 కంజికి నుంబు

యందున్నై. చేతికి ననుగు. దానిబులు

భూజకన్యక కాకర బోడికత్తె

తాతనె. దురుమున. దానిచేంకలువలు

కలువకంటికి నాక్కకులుకులాడి

ధుటియించె. బుడముల. నటక రాజుంబులు

రాజాననకు నాక్క రమన్ వడన

క్రొత్తలత్తుక యడుగుల. గూర్చె నాకతె

వసిడి యెలనూలు కటి. బాండువతిచె నాకతె

బుగులు కొను గంధ మురమున. బూసె నాకతె

వలుడచెక్కుల మకరికత వ్రాసె నాకతె.

25.

వ.

మజ్జియు నానావిధంబుల నలంకృతయై మంసకృల్లాస
పాదపద్మంబు నజుచిల్లక నానంద మనోరమిందంబు నజ్జల.
కలాప్రపూర్ణంబు నవతంసి తొల్లు బుగుటంబొసె యుచ్చంశ.
లాక్ష్మీ విరించిపట్టప్రదేవియుం బాతె. జూపట్టి నవిధస్థిత మణి.
స్తంభ ధుటిత ముకుర పరిజ్ఞాపిత నజ్జరచిత నిజ్జల శృంగార
విశేషంబు గుచు విసూత్ర రత్న సింహాసనం బలంకరించుముడి
సంత నక్కడ. గుమారకం రేరవ్యండు.

26.

కం.

అకల్ప కల్పనా శి

బ్రాకర మను పరిజనాంగనానీకముచే

క్రీకర వరవాహికయె

గ్నాకతతాకృతి చెలంగె నయ్యెడ మజ్జియున.

27

కం.

నతి యెట్లు సంఘటించెనా

చతురాశ్వన కజునకేక నవన్ బ్జుకుటం

బతిచిత్రం బని యొక్కతె

స్మృతియించ. గిరిట యొక్క సుందరి నితెవెన

28

కం.

అంగన సంగతి దగడ

యంగన రాఘవన కిప్పుడను బాక్క సువ

క్లాంగి భుజంబుల మణి బు

తాంగదములు సంఘటించె నామోదమునన్.

29.

కం.

నకలాగమాతపాతునకు

నాక బురవిరిసరము వేడి యుంచ. నచతెనా

నకి. బుని యొక్కతె వలుక. న

నాకన తి సుమదామ మజుని బురమున నుంచెన.

30

కం.

ఒక నీలవేణి వరహ.

స్ర కమలముల. గంగణములు తన ధరియించెవ్వ

జాక నీలవేణి వరహ

స్ర కమలముల. గంగణములు తను నిట్టనినన్.

31

వ.

గృహ్యధంబున. జతుర్విధ శృంగారంబు లంగీకరించ బుద్ధ్య-
తాన. మయా నంతరంబున భూజరాజు సచివ ప్రతిఘటన వైవర్య-
యాధిల్లంబునం బూనబ్బ మధుమధసు కైవడి మదాంధ గంధ సింధు
రాజంబునధివసించి మణి బుచిత ముకుట స్ఫురద్రుత్త మాత్ర

ప్రభా కివ్యాదిత నభాభాగ మూర్త్యాభిక్రూడిత మధాద్భుత
 వేదాంత తుండ ప్రవరా ధుంధూమారుత పలాయిత భారాధర
 సందానాంబుజై నిరవకాశం బసుటంజేసి చతంపుచుఁ దదన్వే-
 యరా తత్పరంజైవ పసిఁడి పల్లెరంబులు కరం బసురాశంబునఁ
 గరంబులఁ బూని నడుచు నాపులకుప్పల కప్పు తెప్పరంపు
 నొప్ప కాపుట నవిదన్ ద్విసామనం బను శంక నుప్పరంబుల
 నుండి తెప్పరంబుగా దిగి వచ్చు చాతక కదంబంబు గనుపడ
 గంధత్రైల ప్రహళిత కరదీపికా సహస్రంబుల వెలంగ నిజ బరు-
 దాంక గద్గవద్గ పరసపరాయణ గాయని గాయక వైణవ
 వైణిక మాగధీ మాగధ నీలామ్రేణిత మృదంగ నిస్సాణ పటహ
 కాళాళ వేణావేణు గంధరభౌరి నిర్భయ నిర్దళిత భూవివహవతి
 లక్ష్మణుని దిద్దం తావళ నుండాదండ మండిత పుండరీక హండం-
 బుల యుండంబులు మొండుకొను భవళాతపత్రం బహస్రంబుల
 నడుమ జరత ఫణి ఫణా సహస్ర మధ్వింబునం దొజ్జరిల్లు చక్ర-
 భు నమకంపుచు నిర్వక్త విక్రమ సంపరద్వైరల్లు కర కణాళా
 క్షయ కళే కొక్కిలు భగద్ధ నాయ మాన భూయా సంభాదితంబులై
 సామంత బాధక సంస్థిత మదావళంబులు చూపట్టి యుంభా-
 భర శుంభద్రా సముజ్జ్వలిత మురజి డింధి మిథ్యావంబులకు
 నుపవన శిఖావళంబులు నటియింప మలంకు శిఖి శిఖరాగత
 మందశంభవహ కిశోరంబులు సందర్శనంబులు . . . . . వారభామిసే
 తసుజనిత శ్రుమకణంబు లపనంబంప నవేనస్ఫుటిక శిలా
 సంస్థాపిత తపనీయదండమండిత భవళ చామరంబుల వెలంకుఁ
 గతి కిమోరల యెడఁ దాచు కుటకు లుకుకు తళుకు సిద్ధంపు

గజ్జ సుబ్బల పసిండి మిస మిసల ముడిపసిమి జిలుఁగుటానపరి
 పపపుపావడలపై నెడనెడం బూడ సూపఁ బదాచల కతత మణి
 స్ఫుట ముకురతల ప్రతిబింబిత చంద్ర సూర్య శ్రవన శ్రాంతి నేను
 విధుంతుదు లన బిరుద భ్వజకాండంబులంజెనఁ గాని చను
 కృష్ణాగరు భూమ లతా విలాసంబులు మనంబుల కామోదంబులు
 ఘటియింప మానసాసుకూల ప్రవక్తన రాజుహంస పరిత్యంజతి
 నిజాబుధానంబు దృఢీకరణంబై చెలంగ నిజా సంభాజాల్పిత
 విహ్నిక నేందిరిత పుర సుందరీ నదబుద్ధి మరాళ నికరంబుల
 నాకారకేళా వయోవిభ్రమ మానస సహవరం చాకర్షింప నపు
 డా కుమారకందర్బుం తనల్పవైభవంబునఁ బురందర మణి
 ద్వాతీత తారణ గూతకా మండితంబును సమయోచిత పుష్కర
 గాదన్వపహర సంకతంబును మణిద్వజ్జదత్రంబును రాజు-
 గూర్జంబు చెఱఁజనుదెంచు న బుద్ధవ సరంబున.

గీ.

స్వర్ణతాతాయ నాల్లస పొదవీధి.
 నామినుల కప్పు డత్యంత కామనచేష్ట
 లధిక మయెను రఘు కుమారావహానక
 నానుకక్రియ మది యునం జైనకతన.

గా.

వైరంధ్రీకృత సాంధ్రరాగ పదకంజాతంబు లభ్య స్థిత
 బ్రాహ్మణిందన నచ్చు లాత్రీ గడ నా రాజౌత్త విన్నప్త దృ
 శ్యైరభాజ్జ్వల భామ కాంక యగుచు స్వేదగవచ్చె న్నాచి
 వారానకము లుప్పరంచెనలు నోలార్థి శునింబూడఁగన్.

మ. కుచభారంబున మధనమంబు వడకం గొప్పించుకం జార మే
 నుచెమత్తుం బదకంకణ క్షణనమయక మాల్కాల్క సమంతవం
 క్రిచలంపన మణివారముక చెదర. నా దేత్రంబునా వచ్చె. నై
 టచెరిం గల్లల నాడ నాల్క కడువేడక గ్రాబు నేర్చిం ప. నన. 35.

ఉ. క్రాముడివేడి పొదములకుం దవులం గను నంతలాలుచు
 దాన్నిని నేలుచున్న వని తూకాని యానెట్టి నేత్రి పట్టి యుం
 గ్రాముడి కిట గంటికడ నా పిక చాలక రాజు. జూడ పో
 దమున వచ్చె నాకూ చెల తనక. గనుం గొను వారు నవ్వ. నన. 36

చం. కమలదళాక్షి యోర్తు తన కన్నులకుం గుటి లాల కంబుల
 డ్దము గొని కప్పుచుండ. న. గడంకను జేతుల. బాపు కాంబు రా
 కామరుని జూడ వచ్చె మదకోకిల నవ్వ కలప్రసంబుతో.
 దమతమ వాని. తీరుచు నుదారత రత్న. తన మనోజ్ఞయై. 37

చం. జవమున నేనుచు చెదరి జారెడి పెన్మొరి గుంపు మాన్త. ప
 ల్లదముల నాప్తు వచ్చె నవలాచెలమిన్మొయెకర్తు. జూడ వ
 ప్రవరుల గొల్ప వచ్చు నలరాధువు. జూడ మనో గవాత్త. జూ
 వ్యవహితకేళుద్ధ నలునాంబుజయై ప్రమదంబు విరాడి. నన. 38

మ. చికురాళి ప్రజి లాళి యొక్క తడున్. చేశం గనేతెంచె. చెం
 డ్లికుమారుండ. న. గజ్జలంబు కుడి కంటిం బ్రొచ్చి తద్దంబిత
 ప్రకటాజ్ఞాపము వామనోత్తంబు గుచు న్నచ్చెం జగోరాక్షి కా

కకంకా రాధువు. జూడ నంజన నలా కప్రోల్ల నల్పానియై. 39

గా. శాలాభనంతర సంక్షి తాక్షింబుంబు ప్రస్తాన ప్రజి నాన్మ జ్జ్వల
 వైలగ్రంథి గజోర నాల్క వివర న్నిష్టాన్మ. జూడ ప్రజా
 స్థిల త్పాణి చెలం గ వచ్చె నిలుచూచి రాజు నేర్చిం ప. నా
 బాలాకత్త మొకర్తు. నేరి కొనుచున భామామణుక నవ్వ. నన. 40

కం. అలఘునతి వచ్చె నాక సతి
 వలరాంబుని మత్త గజమువైఖరి జూడ
 జ్జ్వల ఘంటారవములతో.
 బాలపసు పద కటక నిగళముల విచ్చు. జూడ. 41

చం. సాలపుపిసాళి వాటితె. సోగమొత్తుం గుమిటారి కన్నులన
 గుతకెడు పిన్మ నవ్వలంబు కుం కుమ్మదాంక. . . పంకనం
 కతతముత్రెన మోరముల గజ్జ చాకాటపు గుల్లచన్నులన
 బలమరు నువ్వరం బెగంబు వచ్చె నాకర్తు. మహేంద్ర. జూడ. నన. 42

చం. సరసవిల్గి చనశ్రు మర సాంధ్ర విలాస సుగంధ వత్తముక
 వరసుమధూళి అత్త నిటల స్థలకై తక కర్ణికాత్మం
 ధూరముల న్ని. న. తత్పుర వధూ పవసంబుల చె. జేలంసె న
 త్త. తి మణి సోద జాలముల తామర సాభరణాని కో న్న. తి. 43.

కం. శ్రీరేండ్రియ సుజ్ఞానం
 బతివలకుం గదగ దయ్యో సార తదీక్యా
 రతీయ విసా శ్రాత్రాదులు
 కుతుకము గదవయ్యో నన్య గుణ కథనమునన్ 44
 వ. అంశువసరంబున బురంధ్రీ (పురస్త్రీ) రత్నంబులు తమహాన. 45

చం. బహుళ సురక్తి తం బనెడు భావమున న్నవభాజకన్య స
 ప్పుహ త స్వయం వరంబున వరింప గ. సోరుట మేలు కానిచా
 న్యహరిని పద్మ తొట్లు వరియించెనా తానటు నాత్మతుల్న నీ
 మిహికకులావతం సుని సమిష్టిత శాత్రవరాజహం సునిన్ 46.

ఉ. తాయన్త యారము ద్విహుని తా సునికి న్నవభాజకన్యకన్
 నేట్యము వినిత. గూర్చు మది నిలకడలేక భగంబు మెచ్చునే!
 యుయ్యకట్టండగల్గు నదియకా. గద రూప విధాన యుత్తమే
 మయ్యో నేలయును నట్లు పురాకృత సాహచర్యమున్. 47

కం. అని యాగతి పోదాం
 గదలకు సన్నధురవాకుల లభ్య పోదాం
 చెనయింప శ్రాత్ర సుఖముగ
 దినుముం జననాథ సుతుడు విజయం చెన. గన్ 48

ఉ. తోరణరాజరాజితేడు తోరపు బచ్చల నచ్చవెక్కిలం
 గేదెడు తేటతనగవు నిసులచే మగకాల. జేయించున్
 చేరగ వచ్చె భాజన్య పసింపని పద్మ హార మాధరి

శ్రీరమణుండు రెండవ రతిప్రియుడో! యని చూడఁ జూపరుక 49

ఉ. అప్పుడు భాజన్యమిచ్చియు. తాదరణంబున. గాల్పిత స్వాదం
 బాప్య. గనేగుడింకి కరము. తయెసంగ. గ మాగద స్తు. తుక
 ల్లప్పుకొనం గజంబు కిరి లాజలు చల్లెడు పుష్పకాం తలం
 దప్పక చూచుచు న్నవవతం సులు నేయునట చెలికొల్ప. గన్ 50

స. సారమా పోదంబు సంధుటింప. జెలంగు
 కుంకుదు రస గంధ పంక అత్త
 ప్పక వేణిక. జేర జూడన నేతర
 వేడుట నెడనెడ వేడక పేనుప.

బుర్రాన్త నా హస్త పుట శాశ్వత పదార్థ
 సందాహ మాత్మకు. విందునెండు.
 గదక రంభాస్తంభ ఘటిత గృహ ద్వార
 జగతులు కనుపండు వసుచు. జెల. గ.
 దళుకు మగడాల నిగనిగల్ జెలుగు మడుగు
 లగుచు నడుగుల బడతక లవనయింప
 తాకుమానుడు కన్యాన్తరములు గదల
 సదమల వివాహ వేదిక గదిసె నపుడు. 51

కం. చకచకిత మాతృ రత్న
 ప్రకరకన శ్రీతి నబుడు ప్రబలం గి. జ.
 లక కతత వికమాంబుజ క

శ్రీక నానీమత్రగు నభునితీ బాసంకె

52

కం. విధియుతముగ నాభాజుం
దధిశక్యత కుసుమబాణుడైన ముత్యుడికిన్
మధురపదధి మిత్రంబగు
మధువరం బాసంకె నపుడు మువ్వన్నె తుండె.

53

కం. పతామూర్తి కు లత్రజీవై
వాహిక లక్ష్మంబు గవంతు వచ్చె నిదె వరా.
తామం దెమ్మనఁగ నభి
మూవం బామోద మాత్మ నాండుచు వేరన్.

54

మ. చని బిల్బుకవతీ వివాహ సదనా నవ్యక్తి తిం జొచ్చుచున్
గనుపట్టెన్ గరదిచ్చిటిల నడుమం గంజాక్కి జూన్ తిక్క తల్
తను సేవింపఁగ వాణి తత్ప్రతినియార్థ సేవకలా బాపలన్
కన మోదంబున వచ్చుచున్నదా! యనంగ వర్ణ సంపూర్ణతన్.

55

కం. త్రిజ్వరి క్రుత్వంబులు
పేలజ్వంబుగ నన్య వేత్త కాజన్య గృహ
స్థానా (1) నిర్వరవరుండ
జూన్ జన్మము గడియఁ జొచ్చి పొనుచు నాత్మన్

56

కం. పతికరమున సతి మాప్రము
సతీకలంబుతి కరము సాత్త్వికనం

గతి కంకణములతో నీదె
సతి పతులకుఁ గంకణములు నాప్రప్రాధికన్

57

కం. యువ చోరమణిం దను నను
నాను నా రమణి యుత్తుత నీదె గోత్రా రమణం
దనువను ముంగళ సూత్రం
బను కాగ రసాంజ్ఞ సోలలాకుచు నంతన్.

58

మ. ప్రసభాణ్ శ్చతతావలన్య భును నా చంద్రా స్వభూపాల సం
దనచూళిండెల ముత్రి టుంపుఁ దలఁచుత దానించె మోదంబునన్
వనితాహం ప్రసభాణ్ వాన్ శ్చమిత్రై నానాత్మితీకాత్మజా
ననపద్మాభిఁ దన్మణు కి హిమకణా స్వర్ణంబులై వెలుపుఁగన్.

59

మ. త్రిజ్వరములు వాణి తల నప్పుడు సేవయిం చెవేడుకన్
నిజనిటలస్థ పట్టికమణి న్నట భామినిఁ గాది బాగ్ టి గా.
నబుది ముఖంబు నందుఁ గనగో టంకు రాజు మరాళంకరానకం
బుజ కలతావతంస కదియోలనె గాయని చేతి పలకఁగన్.

60

కం. యువ యు నాయు నలక్ష్మి నేవటాఁ నాప్తుల నుండి
జూరుచున్ యు మునాబు భార లగుచుఁ
దళుకుఁ గన్యలతోడఁ దనరుచున్ దాకా
లతత ప్రభాప్తి నేలంబు లగుచు
నాసోధరస్థితీ భూసిల్లు బాన్ నాత్మన్

కాంతులః బద్ధురాగంబులగుచు
 బాహుమధ్యంబులః బరగుచుఁ జేతాబ
 రద్ధుతులను విదూగమణులగుచు
 నరబుఁ బూపట్టి నవ్వఱు వరకరాబ్బ
 పరివత స్తోక్తి కష్టట అరవు నందు
 సంప్రమాంకనాగతఁ (జన) విల్లన
 నాంబు జంబుల కానంద మతినయిల్ల.
 వ. తదనంతరంబ.

61

62

కం. తన కరమున సతిహస్తం
 చెనయింపఁ జెలంగెఁ బతిమహిత వకుళలతా
 జనిత చ్ఛద మాత్మదళం
 యునఁ జెనఁ నానీ తగు కసాల భూజము మాడికె.

63

నీ. ధారుణీనుండు కంటకితప్రకాశం
 తలెన్ రావట్టి భిన్న హస్తాబ్జయవేన్
 బాణి సంకతి నత్ర జిఁ బ్రకట మయెన్
 భావభవవృత్తి తులన్ విభక్త యగుచు.

64

మ. తిసమోపాంగ సమీప వత్తితములై యున్నానన్ అన్ కంబులై
 యునదిక్కిప్త వివర్త నాన్వితములై కన్పట్టు తతామిసే
 జననాభాత్మజ అన్ చనాబ్జములు లజ్జామోగ సంకాచములై
 నని కింపి స్మృకుల్ కృతాంబురుహ విశాన్ తిం జెలంగెం దనన్

65

నీ. తిప్పు తన్నానన్ సంసక్తు లైన తద్వి
 ధంబు లాపేక్షి నన్మిత్రదక్షిణములఁ
 బ్రతుదవైభరి శాతకుంభక్తి తీంద్ర
 నికట భూమిని దిరుగవార్చి నము కరిణి

66

మ. కని శంఖాధరమాశ్ల రత్నమగుచుం నవ్వుట్టు సొత్తా నపా
 దిని నీక్తింబ రుంధతే సతీని బాత్రుత్వ సత్కృత్
 క్తిని దద్దంపతు లట్టి వేళ వికచాక్తి భృంభ రాజీవప
 త్ర నవానంద మరంద ధౌత వీల సత్త బ్బాదపంకజులై.

67

ఉ. సూక్తుల నాప్త మూలనముల చాప్తున లాజబ కటదాంబు సం
 సత్తములై చెలంగ గురు సమ్మ వేత్త ముతాశియందు వి
 ధ్నక్తము నాఁగ నాకతులు నుండునలవాన దరస్మి తాన్వయై
 రక్త సర్వజ పాణియగు తా సుత సిగ్గు పరాకు దెల్పు నన్.

68

ఉ. భాజ సుతాకుభాంక కరపుష్కర యుగ్మ వివర్ణి అన్ బ్లన
 ల్లాజ వావిర్లు నున్నత ఇలంబయి పర్యేతు వానీ మధూమమా
 రాజముఖేకధోల యుచిర స్థలవత్తి శిఖాప్రకాశమై
 రాజుల నయెన్ద్ర తన శ్రవణ రమన్ నవాత్మల పత్రముం బలెన్.

69

కం. సాంజ నబాంబు వృత దృ
 కంజంబై మూనపర . . . . . యునంబై
 రంజితఁ బాటల గంధికిఁ

పాల్వలపై ధూమంకుక్తి బావనము నుచున.

70

వ. 9 వీక్షంబున దినత్రయ కరణీయ శుభకృతంబు లాచరించి
యమ్మన నాటి వేకువ నన్న కుమారుల బసిండి గడ్డియల
దద్దయం బ్రహ్మదంబున నది వసియింపం జొసి పరికల్పిత సంబంధ
బంధు భాగి జపురంధ్ర జన క్రమంబుక్తా ఘోష లాగా వణ నుజం
బ నుజవింపం జొసి రంభవనశంబున

71

కం. కూరతి ముద్దుచెలియల
గారవయున బెండ్లిచేసి యును కల భాగింబు
దారాధి రాజపూజకు
దారత సెలవిచ్చె నాప్రతతికి ప్లేతకన్

72

ఉ. తిప్పదివేసులప్పుడు తదర్పణ ముల్లాని సంవృతాశ్రమ
గాపిత మోదాచి మృదువుల భుజమ... మహాశ్రవత్రవి
క్షేప బహిః ప్రసన్నతర వేతలంబరే నాంబరపుడొ
భూపతిచేత నాత్మకృత పూజ బహియనకైతవంబునన్

73.

ఉ. క్రమ్మడి నిల్చి భాగింబులు సగౌరవ మొప్ప ననుజ్ఞ వేట్ల గా
సమ్మతి నట్లయ్యెని యల చంద్రముఖ హరణ ప్రంకుత్తముల
నెమ్మది మ మచ్చరింప దరణ ప్రభు బండి రఘండు వహు మా
ర్గమౌకట్ట నెట్లుకాను కట్టలకన్ గనురొన నయ్యెడన్ (౧)

74

కం. కుండివ విభుల తనుజాతకు

నిండినవేడుక నానందె నిజరుచి 99 త మా

త్తాంతద్వ తి మణిభాగా

హిండిత యువతే సహస్ర మెంతయు గూర్చిన్

75

చం. చెలియలకిచ్చె భామవృషసింహులకు సాంకవగంధసార ని
స్సులవృగ నాళి కౌతుక హిన్ లా బాజ ముంజెల వాడు దంతపు
దళుకు కలాటముల మణుల తారపు బాణ నాగవృ భాళు వా
చటవ మెటుం గు చెల్వ మరు చంద్రిక వన్దింకు పట్టు పుట్టముల

76.

కం. సరితేదిండుల కిడియె
సరి... గాను మధనభాగ సంపజ్జితకే
సరి టుని భాగిభాగివకే
సరి ముత్తెపు సరుట నపుడు సశాసత నానందెన్.

77

కం. వెలడి! కామ్మని యెనునెను
వెల దీర్చవనమ్మగాని వింత లాతపు లా
జలబాక్కికి భాగింబులకు దృ
ష్టలజంబుల బిచ్చి నప్పు కనుపట్టంకన్

78

కం. చెలియలకి సప్రహర
మ్మల సొమ్ము లానందె భాగి భాగి వతే తళుకుల
నలకల పంజరముల లా
బుటల వేదచల్ల నట్టి నంకు నంబుల లాన్.

79.

కం. వనతారగములం దానెరు
వనతారగము అదియటంచు భక్తిని వాక్కు
స్వగతాజను ముఱుదికి నా
సగ... తాననున్ దానెనె. ఇటువల్లలకన్ 80

కం. జంగమగిరు లనఁ దగిన భు
జంగమ అకాది నాథ చలన భావ (?)
రంగములను బలవత్తా
రంగములన్ భావించితి ముఱుదికి వేడన్. 81

క. స్వందనముల వేరకన
స్వందనముల నాడెప్పడనె నుభటసహితముగా
మందరధృతి కలువకు ముద
మందరసజ్జలము భావించుట ముఱుదికి 82

వ. నానాదిధవస్త్రిపు లాసంగి ముఱుది నాదరించి త్రుష్టాన
యోగ్యంజైన శుభ సుముహూర్తంబునఁ బడ వాళ్లకు పటనంబు
చెప్పఁ గట్టిచేసి రథముకుమారసహితంబై చను దివత్రయా
నంతరంబున నాకరచంద్రోదయమున దిగి. అకుంఠిత
పురందరుండు నిజ దియోగక్షేపంబున నశ్రుమిశ్రితాక్షయై
యాభిరాదనంబుచేసి తలవూరించునృ భుసుండు చెరియియం
గిఁగిటంబేర్చి బాల్మీకులత అంగమం దనుచు నద్దదప్వరంబున
నిట్లనియె. 83

కం. శీకల యిట్లు చింతిల
శీకలమ్మను నృపాశ్రయియెకని సతిగా
శీకల కలఁడు భార్యని
శీకలలనా ముఱుతెన నీరభ నీతలా 84

కం. మాంతుమ్మ! నీకు నేనాక
నాటమ్ము వాంతు వినుము నాకుఁడె సాధ్య
కాంతుమ్మనకు నే భూషణ
మాటమ్మను నతఁడెదైవ మాతఁడె తలవన్ 85

కం. పుట్టినచోటిఁబుఁగుము కా
బట్టినవని నతువు మనినఁ బటకం దనదే
మొట్టినచోటికి సరిగా
దాట్టిన భటుభక్తు మెలఁగ దాకకానుఁ నీర్పుత 86

కం. కానాని వామచోటులు (1)
నానాబతి నెఱుఁగవలయుఁ గన్న మణికిన్
నానా నేవుం గోలవు
కానానిపు డిట్లు వలసెఁగ్రమమునఁ జెప్పన్ 87

కం. మన్యనకుబ్ధుకు విఱుఁడే
మన్యనకుబ్ధుకు మన్యన ముఱుదులఁ బ్ర
మన్యనచోటి ముఱుదు 88

రమ్య స్థలము కాసు నిరంతరముంబు లాగిన.

88

కం.

అనుఁగూఁ జెలయఁ దీ నతి

ననువడుముల యుజ్జ్వలించి యుక్తులు కన్పం

గొనలఁ దాలఁకంఁగఁ దళుకుం

గొనఁగట్ల నిమిచ్చల జెమ్ము కొనుచు న్నంతన

89.

ప. పునః పునః ప్రకట రాగంబు నేయు యోఁబుట్టువు నెట్లకలకు
నూరాల్చి శీఘ్రంబై పిలువ నంపుడు. యోయి వచ్చెద నని పలికి
పుటకు పుటకు నం జూచుచు నచ్చటకలకొలికినిం జూచి యోవ
గాళ్లాడక మఱిందికి నాప్తునించుచు నప్పటప్పటికిఁ దిల్లి చూచుచు
నిటచూచు నహజావెంతోగ జలధిని న్మృదుఁగుచు దీన
వదనుండగుచుఁ బెద్ద తడవునకుఁ దరు నా ణాంతరంబునఁ
బిడ్డినే రమణుంబాని న కమలంబండంబుకైవడి జూచి రాబు
మంసునిం బాసి నేనా నమేతుండై పురంబున కరిగి నుంబున
నుండు నంత.

90

కం.

అబ్బఁ దిట జూయనాముతుడై

గజరథ భట హుకుల గొల్చి యునతం జన న-

కంజమున దవ్వు నలగ నవడి

రజ ముంబర నతము ననుచు రజనీకరయై.

91

కం.

అది నాఁగి మంత్రు లత్రుఁజి

గుదిగొని యెఱాచనబసెయఁ నాడి నయపుడె

విదితాతపత్ర నముదయ

కదళి నముదయము లపుడు గనుపడి మఱియున.

92

సీ.

వినవంతు! సంభేర విజయభేరీ నంబు

యోరాచవం బాకూ కాంత యెఱుఁగఁ

గర్జితాడి తమయెన్ గంధాంధ సింధురా

తనం త బృంహిత మొక్క కాంత యునఁగ

గనుపడఁ గుదరేంద్ర కల్పపుష్పములు పు

న్యాయ గోటు లాకూక కాంత నడువ

బూపట్టె హుళురథ స్త్రీమాత్య తద్భాణి-

కాంత ప్రబం బాకూ కాంత గదలె

సీ.

నేమి కతమొకొక్క! యొసై నన్ పొవని దాక్రొ!

అమర్త సన్మధురై చూడఁ నాప్తుచున్

దనుచు రఘు సూను నకుఁ జెప్పి రాప్తు లపుడు

సంక్రమాక్షరన్ బలుములు సందడింప

93

కం.

కొండ అమాత్యులు గని బుపు

దండలు విన నిట్లు అనిల యులునకు నృప సం

క్రందన! ప్పహంఠరంబున

కుండగ వచ్చిన నృపాలకులు వీరాత్మకే

94

కం.

ఈ సతి తమ్ము వరింపమి

క్రై సిగ్గున బది యుడల కటి నాల్గంటె

యన్ సద్గుణ! యిది సైన్య

చేసరణిని నిత్య తెలిసి యెగుడు యెప్పున.

95

అనిన ఇది యెట్లు నోయ నయ్యా విభుండు

నేన నిలువంకల నట్లుక వేసి నైవన్

పతుల నను నాని వింతపు బలన మేలు

లగుచు నాయత వణియుండు తనుచు బురికి 96

కం.

జననాన నచపుల నని

వేసు తేటం దగదు గాన విక్రమ తిలన్

గొనవలె మానదవ మృదు

ననవలె న తీర్పు లట్లు ననుకం దనుకన్

97

ఉ.

దీరక వారిపై న బనుటాపుదు మంత్రి కుమారు నాక్కరిం

చోకల ఇల్లు తామచట నిల్చిన కారణ మేమి తెల్ల నా

నేరుపు మీది నంచు నతనిం బనుపం బని నోన జేరి తా

వారక మాటలాడి కనివచ్చిన మచ్చక మీదికి శ్రమజన్

98

ఉ.

వచ్చి నృపాల! నీవు పనుపం బని తెల్పు ఇరంబు జేరెలా

నచ్చటివారు నన్ను నని యూర్పుచు నెవ్వడవేపు నోరి నీ

విచ్చటికేల వచ్చి తేది యెక్కడి వాడవటన్ నా అన్

మచ్చక నిట్లులంటి నజమావన నాథుని మంత్రిపుత్రుడన్

99

కం.

వారెవన్ యిచ్చుటన్

గారణ మేమి కాక! నిలువనా ఇది పోడకన్

వేదాను నా నా వచ్చితి

వింతపురా! యిచట నోల మెలగెద రనినన్

100

ఉ.

మండి వరం తపోదు బను మానము దక్కె యెటుండు మీదటన్

రండిట్ల కేము కుండినపురంబున నేదరదాక కూడి యూ

యండిన వారమే యిచట నాక్కడ నన్నెడు తేడటంచు వా

రాంతారు వివాద జేకెట్లదము లాహస్య న బటచు నల్ల నె పొడియన్ 101

కం.

మచ్చిందట! గాదని తా

నచ్చందగసున వరించి తని ఇత్తముల్

నచ్చనిజాలకు తానను

దగ్గున నిలుపురి నేగల కల చెవా! వో! వో!

102

నీ.

వట్టి యుడియూన తేటికి వలదు పుష్ప

బాణి మా కిచ్చి వలెకాంచు ప్రేమ మనసు

టంచు నీ వేగి దాక కెఱింగింపు మనుచు

పుత్రి కాకకూత కూంకులా వేగడు చెవి 103

కం.

వలకితి నోనపు కటకన్

బటవగ వేడ్కించి యిట్లు వలకం దనునా

యూయూని వివా రెఱుంగరు

తెలివెద రంబు మాను నపుడు తేటనా యుండి! 104

కం.

తిడియూన బడిని యూరక

గతిగాలుడు పోవనిండు యనుచు రయుచు
 త్రుడు మిమ్మందఱు నిచ్చుట
 బాధిపాతి సొంపఁజేయఁట న్నఁజూండు చు వెనుకన్. 105

కం. ననుఁజూచి ..... పంపుట
 చనదని యెఱుఁగిన నెఱుకఁజాలదే పోషా
 మృగ నందుండుట తనదని
 చనుదెంచితి నుటబడఁక సాధునటగాక. 106

.. ప్రశ్నరః ..
 నావుండా త్రుప్రదేస్తా నటనిగతి మదాన్మత్ర శత్రుఘ్నః శంత
 జీవంజూపట్టి పతంకశ్చితి పతి తతి వక్త్రీంబు త్రాణాప్తిః శస్త్రం
 శ్రవణవేషాజ్జిబాగన్ శరణ మరణం నేర్పుట నాలపు వివాహి
 లావుతచేరంబు తివేళలఁగ నవతఁజూలన్చి బాణిపుడింతన్. 107

కం. తిని పతికి పాత్రగావల్లభుఁ
 గనుఁగొని నీవిచట నుండు కలఁగంబునత
 దునియునగున నావైకుల
 ననికిందాలఁగించి పత్తు ననుచుం చెటచన్. 108

కం. పాతలన్ నిర్జిత వీరా
 పాతలన్ గని సతీని ప్రాచు టిది వివాహనిసా
 మతఁదలఁచుచుండుఁ డిచ్చుట
 సతతమునాది నగలండు శౌరింబుటంచున్. 109

ప్రయోగము నుండునది దేవుఁడు యనుచు గావించె

కం. బడవాళ్లు దారలు బాగేదులు
 నడుగిడు నందిక పెండ్లి కరిగెడుబంధు
 నడువేడ్కఁ గూతఁబ కమ్మక
 నడుదొరఁగ నెడుట నాకు నమ్మలు ననుచున్. 110

కం. ~~జీవనాశ్వుంబులఁబూన్చియు~~
~~జ్జ్వలఁ జను నస్త్రస్త్రముల వేర్చి చెం~~ (?)

మ. జీవనాశ్వుంబులఁబూన్చియు జ్జ్వలఁచు నస్త్రస్త్రముల వేర్చి చెం
 దావరాకాట నానంబు నడింబు పంపం దాగెంపురత్నధ్వజు
 త్రవణబెత్తి మదారి వ్యుత్థంబుడ శంభుధ్వజశంఖంబు
 ర్చివేసన్ సాశధి దెచ్చి నట్టి రథసుధ్యైగాను నానంబునన్. 111

వ. త్రిణిమోంబు. 112

మ. తినుఁగూంబుట్టుట మిత్త్రులాప్తుట చమూపాధీసు లక్ష్మణ సో
 దనమస్త్రశ్చ ముతేకియెంకఁ మెరిఁద ప్రత్యక్షిణాశోద్రవ్య
 ద్వనజు ధ్యోజనకరంబులై భూభూ భూవనశ్చ తాగేష్వత్వ
 వనశ్చ న్నాగ్నయై నభేరపటవో వాగ్నధ్వనుత ప్రాంతంబునన్. 113

వ. ఇచ్చిధంబుల యుద్ధసమృద్ధంబులై చతురంగబలంబులు
 గాతఁబ నడువ నకుఁ మాక కుఠీరధృతు యుగ్గాతకాలరుద్రు
 నిర్జిత శౌర్యశంఖు మూర్తి భవించి నతెఱుంగునం ననలును
 శంకత్తుంగతరంగ సంకతంబునను శగ్గనదంబు బాహ్యు విం
 బుతఁ దత్పృష్ఠివ వాహినిం నడింబు నడుచు నమయంబున. 114

కం

మను రఘుభూమి నును నెఱ
 భన మంతయు సొనిన కినుక దలమును దత్తా
 నుని కాంతామణి లాభం
 బను పగ నమయింపజాల కచటి నృపాలురే.

115

కం.

చేరే పట హరవంబులు
 భూరున ప్రాయుగః నదల పొడువుండేయుం
 డగిగాలి యునేడి యూర్పులు
 యైరమునా నదియు జనిరి కోల్లల సంతన.

116.

మ.

మాయసాదిం దురసాధియైతి డిభాణ భాణి మునిం నభూ
 స్త్రియయిం దాదాదునిం బదాతి రధికుండేర కుయం నాడు త
 ద్దయిగాయంబునఁ జేం దిరిల్లు పటహాభ్యసంబులనే చేరికా
 భయదాదావము లాచ్చు లాకనయననం బర్హు ననిచ్చునుటనే.

117

కా.

జన్మన్వద్దన తూర్వరావముల నీయన్మాత్ర మేవేళ న
 న్మన్మన్మక్రమ విసరాక తాట్రుపడ నన్మన్మ మన ప్రోద్ధమా
 వన్వ . . . . . స్మరితాద్య రావముల దెల్పంజెల్లు యుద్ధంపు త
 త్రైవ్య రుద్రయనందనిం గి భువరుత చూడం ప్రవేశింపఁగన్.

118

కం.

నజరాటగర్ల నతాగ
 ప్రజచక్ర తురంగవీర వరమురహ తభూ
 రజ మాకున కలతమునా.

నజరాట్ల మునిన భజించె నత్వద్భుతమ్మ.

119.

కం.

మారుతరిపులముఖంబున
 నారేణువు నప్ప నాప్తే నపుడు ముఖాన్ ?
 నారద్భిద్యంతు తలముల ?
 వారిం శ్రుతెడి సజీవ వనదము తలన్.

120

కం.

తిరదముల చక్రరవముల
 గురుఘంటా నిక్షణముల కుంజరముల మా
 క్తుర పడి నామోక్షారణ
 నరయుచు బరు సంగఁ జేసి రా రేణువులన్

121

ఉ.

తింబరధారుణీతలము లన్నియు . . . . . మ్రొంగఁ బాంశున
 ? యుంబుత సైనికావరణమైనరజస్త్రిమిరాళకింబ్రధా
 నాంబక నస్త్రజన్మ మారి హస్తీ బటన్యతబ్రహ్మహామ పూ
 రంబు ప్రభాతభానుఁడవరాజిత నాని ధరాతలంబునన్

122

కం.

క్యత బాన్ధిత మూలము మా
 రుత చలతాగ్రంబు ననుచు రూఢి నరజ
 ప్రతి శోభాంశాంత
 మాతము క్షుభ్యంబు ధామమోగ బున నాల్పున్

123

ప.

శ్రుట్లాజీలంబైన సంగరాగలంబు ననుపట్ట సంయున్-
 భలు బలంబు కాటకాట చెనుచుకాని తనర్పు కినుకలం

గనలుచు దెరలుచు బారలుచు మరలుచు పునఁగుచుం త
 నేతగనుం గాని రఘుకుమారుం డట్టవోసంబు సేయుచు
 రెండవ మధ్యంజిన మాక్రాంతుం డెనం బాగోత చూపట్టుచు
 నెట్టవ తన బలంబునకు బాసటయై విలంకు సమంకు జలధర
 పతన్విక్లాత సంకాశంబు లగు శక్తప్రజ్వాలంబుల నభిగి
 జ్ఞానంబు గప్పుడుచు. గతి తురగ నికాయంబుల కరిబుండ-
 బుల సేయుచు రథంబుల నుగ్గునూచంబులయ్యెనుచు బీర
 భట సకుండల మస్త్ర కంబులు డుట్టుచు పట్లనం దరిమినందెరతన
 బలంబునం గనుం గాని.

124

గీ. కూరనే నాది నాధుం డుర్వీరమణుని
 సంక్రమంబు సహింపక కౌర్య మతర
 నేనదెరలుట కక్కుల జేవురింప
 నరుగుదెంచెను దమ వార లపుడు చెలఁగ.

125

గీ. నింగి యుద్రువంగఁ గన్కలనిపు లాటక
 మండుచున వచ్చి యా సుఖేణుండు పొదె
 రాఘవుని యైర నిప్పు రామోంబు బాని
 జాలముల వారిసేవలు జలదరింప.

126

చూ. చం. కనుగవ కెంపతరఁ గారఘుసానుడు వానినన్యాయున్
 దునిమినితాన్త్ర శక్త వితతులారనింబి చెలంగె వానియై
 నినుగుడితన్ కద్రాకిర వక్షింద్రునియట్ల తదాశ్రమంబున

బ్రాహ్మచర్యంబున కట్టుచు జటలయైర శరణు తి నానా నానన్ 127

కం. ఇంచుక తద్ధానములకు
 సంశలనము నాంది యులుడు శౌర్యంబెసఁగన్
 బంచాస్త్రముల బాపము
 ద్రుంచెను రథవేత్త సూత తురగంబుల తాన్.

128

కం. విరధుండై బుడఁ డత్తఁడీ
 పడిచెన్ దను బూని రిపులు పకపక నవ్వున్
 బరవాహిని నలుం డప్పుడు
 చరియించెను గంధిఁ దిరుగు శైలము పోతెన్

129

కం. క్షిప్రదంబున నెదురుతేర విజృంభించి వచ్చు నద
 సరంబున

130

కం. రిచ్చెకు వండుచు నహమ్మ
 యిచ్చుతురుని చేతల బసువు తేరెడు జంగన్
 విచ్చి తాలంగెను సేనలు
 చెచ్చెరసైరింప కాదువ చెందు నటంచున్

131

కం. తిప్పడటక ప్రతీప పరం
 తపపాండ్య సుఖేగ విభులు తలుచుక నాచ్చు
 విపులముగా గూర్చుని యులు
 నరరిని తాన్త్రంబు లేచు నాటన్ పడునన్.

132

కం.

లిందతి కన్య విధంబుల
 నందులఁ గనువట్టి యాతఁ డెద్దతమునఁ ద
 త్సందన సారథి కెత్తువు
 లం దురగంబు మునుగ లఘున గతి నేసెన్.

133

కం.

ద్రుట తేనె యంత నిలువక
 పటుబాహు పరాక్రమమునఁ బదిపదిండుమ్మక
 దటుకునఁ దప్పఁజూచుల
 యుడియుచెను రెండు మొనలు గనుఁ గానుచుండన్

134

కం.

మన దాశల కెన్నులకుటన్
 గనియుండు దెల్లదనుచు కాంక్షాజానా
 ప నరేంద్రులు బాసటకై
 చనుదొంగిలి వారిఁ గదియ సరంజమునన్

135

కం.

వేరుగల రథికు లాగిరారుఁ
 జేరుచుఁ దాన్మృతి పురుష సింహుల తనుఁ ద
 దూర కుగనకలునకు యువ
 జ్ఞానీ బాంకృతుల నింగి ప్పెళ్ళపెళ్ళ వినినన్.

136

శి. శి.

ఉభయ సేనలట్లు లాక్కటఁ దలపడి
 కిమక లాత్మలందు నిమగ్నుడె
 బుచర సిద్ధ సాధన్ గణములు సుతీయింప

యేర విత్త మమునఁ బాడునపుడు

137

శి.

కరములు దెగి మ్రొక్కు గంధంధ గజములు
 గజము కరాహతి నెలఁ గజంబు వారులు
 వారి ఖుర్రుకైఁ బాడి మ్రొనట్టి తేరులు
 తేరులక్రిందట దూరుచుటలు
 భటుల బుద్ధంబులఁ బడిడు కాహు త్రులు
 కాహు త్రులకు నాడు రాజు వరులు
 రాజులు తే నప్రభులైతడు భృజములు
 భృజ పాతముల ప్రేలు తలల గములు
 మిట్టి నడు బాహు దండముల్ మింఱికెగలు
 కట్టములు పొరలాడిడి యొంగకములు
 ప్రేలు ప్రేవులు నెత్తులు కాలువలును.
 గతిని వెక్కిరియై యెట్లుఁ గదన మురుగు

138

కా.

కాకుత్స్థుండపురాచ్చి పర్వయలకన్ గల్పం తరుద్రుండనన్
 దాకెంబాధన్ పరం తపాదుల నమద్దన్ గాండ కాంతాక్ష కిం
 శక్తికై రిపు సేన చెక్కుత చనంజెయొత్తి తత్సేనలన్
 దీకంజుత్త మరల్ప సేన రలునా వీరు త నతా ప్రాంబులన్

139

ఉ.

వెండియుఁ బాతన్ఁ దాంబులు విల్లర సేన నా తఁ దాండుకన్
 దండముఁ బూని నిష్కార కదంబములన్ రథరథ్న సూతులన్
 గండతఁ గింగి ద్రుంపుడది గాక శరం బాక బేయఁ గా సుభ
 ణాండది ద్రుంపెఁ బాండున్ఁడు వి నాత్తరథం బపుడెక్కె ప్రక్రువన్.

140

కం

బలమిం బ్రతివక్తితివతి
తలవతునెతనతని నూతు తల వత్తననె

కిలకిల నాల్పుచు నాయబు
తలకం దద్దంధు మిత్తు లాహా! యనన నన

141

గీ

తిప్రదేవున కడ్డమై తీవ్రమూర్తి
యనుచు నదిసె బరంతపు తాత్ర నునున
నతని కప్పుడు బాసట యయ్యె బాధున
తతని తాతయ్యె నూరన నాది విజులు

142

కం

నటవురు నూపతు తీగతి
జలమున నాంతారుల మిగిల నస్త్రాస్త్రంబుల
బలవిడి నేయన నయ్యబు
తలకం నల్పం తరుద్రుడగు చును నడియన్

143

కం

గొట్టున వారి నుర నురముల
ముట్టి తరిపు మకుట మనుచు నన్వత రథమ
ప్రట్టున నడవెడు సారథి
నేట్టున మెచ్చుచును ధనువు నితపి నులుమున్

144

కం

మోయించుచు నిది తాగ్రము
లాలుముల నాడనెడి బుందలి బరసి
గోటాని యాల్పుచు సురలన

మౌ యన ధర్మస్థైర్యుల బులు నలమట చెందన్

145

వ.

ఇట్లు తనిని కి తనరంబుల తాక వడి వడి చెడక తిరుగక
యేతదలజ చతుష్ట బుంబు మదాద నంధ సింధురాది సేనాగ
సహితంబుగా సకల ప్రభుత్వంబుల మత్తులై మరియు
... ముట్టి మన లాటవంబు నంబుని నడువ నుక్కు
మిగిల యొక్క పెట్టున నక్కు మూకం తీరపు నకుంతిత
సర్వాయుధ విశేషంబు లనె ధంబుగా బాదివి రావమయంబున.

146

మ.

జననాథుండిటుల వచ్చ బా న పట తి చ్చుక్కండునె త్రోవ సం
జనితాటగ్గ పసుమిది శత్రుజన తానంబుల నెల్ల వరా
ఇదివే కాత్మ ప్రియంవదాత్మ విమలాబోధ్య ప్రభావగ్ర వ
ర్తన సమోహ న బాధ మనె సుదూరా తిద్యమా పోయె.

147

కం

ముద్రిత నలునంబై బి. ధ
బ్లిద్రిహితార్థ ప్రశంసి తాత్ర బ్లింబై
తదలజ సంఘ మప్పుడు
నిద్రా సరతం త్రమయెన్ నిశ్చైవితమై

148

కం

మధుర న మధురంబును తన
యధాగ్జ్యం బండు శంఖ మమరిచి యెత్తెన్
బుధ ను తుడు మూర్తి మధ్య న
మధిక జయ చలప్రి గ్రీల జెలనెడు మాడినె

149

ఉ. ఆజయ హేతు శంఖరవ మయ్యేత నాయన్ న నాలకింబ ని
 జ్ఞోజిత పౌష్టలాభాన గతాన మూతతే తేది కాంచెనా
 రానకు మూతశేఖకు నరాతే నరాధిప ద్య జ్యేషా అతా
 భాగ జవనా తరత్రుచురపూజ విధు ప్రతీచింబ భాగ్గితున్ 150

కం. దురణీకుఁడవుతు శానిత
 పరిదగ్ధ శతాశ్ర ములను వరకేతు పటా
 తంకముల పత్రముచే నలుఁడు (?)
 పొరియించె భవద్యశంబులను నక్షమటన్ (?) 151

ఉ. ఈ పరిజన్మలముల సెలవిచ్చి ముదంబునఁ జొరవచ్చు నా
 బాస శిఖానలుక్త కర సారసు సార సుధాకరరావము త్తి (?)
 శ్రీ పదపక్రమముల పరిక్రమ భాగిదక బిందు సంక్రమ
 క్షేపిత నిర్మలాగుని సుఖోమణి గాంచెను బ్రాణనాథునిన్. 152

వ. ఆసమయంబున.
 కం. పరిపంథి జనిత ద్వివర్నము
 పోరబుని జలజాన్త్రీ ముఖము పొటపొంద రవిన్
 ద్విరతన నిష్ఠా చౌగ్గా
 విరహిత చక్రచక్రముకుర లంబం బనఁగన్. 153

సీ. రాధువుం డవు డావున రాజు పదన
 చేరి బలు నవ్వు మోమునై చేరువన
 బలికె నను నాంబెయిల్లు నృ పాక్షికులను
 నిన్న వరియంతు నుని పోరి నేద్ర కానిరి. 154

ఉ. నావుడుఁ దత్త లేమని మనంబున సంతస మందియున్ సల
 జ్ఞోవనతాస్యయై క యుకులాశ్రుణి బాఁటుట నేయు నన్యుతు
 భావనచేసిండుంతె దన ప్రస్తుతగా జలదంబు బర్హి
 కావిరళ స్తుతేం గన తదంబు నిరీక్ష్య భరిత్రయం బుతెన్ 156

ఉ. తిప్పుతు మూర్తి మజ్జయ రమాం గన బాఁతెయుఁ జూడనాచ్చు నా
 యొప్పులకు ప్పూత రథ మొయన నేకి సమస్త సైనికుల్
 గప్పుక వేడఁగా నతుడగా రణ మధన్ నదత్రవర్తియై
 ముప్పురి నాన్త మోదమున ముద్దియఁ గాంచె యుండు నేల్పువన్ 157

కం. కఠోజిత్రము ప్రోవనితా
 వనితామణి కనటఁ దెలిపె వరుఁడల వనతా
 వనితారి పక్ష జనితా
 జనతాతన్ నృతముఖంబు జాత సుఖంబున్ 158

మ. తినుఁగుం దాబున్ తి తిల్లుచూపును నగనాచారామ ముగ్ధరగా
 వనదే శంబుబ దాటిరాధువుఁడు శేవంబావృ బాఁ గాంచె గాం
 చనకుంభాగిజ్జ్వల సోధరాజ నిచయూచ ద్విజ్ఞా మధన్వ
 త్వనమారాధన్ నమోయకాతే కృ దయోధన్ నేవృద్ధ చేతనై. 159

ఉ.పె. కాంచె కాంచ గాని. కనుసాంబె యల్లది
 యున్నదె యపురవరాధిరాజ
 ముద్దుతములకెల్ల నాటపట్టె యొప్పు

వినుము దీని మహిమ వివరముగను.

160

చం. సరసతః శ్రావణం కృత్వా కని చక్రం కింకరం మృదంగం దాల్పం శాస్త్రం మా
పురుష మణిమ్రసం గతీని బాల్మిక మేఘ వేగఘ్న లాంఛన
వరణా వృత్తి స్మరణ సరసి వప్రమహా చక్ర ముచ్చంబుద
త్పురుష మణిమ్రసం గతీని బానిసెలంకితు బానిసెలంకితే

161

కం. శ్రమరకదంబవినీల
శ్రమరక సురదీర్ఘ కాల్ప భరిత రుచి నద
శ్రమరకతములును ననురథం
శ్రమరక మాకృత్ సిద్ధ. . . . . రసము సుమిక్త.

162

వ. తిని బుక్తి యుక్తంబులగు మధుంక్తుల నిజనగర
మహిమ అందు మతికిం దెలుపుచుఁ దంత్రిమంపున నెడనెడ
నెదుర్కాను సామంతబాధ వామాత్ భృత్య పుంహిత
వర్తంబుల సముచిత ప్రకారంబుల నుపలాంబువును నిజ
జాంబూ లోకన కుతూహలంబై సోధ నేపాన నీపుర పాతక
మణికుత్ భాగంబుల నితాళియున పురస్త్రిరత్నంబుల
ద్యుతంబులంబులం గనుం గానుచుఁ బంపమహా తూర్ణం
బుల చెలంగ శుభలక్ష్మంబున నగనావలక్ష్మంబుం దానును
మహా సందంబున మందిర ప్రవేశ కౌతుకంబుగాంచి తంత్రికి
బ్రహ్మమిల్లి తదావేశ్య చనంబుల పరిత్రాసించి సకలకల్పా
భాసురంబును నాక పాసరంబున.

163

నిశానిశానైకత తేనామ వేస్మల జగి

001

నందంద వజ్రంబు లతును వట్టి
పటకంపు తులనాక పర్యంక పద్మానా-
న బాంబు నిజహస్త కతముగాఁగ
పగడంపు నునుజగా పనికొల్లంబులు నాంను-
మృత కన్య దమ్మల నలమి కొనఁగ
నాని శుకీర్ణమృత సాక్షి కాకంకా

161

సోభాగ్యములు కై వలంబు నేయ
సర్వలక్ష్మణ సంపత్త్ర శస్త్ర మూర్తి
రాకుమారుఁడు తగు సరి రాకామారు.
దనలగ జని హంస తూటక నది వసించె
సుందరం బనుకేళికా మందిరమున.

001

164

వస్త్రేరు గిండియ కప్రభపు బరణియు మంచి
నందపు నిస్త్రే బాగాల వెట్టె
నాకు మధువు కట్టి లలరుల చెండులు
నిలువు ట్లద్యుతంబు నిలుగు పాదు-
కలు వెల రాశి తే నెక్కడము పూనిన బాల
వట్లక సరి వట్టి వేల్ల సురటి
మీను వేల్ల దివ్యులు పునుగు కస్తూరి జవా
దులు నింజనకరాట ములు దొరికి

001

కనఁగ నద్భుతముగఁ గుటంగటను నిల్చి
కానుకట వట్టి నట్లును కన్య పండు

001

వసుచు విలసిల్లు మణిపుత్ర కాళి గణపై
మురిపి మిగులాత్మ నాజగన్మోహముండు
కాచి యుదంతత వైభవంబున నుండునంత.

165
166.

కం. ప్రమదాళ సుముఖాబ్జ
ప్రమదాళ నాద్యరత్య పరిభూయిత్రై
ప్రమదాళ నాగిర్నదుమ్
ప్రమదాళ నలరె రాత్రి పద్మతమనన.

167

కం. తిని మురియు నవ్విదంబున
నమలంబెల మధురవాణి వీసరతొమ్మర
పెనుప విశిర్నదబాణి
తనుమధ్న నలంకరింప దరుణుల వేదన.

168

ఉ. కొండలుబుజ్జినింబ మణికాండలు మోము మరల్చుటకునే
మిందులకలయుత బొలయుంచెదురా యుటువంటి వారెకా
పొందుల పొలువల్లులుల పొందున వే నుజ్జయుంచువాలు వా
రదడోలువాడుమా యనుచు నర్జుల వాణ్ణాని వచ్చు నచ్చట

169

నీ. రతుల మెప్పించి పుంభావ నతి వహించి
చవులదేలించి యనునాననరణిచెంచి
కలంకునైపుణిదెట్లె నక్కడకిదాని
కమున కనతి కతికి మానికంబు లేదు.

170

నీ. తద్దృహద్యరనా త్యరత్యముల మదికి
నెంపు సూర్యుల నతిరత్య మిట్ల సఖుల
చాటునాఁతాబ్జ విధుమణి ప్రంభరాణి
నవిధమున నెట్ల యున్నట్లె సమలుమునను.

171

చం. వెడతను దత్తనీ సమితి వేననా కానాకై తవంబును
వృత దనర సజ్జ భావమునఁ బద్మిని బాంబులుగా నుండు
వతుటకు వేళ బాటెఱిగి భావభవాస్త్ర విజిన్య చిత్రరై
వడకుచు నున్న తన్వీగని వల్లభుఁడయ్యెనెన్న మేర్పరన.

172

కం. సకీ వేలకొనల నాదా
సకీ వేలకొన్జుం బెలంకు నయనముల్లె నా
రక మరుఁడలరమ్ముల నా
తకా వేననటంబుల్లెట తనుకము తోతన.

173.

ఉ. పట్టినమాత్ర రాకామరు పట్టికి రానరసంబు వేక్కుమై
కట్టినచోమై నడఁగెగాఁ దనుమచ్చి పయంబు కొంకునవ
బట్టి మధుప్రదానం . . . కృతి నాడుతదేవతన
నెట్లు బలు బృథంక నలకొమట నటనకుఁ దాన్దె నెట్లునన

174

కం. చలమరి వలరాని పటాం
చలమరిదనాడ మంచి నకా నకు లయెన్
నలరవసుల నెఱిఁగెతు మణి

కలరవములు సేయవలెను నదియందు కలరవము

175

ఉ. చక్కలపుకు న్నరసంబు పోయెను దాని నిద్రవనా
చెక్కిన నాకల నాచుము చెందిన కైవడి జూపి పోన న
నృకుల నాచు నీ వజ్రము మామ్రము లచ్చు. అన్ పోయెను నృమా
దికుల నాచు నృమా నాచు నాచు దానాన నాచు నాచు.

176

వ. అనుచు నాచుకుల నాచు నాచు నాచు నాచు
రకై ప్రమాద నాచు నాచు

177

ఉ. జేసువముకుల నాచు నాచు నాచు నాచు
నాన నాచు నాచు నాచు నాచు నాచు
మేను వదలక నాచు నాచు నాచు నాచు నాచు
జూని మహా వనాన నాచు నాచు నాచు నాచు

178

న. కాళకళదకు నట్టి సర్వము మా
యాట తమిని తమ కై వసం దై నదియట
సరస నై నున నాచు నాచు నాచు నాచు
కాళ కాంతల మదియ నాచు నాచు నాచు

179

న. జేసువు కల నాచు నాచు నాచు నాచు
చనుమెన తెద నాచు నాచు నాచు
నదనా నృకము నాచు నాచు నాచు నాచు
వలనాటి నాచు నాచు నాచు నాచు

జేకాని రతినట్లు పాంశయెక్కుట దాన
సంకమల చంపలను నాచు నాచు

180

కళలం ట వదెనను నాచు నాచు నాచు
నాచు నాచు నాచు నాచు నాచు
నాచు నాచు నాచు నాచు నాచు
నాచు నాచు నాచు నాచు నాచు

181

క. మదనకదనాతి నాచు నాచు నాచు నాచు

182

క. శింశానకనక మంజుల
మంజీర సదన మంజు మత్త మనా
మంజుల నాచు నాచు నాచు నాచు
మంజుల నాచు నాచు నాచు నాచు

183

ఉ. శోభ శిఖాంతరంబులను నాచు నాచు నాచు
వీణుల నాచు నాచు నాచు నాచు
నాచు నాచు నాచు నాచు నాచు
నాచు నాచు నాచు నాచు నాచు

184

క. జయ త్రివిధము తవిజుల
జయ నాచు నాచు నాచు నాచు
జయ నాచు నాచు నాచు నాచు

185

జల సదన ద్విరభయమి చర శంభుని జలయన్

183

కా. శాంతా తత్వసహజశ్యామలః కృత సుతాచుత్రియా పోంశః స
త్రాడుస్త్రీమమమియా. నమోంశః యయు కృత సారనిష్ఠంశః స
స్యోజ్జ్వాదామానమనిత్రసంశః సుజనానకేత్యణోత్సంశః దు
ర్బోధాకృద్దనుజిత్రశంశః సఖరస్మాత్రిత్రయా సంశతా

184

మాంశి.
శతమఖముఖ పోంశా చారుభూతా విశేషా
శతధృతి ముని పోద్యో సర్వ నిర్వాణ శృద్ధ్యా
వితరణానుణశీలా వేణునానాది హంస
హిత శరుతతరంగ శృష్టి శిక్తాత్రసంశా

185

శద్వ.

కృతి శ్రీమద్ధన్వాలలబ్ధ కవితాలలాంఛాయమాన
వచన బృంద నందవర పురాన్వయా నందవర గన్ విందయా-
మాన్వ సందన సాహిత్య కళానిధాన కామనూతి కృష్ణావధాన
ప్రణీతంబైన యిందు మతే ముపరిణయం బను ముహ-
త్రబంధంబు నందు సర్వంబును బంసమా శ్చ సము

తే శుకుని వ్రాసె:-

“ప్రజగత్పత్రి నామ సం. భాత్రపద శు 7, శాసనాట వ్రాశే
నిమిత్త మైవాచార వేంకటాచార్యుని ఇప్తకాశి లాల్లమార్పాది
కరణా విరూపి వేంకట నర్స వ్రాశి యిందు మతే పరిణయము
సంపూర్ణం తియి పుస్తకముగాను తియింపవడి.

(త్రకపుట చూడుము.)

కం.

వ్రాలా శక్రబ తప్తబ
చాలంశా గలవు కబ్బ సంశతు తెలుగన
సెలంబెట్టక తిట్టక
పోలంశా ద్విర్భవలయు. యుధవరు లాదా.

186

copied by
J. Sreedhara Murthy,
Beluga Pandit.

25-8-64.

R. 2601
B. 793